

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟΜΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ

1929

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^Α, ΕΚΔΟΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ", ΟΔΟΣ — ΣΤΑΔΙΟΥ, 50
ΑΘΗΝΑΙ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ Ε' ΤΟΜΟΥ

ΤΕΥΧΗ 49 ΕΩΣ 60

Η ΠΟΙΗΣΙΣ

ΕΡΓΑ :	Σελ.
'Αθ. Γ. Κυριαζής : Με τ' ωρολογια- λιάτικα	8
Μιχ. 'Αργυρόπουλος : Σμυρνιώτικα — : 'Ανατολίτικα	13, 55 283
Αιλή Μ. 'Ιακωβίδη : 'Η χαρὰ	27
Κωστής Παλαμᾶς : 'Από τὰ «Περύ- ματτα καὶ Χαιρετισμοί»	43
'Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος : 'Ερωτική Προσευχή	87
— : 'Επίκλη- ση στό στίχο. Σχεδιασµα Ρωµαντικό	163
Βάσος 'Ιωαννίδης : Σονέττα	93
Μάρκος Τσιριµώκος : 'Απόκληρος	123
— : Ποτέ πιά 'Οµ- φάλη. Freud	203
— : Νάρκισσος	323
Κλαύδιος Μαρτίνος : Φθινόπωρα	174
Γεώργιος Μαρτινέλλης : 'Η 25 ^η Μαρ- τίου	249
Μ. Ποιόνης : 'Εκσταση	266
Μαρτίνος Σιγούρος : 'Τωρινά καὶ περα- σμένα	363
Ρήγας Γκόλφης : Λυρικά χρώµατα	403
Νίκος Σανταριναῖος : Παράταιρα τρα- γούδια	421
'Αρ. Προβελέγγιος : Σάν ποὺ βαδίζ' ἢ 'Ανθρωπότης ;	451
Γεράσιμος Μαρκοράς : Καλακαιρινὴ Βραδυά	456
Henri de Régnier (μετάφρ. Μ. Α. Στασινοπούλου) : Παρχιμονή	3
'Εοικωτότα τραγούδια (μετάφρ. Β. Δα- σκαλάκη)	83
Jean Maréus (μετάφρ. Μαρτίνου Σι- γούρου) : Μιά ἀπὸ τίς Stances	129
Guido Gozzano (μετάφρ. Ρίτας Μπού- μη) : 'Η Κοκόττα	294
Γκαίττε (μετάφρ. Μ. Τσιριµώκου) : 'Ο Βασιλιὰς τῆς Θούλης	
Σύγχρονη 'Εβραϊκὴ Ποίηση (μετάφρ. Γιωσέφ 'Ελιγιᾶ)	391
Dante (μετάφρ. Γερασ. Μαρκορά) : 'Η Κόλαση	457
Σαπφώ (μετάφρ. 'Ηλ. Π. Βουτιε- ρίδη) : Μέλη	402

Η ΠΡΩΤΟΠΟΡΕΙΑ

Ποιήματα : 'Ιωάννα Μπουκουβάλα, Θ. Δ. Θεοδωρίδης, Αἰσάκης Μαργαρίτης, Στέργ. Β. Ροῦσσος, Δουκᾶς Δαράκης	182
Νίκος Α. Παπᾶς	217
Γιάννης Δ. Φωτίου	256
'Αλέκος Φράγκος	209
Ρήγας Περάνθης	338
Θ. Δ. Θεοδωρίδης	341
Γεώργιος Θέμελης, Νίκος Δ. Παπᾶς, 'Αλέκος Φράγκος	384
Φανή Γεωργίου, Βούρος, Νεφέλη Πορφυρίου, Χρήσιμος, Κώστας Βιτάλης, Μ. Μπαγλανέας, Στάμος Θιακός	425
ΚΡΙΤΙΚΗ :	
'Ενα γράμμα τοῦ Παλαμᾶ πρὸς τὸν ποιητὴν τῶν «Σιγαλῶν Φωνῶν»	31
Μ. Δ. Σ. Μαρίας Πολυδούρη : «Τρίλ- λιες ποὺ σήγουν»	35
Ρήγας Γκόλφης : 'Ο ποιητὴς Στέφανος Μαρτζώκης	61
Τ. Α. : «Τὰ Ροµελιώτικα» 'Αθ. Γ. Κυριαζή	78
'Ο Κ. Παλαμᾶς στὸν ποιητὴν τῶν «Ρο- μελιώτικων»	109
Τ. Α. : «Σκοποί» 'Απ. Μαρμύλη	114
Π. : «'Ονειρο Καλοκαιρινῆς Νυχτιᾶς» Σαίκοπηρ μετάφρ. Β. Ρώτα)	115
Π. : «Σχήµατα» Πότη Φαλτήρα	115
— : Ποιήµατα Κοντέσσας ντὲ Νοάιγ (μετάφρ. Μυρτιώτισσας)	116
— : «'Η τελευταία ἔρα τοῦ σονέττου» Φ. Γιοφύλλη	117
Στῆμος Μενάρδος : Νεοελληνικὴ Ποίη- σις : Σουρῆς, Δροσίνης, Παλαμᾶς, Προ- βελέγγιος καὶ ἄλλοι	166, 212
Π. : «Στὸν ἀπέραντο κόσµο» Δ. Οἰκο- νοµίδη	197
Τ. Α. : «'Η τελευταία Συμφωνία» Γιάν- νη Κοκκινάκη	237
Π. : «Τ' ἀνθρώπινα» Πάνου Φλώρου	2383
— : «'Η ζοή μου κ' ἀγῶ» Γ. Τσουκαλά	27
Π. Χ. : «Τὰ Ρέγη τῆς Γῆς» Μανώλη Κανελλῆ (Σιούφου)	274
Π. : «'Ο παράφωνος ἀλλός» Κ. 'Εμ- μανουήλ	270

II. : «Αγάπες» I. E. Μοσχονά	277
— : «Βήματα» M. Ζώτου	277
— : Παθήματα Μόρσας, Μικονταλά, Βερ- λατι (μετάφρ. Γεωργ. Σημηριώτη)	356
— : «Φύλλα» A. Αθανασιάδου	392
— : «Παλμοί» Γεωργ. Ζωγραφάκη	392
— : «Σπίθες και τέφρες» Αθηνάς Γαρ- σούλη	392
— : «Είρημός» Γ. Αθάνια	392
— : «Αίμα Τραγούδι» Κωστή Βελμούρα	394

ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΕΡΓΑ :

Γρηγόριος Ξενόπουλος : «Ο γιός μου
και η κόρη μου» 28, 65, 105, 145, 185,
221, 305, 346, 380, 428, 477

ΚΡΙΤΙΚΗ :

Ψυχάκης : «Ο Κατήφορος» 155

P. Γκ. «Έρση» Γ. Δροσίνη 439

Π. X. : «Οι τρεις πρόσφυγοπούλες» Γεώρ.
Σημηριώτη 440

Π. X. : «Στά δίχτυα του έρωτα» .
«Τρελλός απ' αγάπη» Τυμφορηστού 442

— : Φιλοσοφίμενος Αλεξιάδου : «Γιατί
σκότωσε» 492

ΤΟ ΔΙΗΓΗΜΑ

ΕΡΓΑ :

Πέτρος Χάρης : Τα δώρα της Άννούλας
Θράσος Καστανάκης : Μιά δολοφονία
Άχιλ. Αϊμίλλιος : «Ο Δράκος του νερού»
Τέλλος Άγρας : Απόχτημα Άνώφελου
Θάλης Νάσης : Με την αγάπη έπαιξα . . .
Γιάννης Κουγιούλης : Τελευταίο Προ-
σώνημα 218

Χαρούλα Δ. Ποσειδών : Νησιώτικες
Ήθογραφίες : Συριανή Απογευματιανή . .
Νεοπτόλεμος : Το τελευταίο Πάσχα . . .
Μέντης Δράχτης : «Ο Πετοίθας»
Κλεαρέτη-Δίπλα Μαλάμου : «Ο, τι λέει
η καρδιά» 372, 407

Γιάννης Σκαρβαλιού : Μιά αδοκτονια . .
Ernsi Zahn (μετάφρ. Κώστα Καίρο-
φύλα) : Τα ρόδα 20

ΚΡΙΤΙΚΗ :

T. A. : «Όσοι Ζήσουν» Γ. Βαλταδώρου 118

Π. X. : «Τό κλεισμένο σπίτι» Μελέη Νι-
κολαΐδη 278

— — «Χριστουγεννιάτικα τριαντάφυλ-
λα» Σέλμας Λάγγερλεφ (μετάφρ. I. Χρυ-
σάφη) 443

— : M. Κούμα «Κοπριώτικα Διηγήματα
M. Δ. Σ. : Στρατή Δούκα : «Ιστορία ενός
αίχμαλώτου» 493

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ

ΚΡΙΤΙΚΗ :

A. M. Άνδρεάδης : Τα θέατρα της
Βιάννης 207, 257

A. Θ. : «Η γυμνή γυναίκα» .— «Τό καρ-
ναβάλι του έρωτος» .— «Πρωί, μεσημέρι
βράδυ» 33

— — «Ο έραστής της Κας Βιντάλ» .—

Σελ. Σελ.

Παραστάσεις της Κας Lysès 76

— — «Στόν Ίοκιο του Κακού», Πα-
ραστάσεις Κας Duflos 111

— — «Μητριά» .— «Σατανάς» .— «Φθινο-
πωρινά βροδιά» .— «Στό τσάι» .— «Η Γκαρ-
σόν» .— «Τό σκυλλάκι που κουβαλά» 153

— — Άπαγγελία 155

Θρ. Κ. : Παρισινά θεάματα και Δια-
λειμματα : Πιτσιφ 191

A. Θ. : Τα κουφέτα του Διαδόλου» .—
«Ποιός από τους τρεις» .— «Παντρεύω τή
γυναίκα μου» .— «300 λέξεις στο λεπτό» .
Παραστάσεις Κας Ριέρat 193

Σ. : «Η άπαγγελία των ποιημάτων του
Βαλαωρίτη» 230

Θρ. Κ. : Παρισινά θεάματα και Δια-
λειμματα : «Βολπόνε» 231

A. Θ. : Σαββατοκύριακο 233

Η «Έλευθερα Σκηνή» 234

Ο κ. Σηρέλλης εις τήν Ίταλιαν 412

A. Θ. : «Κασάκια» .— «Τό θαύμα» .—
«Άγαπημένη μου κουτή μαριμά» .— «Η
Θυσία του Άδραάμ» .— «Κορακίστικα» 314

A. Κ. : «Ο Διάβολος που τραγουδά» 316

A. Θ. : «Ντιμπούκ 361

T. «Οι γάμοι αποφασίζονται στόν ού-
ρανό» 380

Θρ. Κ. : Παρισινά θεάματα και Δια-
λειμματα : «Μιά κρυφή ζωή» 435

A. Θ. : «Σμοόν» 427

Η Κς Κυβέλη στό θέατρό της 439

Η ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΡΓΑ :

Δημ. Γρ. Βερναρδάκης : «Εν άγνω-
στον σύγγραμμα του Πλουτάρχου» 14

ΚΡΙΤΙΚΗ :

M. Τσιριμάνκος : «Επί τέλους, νά, ένα
βιβλίο !» 26

M. Δ. Σ. : «Η Δημοτική γλώσσα κ' η
αισθητική της» A. Δ. Παππαδήμα 78

Ηλ. Π. Β. : «Νεοελληνική Σύνταξις,
ήτοι Συντακτικόν της νέας Έλληνικής
γλώσσας, Δημοτικής και δημομένης» Ά-
χιλλέως Τζαρτζάνου 354

Δημ. Γ. Καραχάλιος : «Η Έλλάς εις
τήν σύγχρονον Γερμανικήν φιλολογίαν» 366

A. : The collected papers of Hen-
ry Bradley with a memory by Ro-
bert Bridges 444

Η ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ—Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΕΡΓΑ :

M. T. : «Η άτομιστική ψυχολογία» 52

Fr. Kinkel (μετάφρ. M. T.) : «Από
τήν «Εισαγωγή στη Χαρακτηρολογία»
94, 262, 296, 335, 459

Δρ Β. Δ. Παναγόπουλος : «Ίδε δ' Άν-
θρώπος !» 416, 463

ΚΡΙΤΙΚΗ :

T. A. : «Ο Σεξουαλισμός» N. N. Δρα-
κουλίδου 35

P. : «Τό νέον Σύνταγμα και αι βάσεις

Σελ.

του πολιτεύματος» A. I. Σβόλου 156

— : «Ο Μπέρσον και η φιλοσοφία του»
Έλλης Λαμπρτζη 195

— : «Περὶ έμπράκτου (de facto) Κυβερ-
νήσεως» Γ. N. Κοφινά 394

M. Δ. Σ. : A. X. Παρδικάρη : «Η Άρνη-
στία» 490

Π. X. : Γεωργ. Η. Πουλοπούλου : «Πώς
θά ετύχησετε» 491

Η ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΡΓΑ :

Κώστας Π. Μαρίνης : Τα Καρκαντοέλια 9

— — : Τα χωριάτικα
πικαλόγια 331, 376

Ίαν. X. Αγρατάκης : Τα Κάλανδα έν
Σέρνυ τή 1859 11

B. Δασκαλάκης : Οι Έσκιμώοι 83

ΚΡΙΤΙΚΗ :

Π. X. : «Καουώτικα» Ζαχαρ. Χαλκιάδη 318

Η ΙΣΤΟΡΙΑ—ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΕΡΓΑ :

Πέτρος Καλονάρος : «Ο Φαρδός και οι
Μανιάτες της Κοροικής» 63

Βασίλ. Παππαγεωργίου : «Η Μονή
Γενέδου—Κερκύρας» 141

Διον. Δ. Ζακυνθινός : «Η Κεφαλονιά
κατά τά τέλη του 15' αιώνα» 144

Δημ. Γρ. Βερναρδάκης : Σελίδες από
τήν Έλληνικήν Έπανάστασιν 246

Νικ. Σ. Γκινιόπουλος : Μία ατό-
γραφος έπιστολή του Διάκου 250

ΚΡΙΤΙΚΗ :

A. Γρ. Καμπούρογλου : «Ο Άρχιεπί-
σκοπος Άθηνών ως συγγραφέας» 49

Π. : «Η Κοιμωμένα της Θεσσαλονίκης»
Γιάννη Κορδάτου 234

— : «Η μοναχική Θεοδούλη» Φαλιώνος
Σ. Κουκουλέ 391

ΤΑ ΑΤΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ — Η ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΡΓΑ :

A. M. Άνδρεάδης : Γεώργιος δ Ε' 196

— — : Felletin Scatcherd 290

Κώστας Καίροφύλας : Το μυθιστόρημα
του Καπατάν Κεφαλά (εικονογραφημένον
από τον Δ. Πελεκάση) 170, 220, 267, 301, 342

Γερ. Σπαταλάς : Σπύρος Περούλης 179

Σ. : Ιωάννης Α. Ζυγομαλάς 190

Δ. Γρ. Κ. : «Από τήν Όγδοήκοντα-
τηρίδα του Γεωργίου Χατζιδάκη» 229

— — : Δημήτριος Γαλανός δ' Ινδολόγος 252

Σ. : Κωνστ. Φ. Σκόκιος 311

Κ. Δς : Γεράσιμος Μαρκοράς 424

Δ. Γρ. Καμπούρογλου : Ένοσών
Ψαρδε 462

Φαίδων Σ. Κουκουλέ : Gustave
Schlumberger 469

ΚΡΙΤΙΚΗ :

Π. : «Βλάσης Γαβριηλίδης», έπιμελεία :
Θ. Συναδινού 441

Η ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Σελ.

ΚΡΙΤΙΚΗ :

M. Δ. Σ. : «Ένα μανιφέστο του Fran-
cis Jammes 98

P. N. MII. : Ίταλία 112

M. Δ. Σ. : «Η έκαιονταστήρις του Ίου-
λιου Πέρν 152

— : Γράμμα του Πάολ Κλωντέλ
πρός τον Πάολ Σουνταί 152

— : «Μπαρρειανά Χρονικά» 153

T. : Ένα νέο βιβλίο του Arthur
Schultzler 152

Ρήγας Γκόλφης : Οι «Πεζοί Δρόμοι»
του Παλαμά 286

Ψ. : Ίταλία : Η έθρυσις της Άκαδημίας
Κλέων Παράσχος : «Ο Άντρέ Μιρανά
και τό τελευταίο του μυθιστόρημα» 388

406

ΔΙΑΦΟΡΑ

ΕΡΓΑ :

Νικ. Σ. Γκινιόπουλος : Έλληνικά Τα-
ξίδια : Προς τό Άγγλιον 16

Λορέντζου Μαβίλη : Άνέκδοτο γράμμα
Κλέων Παράσχος : «Ο Γαβριηλίδης φε-
μινιστής» 101

A. Δάσης : Γενικά γνωρίσματα έλευθε-
ρου βίου 134

215

Ηλ. Π. Β. : Ένα ποίημα του Γερ-
τζέτη για τήν Άκαδημία των Άθηνών 300

Κομήσης Καπνίσσι (μετάφρ. M. Δ.
Στασινοπούλου) : «Η μυστηριώδης Ία-
πωνία» 473

ΚΡΙΤΙΚΗ :

Π. : «Τό παιδί στην ποίηση του Παλα-
μά» Γ. Κατσιμπαλή 276

— : «Συλλογή δημοσιευμάτων Πολι-
τικών» Φ. Δρακούμη 276

— : «Ταξείδια» Φ. Κόντογλου 391

T. A. : «Τά μυστικά της υστίας και
της νεότητος» Ά. Τσάγγαλου 390

Σπυρ. Μαρινάτος : «Griechenland»
H. v. Hofmaustal 396

Η ΜΟΥΣΙΚΗ

ΚΡΙΤΙΚΗ :

Σ. Κ. Σ. : Οι έξοι καλλιτέχναι .—
Τυμπά, Χάλφες, Ρόζενταλ .— «Η έκαιον-
ταστήρις του Σομπέρτ .— Βιεννέρ και
Ντουσά .— Αι πρόται συμφωνικαι συναυλilai 74

Η ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΕΡΓΑ :

Richard Jack : Η πρόποις 2

Δ. Γκολδάση : Χιόνια στην Καρδίτσα 5

— — : Θεσσαλικό τοπίο 5

— — : Τό Νυχτέρι 25

— — : Τό Νυχτέρι 12

Σωκρ. Ρωνάς : Άραβικό τζαμί 19

Γεωργιάδης : «Ο Τυφλός» 19

Ιωάννης Βάσσης : «Από τήν Μπαλλά-
ντα της φυλακής του Ρήντιγγ «... ρου-
φθοσε τον πρωινό άέρα» 42

Έρατώ IV. Άσπρογέρακα : Τό παζάρι 57

Νικ. Άσπρογέρακας : Τό καρναβάλι 62

N. Χειμώνας : Καμάρια (Πόρος) 70

Μίμης Πελεκιάσης: Τὸ Τραγῆκι (Ζάκυνθος),	97	νογραφία Κ. Κλώνη	352
Ε. Πρακοπίου: Τὸ γράμμα τοῦ Εὐζώνου	122	Τὸ ἠφίστειον τῆς Θήρας	395
Φ. Ρώκ: Θερισμός (ἐυλογραφία)	137	Παράξενον δέντρον ἐν Κρήτῃ	396
— : Κρητικὸς Χορὸς (ἐυλογραφία)	162	André Maurois	407
Αἰλή Κοσκινά: Χίμα στὴν Κήφισον	169	Λενορμάν	435
— : Τὸ Νυχτέρι	169	Θαλασπολύμος	450
Δ. Πελεκιάσης: Ἀποβίσεις τοῦ Κεφαλά εἰς Παξούς	171	Γεράσιμος Μαρκοράς	455
— : Ἀγγλικὰ πολεμικὰ κειμήλια τῶν ἠεροπλοίων τοῦ Κεφαλά	221	Γουσταῖος Σλομπερζέ	481
Δ. Πελεκιάσης: Ὁ Κεφαλάς ἐνώπιον τοῦ Πάππα ἀναπτύσσει τὸ περὶ Ἑλλάδος ὑπόμνημα	269	Ἡ Μυστηριώδης Ἰαπωνία: Ἡ Ἀιμνὴ Ὀνομα	473
— : Ὁ Κεφαλάς εἰς μίαν ἀπὸ τὰς πρὸ τῶν ἐπισήμων ἐμφανίσεις του	302	Τζούλια Ἀμπελά-Τερρέντσιου	487
— : Ὁ Κεφαλάς διαρκῶς ἀναιροῦται νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὴν Ζάκυνθον	343	ΑΥΤΟΓΡΑΦΑ:	
Ricasso: Ἀρλεκίνας	202	Αὐτογραφον γράμμα τοῦ Ἀθανασίου Διάκου	242
— : Ὁ Ἀρλεκίνας μὲ τὴν κιθάρα	219	ΚΡΙΤΙΚΗ:	
Θάλεια Φλωρᾶ-Καραβία: Ἡ νέα μητέρα	249	Γ. Β.: Ἐκθέσεις: Α. Γιολλάση.—Γιάννη Μηταράκη.—Ἀριστέϊδη Παππαγεωργίου	195
Σ. Παππαγαγιώτου: Καμήλος	322	Γ. Β.: Ἐκθέσεις: Σπ. Παλιούρα.—Ναυαϊκὸς Ἰεωργιάδου	311
— : Στὸν κήμπο τοῦ Μαραθῶνα	326	Σ.: Ἡ ἐκθεσις τοῦ Βάσσου	353
Ν. Δούρας: Τὸ καθάρισμα τῶν κυδιωνῶν	369	Γ. Β.: Ἐκθέσεις: Δούκα — Β. Γερμενῆ	388, 389
— : Τὸ γαϊδουράκι	402	— : Ἐκθέσεις: Ἀλεξάνδρου Χριστοφῆ, Κώστα Γκέσκου, Ἀνδρέα Γεωργιάδου	490
Α. Γεωργιάδης: Ὁ Οὐρπίνος	417		
— : Détails ἀπὸ σύνθεσιν	465		
Σ. Βασιλείου: Nature Morte			
ΣΚΙΤΣΑ:		Η ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ	
Κάνια Σενοπούλου: Ἀχιλλεὺς Αἰμίλιος	91	ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗΝ:	
Rif-Dam: Ἀθηναῖκοι τύποι: Στὸ Μπάρ Β. Βαβρηλιθῆς	114	Παῦλος Νιρβάνας: Ἡ αἰσθητικὴ τῶν δώρων	4
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΙ:	136	— : Δημόσια κτίρια	85
Ἄγρινον, Ἐξοχὴ «Ἐρμίτσα». — Ὁδὸς Σιδηροδρομικοῦ Σταθμοῦ	17	— : Τὰ Καλλιτετεία	124
Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Καρκέξ Κερκύρας	49	— : Ἡ τέχνη τῶν βιβλίων	164
Καρκέξ, Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία.—Τὸ τέμπλο τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας	63	— : Ἡ στοιχειώδης καλαισθησία	205
Ἡ Ὅσις τοῦ Ἐλ Κανταρά	64, 65	— : Τὰ Καμύγια	244
Τὸ Σούνιον	82	— : Ἐκθέσεις Ζωγραφικῆς	284
Γεώργιος δ' Ε'	89	— : Ἐνας ἄνθρωπος καὶ ἓνα βιβλίον	324
Ἡ Μονὴ Τενέδου εἰς τὴν Κέρκυραν	128	— : Γύρω ἀπὸ μίαν ταινίαν	365
Καλλία τῆς Μονῆς χρησιμοποιοῦνθῆσα ὡς βιβλιοθήκη καὶ ὡς διδαστήρια	141	— : Ἡ αἰσθητικὴ τῆς Πρωτομαγιάς	405
Τὸ αὐτοκρατορικὸν θέατρον τῆς Βιέννης Σόννεφελς	143	— : Τὸ Γυναικεῖον Ζήτημα	452
Βίλελμ Φουρτβαϊγκλερ	207	Γρηγόριος Σενόπουλος: Τὸ Λογοτεχνικὸν 1928	46
F. Schalk	208		
Τὸ παλαιὸν Ἑθνικὸν θέατρον τῆς Βιέννης	209	ΠΕΡΙ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ:	
Τὸ θέατρον ὡς ἔχει σήμερον	210	Μ. Δ. Σ.: Πῶς μᾶς βλέπουν οἱ ξένοι	91
Μία τῶν ἐσωτερικῶν τοιχογραφιῶν τοῦ θεάτρου	258	— «Ἀρχαία καὶ νεωτέρα Ἑλλάς»	93
Μέγα Σπήλαιον	259	Ὁ κ. Μενάρδος περὶ τῶν ποιητῶν μας	93
Felicia Scatcherd	260	Αἱ Δελφικαὶ Ἑορταί	93
Ὁ Ἐρηέλλης ὡς Ἀμφόρτας	282	Ἡ «Ἀκρόπολις»	93
Ὁ «Διάβολος τοῦ τραγουδεῖ» δύο σκηνογραφίαι τοῦ κ. Π. Ἀραβαντινοῦ, ἀπὸ τῆς Γ' καὶ Δ' πράξεως	291	Ὁ Θεατρικὸς Διαγωνισμὸς	93
Κ. Φ. Σκόκος	313	Τὸ Δεκαπενθήμερον	93
Μία σκηνὴ ἀπὸ τὸν «Ντιμπούκ», σκη-	316, 317	Ἡ νεοελληνικὴ φιλολογία εἰς τὴν «Βρετανικὴν Ἐγκυκλοπαιδείαν»	71

Τ.: Καὶ ἄλλο βιβλίον διὰ τὴν Ἑλλάδα	72	Ἑλλὰς καὶ Ἀμερικὴ	310
Ω.: Ὁ Σικελιανὸς στὸ Παρίσι	73	Σ.: Ὡς ἐπίλογος	350
— : Καλλιτεχνικὸς ὄμιλος ἠθοποιῶν	73	— : Νέα περὶ Ἑθνικοῦ θεάτρου	350
— : Ὁ Θεατρικὸς Διαγωνισμὸς	73	Οἱ Διαγωνισμοὶ τῆς «Νέας Ἑστίας»	350
Σ.: Τὸ Κῶμα τῆς Ἀγραμματοσύνης	100	Ἡ πρόσκλησις τοῦ κ. Γρ. Σενοπούλου εἰς τὴν Θεσσαλονίκην	307
— : Τὸ κλιόνιον Ἑθνικὸν θέατρον	110	Η. Χ. Τὰ θρησκευτικὰ ἀναγνώσματα	387
— : Αἱ παραλείψεις ἐνὸς ἀπολογισμοῦ ὁ γιὸς μου καὶ ἡ κόρη μου	110	— Ὁ Μιρρού εἰς τὴν «Ἀθήναις»	387
«Μελέτες»	110	«Ὁ, τι λέει ἡ καρδιά»	388
Ὁ Θεατρικὸς Διαγωνισμὸς	111	Σ.: Ἐχομε μεγάλας ἀμφιβολίας	433
Σ.: Πῶς εὐρίσκειται τὸ ζήτημα τῆς ἐδρύσεως τοῦ «Ἑθνικοῦ θεάτρου»	151	— : Φιλαδέλφειος καὶ Σ ^α	433
Ω.: Ἐν καλῷ «προγγούμενο»	151	Ὁ θάνατος τοῦ Σλομπερζέ	434
Ὁ Θεατρικὸς Διαγωνισμὸς τῆς «Νέας Ἑστίας»	151	Ἡ δωρεὰ τοῦ κ. Ἰω. Νάσσου	434
Σ.: Πρὸ πάσης συζητήσεως	190	Φιλήντας-Ρουσσᾶλ	434
Τὰ βραβεῖα τῆς Ἀκαδημίας	191	Η. Χ.: Οἱ προτομαὶ τῶν λογίων	434
Δὲν τὸ ξέρομεν	191	Ὁ καλὸς πεζὸς λόγος	486
Α.: Δύο ὑπομνήματα τοῦ Δισυθυτοῦ τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης	229	Ἡ ἀπογευματινὴ τῆς κυρίας Ἀμπελά-Τερρέντσιου	487
Σ.: Ἀσταῖο καλοῦ φίλου	230	Ω.: Ἐδρα Νεοελληνικῆς	480
Η. Χ.: Τὰ ἑλληνικὰ φιλμ	230	Η. Χ.: Ἡ «Βίβλος τοῦ Αἰῶνος»	489
Προκήρυξις διαγωνισμοῦ	230	— : Ἡ ἐνοχλητικὴ κριτικὴ	489
Λημονημέται Σελιζες	272		
Η. Χ.: Ἡ διαφήμις τοῦ βιβλίου	272	ΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	
— : Τὰ Ἐγκυκλοπαιδικὰ Λεξικά	272	Νέα βιβλία: 35, 79, 119, 158, 198, 238, 278, 356, 397, 445, 493	
«Ὁ γιὸς μου καὶ ἡ κόρη μου»	273	Περιοδικὰ καὶ Ἐφημερίδες: 80, 119, 158, 198, 239, 278, 318, 357, 397, 445, 494	
Ὁ Θεατρικὸς μας Διαγωνισμὸς	273	Ἄλληλογραφία: 36, 80, 120, 160, 198	
Σ.: Εὐχάριστον	312	239, 280, 318, 358, 390, 446, 494	
Η. Χ.: Τὰ βραβεῖα τῆς Ἀκαδημίας	312		
Η. Χ.: Εἰσαγωγὴ σκισσογράφων	312	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	
Ἐνα γράμμα τοῦ Φιλήντα	313	Dr C. H. Stratz (Μετάφρ. Γεωργίας Ταρσούλη	
Ἡ «Θυσία τοῦ Ἀβραάμ»	313	Ἡ Ὁραιότης τοῦ Γυναικεῖου Σώματος Σελ. 1—72	
Τὰ βιβλία	313		

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΤΗΝ 1^{ΗΝ} ΚΑΙ 15^{ΗΝ} ΚΑΘΕ ΜΗΝΟΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΑΙ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ ΕΚΔΟΤΑΙ

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ, ΣΥΝΤΑΞΙΣ, ΟΔΟΣ ΡΟΜΒΗΣ, 22
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΙΣ, ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΙΣ, ΣΤΑΔΙΟΥ, 50

ΣΥΝΔΡΟΜΗ : Ἐσωτερικοῦ, ἔτησίᾳ δρ. 140, ἑξάμηνος δρ. 75
Ἐξωτερικοῦ, ἔτησίᾳ μόνον, σελίνια 15.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ : Δεκταὶ εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἑστίας, Σταδίου
50. — Ζητεῖτε τὸν ἀρμόδιον ὑπάλληλον.

Πᾶσι πᾶσα παραγγελία συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου πρὸς τοὺς κ. κ. Γ. Δ. Κολλάρου καὶ
Σταν. Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου 50, Ἀθῆνας.

Ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν σύνταξιν, ἴλη κτλ. πρὸς τὸν κ. Γρ. Ξενόπουλον, ὁδὸς Ρόμβης 22, Ἀθῆνας.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΟΜΟΝ ΤΟΥΤΟΝ ΣΥΝΕΙΡΓΑΣΘΗΣΑΝ :

Οἱ κύριοι: Α. Μ. Ἀνδρεάδης, Δ. Γρ. Καμπούρογλους Σίμος Μενάρδος, Παῦλος
Νιρβάνας, Κωστής Παλαμᾶς (τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν),

Γέλλος Ἄγρας, Ἀχιλλεὺς Διμίλιος, Μιχ. Ἀργυρόπουλος, Δημ. Γρ. Βερναρδάκης,
Κώστας Βιτάλης, Βούρορος, Ἡλ. Π. Βουτυρίδης, Νικ. Σ. Γκινοπούλος, Ρήγας Γκό-
φλης, Λουκάς Δαράκης, Δ. Δάσης, Β. Δασκαλάκης, Ἰάκ. Χ. Δραγάτης, Μέντης Δράχτης,
Κ. Δς, Γιωσέφ Ἐλιγιά, Διον. Β. Ζακυθινός, Γιώργος Θέμελις, Θ. Δ. Θεοδορίδης, Στάμος
Θιακός, Ἄλκης Θρούλος, Βάσσοις Ἰωαννίδης, Κώστας Καιροφύλας, Πέτρος Καλονάρος, Δημ.
Γ. Καραχάλιος, Θρ. Καστανάκης, Γιάννης Κουγιούλης, Φαίδων Κουκουλές, Ἀθ. Γ.
Κυριαζῆς, Σπυρ. Μαρινάτος, Κώστας Π. Μαρίνης, Κλαύδιος Μαρκίνας, Δύσσης Μα-
μάρης, Μήτσος Μπαγλανέας, Θάλης Νάρης, Νεοπέλεμος, Γρ. Ξενόπουλος, Ι. Μ. Πα-
ναγιωτόπουλος, Β. Δ. Παπαδόπουλος, Βασίλ. Παπαγεωργίου, Νίκος Δ. Παπκᾶς, Κλέων
Παράσχος, Ρήγας Περάνθης, Μ. Παμόνης, Στέργιος Β. Ροῦσσος, Νίκος Σοντοριναῖος,
Μαρίνος Σιγοῦρος, Μ. Δ. Στασινόπουλος, Μαν. Τριανταφυλλίδης, Μάρκος Τσιριμῶ-
κος, Ἀλέκος Φράγκος, Γιάννης Δ. Φωτίου, Πέτρος Χάρης, Χρήστος, Ψυχάρης.

† Δορέντζος Μαβίλης, Γεράσιμος Μαρκοῦρας, Γεώργιος Μαρτινέλλης.

Αἱ κυρταὶ καὶ δεσποινίδες. Φανή Γεωργίου, Λιλὴ Μ. Ἰακωβίδη, Κλεαρέτη Δί-
πλα-Μαλάμου, Ἰωάννα Μπουκουβάλα, Ρίτα Ν. Μπούμη, Νεφέλη Πορφυρίου, Χαρούλα
Δ. Ποσειδῶν, Ἴρις Σκαρβαίου, Σοφία Κ, Σπανούδη, Γεωργία Ταρσοῦλη.

Ο
Κ
Α
Τ
Η
Η
Φ
Ο
Ρ
Ο
Σ

«Ἄν εἶχα κόρη δεκάξη χρονῶν,
θὰ ἔκανα νὰ διαβάσῃ κρυφὰ αὐτὸ τὸ
βιβλίον, καὶ θὰ μὲν ἔσχευε ὅτι ποτὲ
δὲν θὰ κινδύνευε νὰ παρακτραπή».

ΑΘΗΝΑΙ.
ΕΚΔΟΤΑΙ : Γ. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ἙΣΤΙΑΣ, -ΣΤΑΔΙΟΥ 50
1929

Τιμᾶται δρ. 50, - Διὰ τοὺς Συνδρομητὰς τῆς «Νέας Ἑστίας», δρ. 40.

(Ἐὰν ταχυδρομικᾶ, δρ. 6 διὰ τὸ Ἐσωτερικόν, δρ. 10 διὰ τὸ Ἐξωτερικόν, εἰς ἕκαστον τοῦ παραγγέλλοντος)

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΕΤΟΣ Γ'—1929

ΑΘΗΝΑΙ, 1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

ΤΕΥΧΟΣ 49

HENRI DE RÉGNIER

ΠΑΡΑΜΟΝΗ

Ώρθή, μὲς στὰ βιβλία τὰ διαβασμένα,
ὅπου ἔχω τὸ κεφάλι μου σκυμμένο,
ἀπάνω στὸ τραπέζι, καίει σιωπηλὰ
ἡ ψηλὴ λάμπα.

Δὲν ἀγροικῶ πιά τώρα
τὴν ἀγροικὴ καὶ μελαγχολικὴ
παλιὰ Χροιά
στὴν κίμαρι κρυφὰ νὰ τριγορῆζει.

Ἐποιοικὴ, συλλογισμένη,
στὸ γκρίζο, χειμωνιάτικο τῆς φῶρεμα,
πλάι στὸ ἀναμμένο τζάκι καθισμένη,
τὰ χέρια χαμηλώνει καὶ θεριμαίνει.
Γαλήνια, ταπεινὴ,
πατεῖ ἐλαφριά, μὲ βήματα,
ποὺ ἀθόρυβα πατοῦνε
πάνω στὴν τέφρα τῶν συλλογισμῶν μου.
Τὰ κάνιστρα τοῦ θέρους καὶ τοῦ φθινο-

πώρου
στὸν τοῖχο μένουν, κρεμασμένα.
Ἡ ἰτιά στενάζει κι' ὁ ἀνεμὸς ριγεῖ
στὶς ξερὲς καὶ πλεγμένες καλαμόβεργες.
Καὶ γὼ μὲ τρόμο βλέπω τὴν παλιὰ Χροιά,
ἀσάλευτη στὸ γκρίζο φῶρεμά της,
χωρὶς νὰ ψιθυρίζουν πιά τὰ χεῖλη της
ἐν' ἀπ' τὰ ξεχασμένα τ' ἄσματά της,

ποὺ ἔβαλλε μὲς στοῦ θέρους τὶς χαρῆς,
πλέκοντας μὲ τὰ χέρια της, κλωνί-κλωνί,
τὰ βοῦρλα καὶ τὶς λυγερὲς ἰτιές.

Μονίχα τὸ ροδιάνι τῆς
βομβεῖ, καθὼς μελίσσι μακρονό,
ποὺ ὀγκώνεται, σιμώνει, πάλι φεύγει
καὶ ξετυλίγεται μονότονα
στ' ὀμιχλοσκεπασμένο δειλινό.
Στὸν τοῖχο, τὸ ρολόγι τὸ ψηλό,
στὸ σμιλτινο καὶ ξύλινο κοντὶ του,
ξεπροβοδᾷ τὶς ὥρες ποὺ περνοῦνε,
κι' ὁ χρόνος ἀπ' τὴ μιά στὴν ἄλλη ὄρα δια-

[βαίνει
ὡς τὰ μεσάνυχτα.

Τότε ἡ βουβὴ Χροιά, δίπλα στὸ τζάκι,
μέσα στὸ ρόζ καὶ γκρίζο φῶρεμά της,
ν' ἀνάψει τὴ φωτιὰ σηκώνεται,
ποὺ σιγασβήνει.

Κι' ἡ ἐλπιδοφόρα φλόγι εὐθὺς ὑψώνεται,
μ' ἀντιτύγειες ἐρυθρὲς στὶς μαῦρες πλάκες,
καὶ τὰ κούα της χέρια τῆς ζεσταίνει.
Κι ἐγὼ θιγρῶ πὸς ἀντικρύζω κιάλας,
στὸ κατώφλι τῆς Χροιάς ποὺ ἀνατέλλει,
τὸ πρόσωπό της τὸ παιδιάτικο
στοὺς στοχασμούς μου νὰ χαμογελάει.

(Ἀπόδοση)

ΜΙΧ. Δ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΠΡΟΦΩΣΙΣ

RICHARD JACK

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗΝ

Η ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΩΝ ΔΩΡΩΝ

— Ποιά είναι τὰ ὠραιότερα δῶρα ; ἐρώτησαν, κάποτε, ἕνα πρακτικὸν ἄνθρωπον, τὴν παραμονὴν τῆς Πρωτοχρονιάς.

Ὁ πρακτικὸς ἄνθρωπος ἀπήντησεν ;

— Ὅλα τὰ δῶρα εἶναι ὠραία.

— Ποιά εἶναι τὰ χρησιμώτερα δῶρα ; ἐρώτησαν ἕνα ποιητὴν.

Ὁ ποιητὴς ἀπήντησε :

— Τὰ ὠραιότερα.

Οἱ δύο διαφορετικοὶ ἄνθρωποι διετύπωσαν τὴν ἴδιαν ἀλήθειαν, καθένας μὲ τὸν τρόπον του.

* *

Ὅλα τὰ δῶρα ἔχουν μέσα των ἕνα στοιχεῖον ὠραιότητος. Διότι καθεὶ, ποὺ ἀπορρέει ἀπὸ τὸ αἰσθημα καὶ τὴν φαντασίαν, εἶναι ἔργον ποιήσεως. Καὶ τὸ δῶρον εἶναι πράξις αἰσθήματος καὶ φαντασίας. Οἱ γονεῖς, ποὺ χαρίζουν ἕνα παιχνίδι στὸ παιδί τους ἢ ἐρωτευμένος ποὺ χαρίζει ἕνα κόσμημα στὴν ὠραίαν του· ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ποὺ κάνουν ἕνα δῶρον στοὺς προσφιλεῖς των, ἐξωτερικεύουν, μὲ τὴν χειρονομίαν των αὐτὴν, μίαν κίνησιν τῆς ψυχῆς των : στοργὴν, ἔρωτα, φιλίαν. Τὸ δῶρον, αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ, δὲν ἔχει καμμίαν σημασίαν. Μπορεῖ νὰ εἶναι ἕνα σπάνιον καλλιτέχνημα, μπορεῖ νὰ εἶναι ἕνα εἶδος πρώτης ἀνάγκης. Τὸ ὠμορφαίνει ἢ ἀγάπη, ποὺ τὸ προσφέρει. Ὁ ἀλχημιστὸς Ματσούκας, ποὺ ἐγνώριζε νὰ ὠμορφαίνει καὶ αὐτὸ ἀκόμα τὸ πεζὸν χρῆμα—ἢ ἔκφρασις εἶναι δική του καὶ εἶναι τὸ μέγα μυστικὸν τοῦ ἔργου τῆς ζωῆς του—ἐγνώριζε νὰ μεταβάλλῃ εἰς ποιήματα καὶ τὰ πεζότερα τῶν πραγμάτων. Πάμπτωχος, ὁ μέγας αὐτὸς εὐεργέτης, ἔκανε, καὶ στοὺς φίλους του ἀκόμη, τὰ πλουσιώτερα δῶρα. Κάποτε ἔφθασε στὸ σπίτι μου—καὶ ποτὲ δὲν ἔφθανεν ὁ γενικὸς αὐτὸς ἀδελφὸς στὰ σπίτια τῶν φίλων του μὲ

ἀδεια χέρια—κρατῶντας ἕνα μικρὸ πακετάκι.

—Ἐρχομαι ἀπὸ τὸν Παργασά . . . μοῦ εἶπε. Καὶ σοῦ φέρνω λίγο τυρὶ ἀπὸ τὴν στάνη. Τὸ πῆρα μὲ τὰ χέρια μου ἀπὸ τὸ τουλούμι.

Ὁ Ταιν εἶπε, κάποτε, ὅτι ἕνα ποτήρι γάλα, ποὺ ἤπιε στὴν κορυφὴν τῶν Ἄλπεων, τοῦ ἐπροξένησεν ἐντύπωσιν αἰσθητικὴν. Θὰ μπορούσα νὰ βεβαιώσω τὸ ἴδιο πράγμα, μὲ τὸ τυρὶ τοῦ Ματσούκα. Οἱ χιονισμένες βουνοκορφές, ἢ στάνη, τὸ κοπάδι, ὁ βοσκὸς, ὅλη ἢ ποίησις τοῦ βουνοῦ, εἶχαν ζωντανέψῃ μέσα μου, ἀπὸ τὴν γεύσιν ἑνὸς κοινοτάτου τυριοῦ. Καὶ ὅμως τὸ τυρὶ αὐτὸ τὸ εἶχεν ἀγοράσει ὁ ἀλχημιστὴς αὐτὸς τοῦ αἰσθήματος ἀπὸ τὸ γειτονικὸν μπακάλικον. Ἄλλὰ τὸ εἶχε μετουσιώσει, ἀπλοῦστατα, εἰς ποίησιν, ἢ ἀγάπη του. Ἄλλοτε τὸν εἶδα ν' ἀγοράζῃ ἀπὸ ἕνα μανάδικο τοῦ δρόμου τρία πορτοκάλια, κρεμασμένα ἀπὸ τὸ κλαδί τους.

— Αὐτὰ τὰχω κρεμάσει γιὰ στολίδι τοῦ μαγαζιοῦ . . . τοῦ εἶπεν ὁ μανάδης. Νὰ σὰς δώσω ἀπὸ τὸ κοφίνι, κύριε. Εἶναι τὰ ἴδια καὶ καλύτερα.

—Ἐγὼ θέλω αὐτὰ . . . ἐπέμεινε ὁ Ματσούκας. Θὰ σοῦ τὰ πληρώσω κάτι παραπάνω νὰ μοῦ τὰ δώσης.

Ὁ μανάδης ἐπέσθη, ἐπὶ τέλους, καὶ τοῦ τὰ παρεχώρησε. Ἀργότερα, ὁ Ματσούκας μοῦ ἐξήγησε τὸ μυστήριον τῆς ἐπιμονῆς του.

— Θέλω νὰ τὰ προσφέρω—μοῦ εἶπε—σὲ μιά εὐγενικὴ κυρία. Ἐνας φτωχὸς τραγουδιστὴς τί μπορεῖ νὰ προσφέρῃ περισσότερο ἀπὸ τρία πορτοκάλια ; Ἄλλὰ τρία πορτοκάλια ἀγορασμένα ἀπὸ τὸ μανάδικο δὲν ἔχουν καμμιά ὠμορφιά. Θὰ πῶ, λοιπόν, στὴν εὐγενικὴ κυρία, πὼς ἔρχομαι ἀπὸ τὰ περιβόλια καὶ πὼς τὰκοψα ἀπὸ τὸ δέντρο, μὲ τὰ χέρια μου, ραντισμένα μὲ τὴν δροσιὰ τῆς αὐγῆς, γιὰ νὰ τῆς τὰ προσφέρω. Ἔτσι ἀπὸ τὰ

τρία αὐτὰ πορτοκάλια θὰ κάνω ἕνα ποίημα.

Καὶ τὸ ἔκαμε, πράγματι. Ἀπάτη, ἢ μὸς πῆτε. Ἄλλὰ τί ὠραία ἀπάτη ! Καὶ μήπως ὅλη ἢ πολλοὶς δὲν εἶναι μία μεγάλη ἀπάτη ;

— Ὅλα τὰ δῶρα εἶναι ὠραία . . . εἶπεν ὁ πρακτικὸς ἄνθρωπος.

Ὁ βαθμὸς τῆς ὠραιότητος των εἶναι ἀνάλογος τοῦ βαθμοῦ καὶ τῆς ποιότητος τῆς ἀγάπης ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀπορρέουν. Τῆς ἀγάπης, ποὺ ἀπὸ ἕνα κομμάτι τουλουμοῦρι μπορεῖ νὰ δημιουργήσῃ τὸ τιμαλφέστερον δῶρον.

— Τὰ χρησιμώτερα δῶρα—εἶπεν ὁ ποιητὴς—εἶναι τὰ ὠραιότερα.

Ὁ ποιητὴς εἶχε κάμει τὴν ἀπολογία των περιττῶν. Ἐνα παιχνίδι, λόγου χάριν, θεωρεῖται πρᾶγμα περιττόν, ὅπως θεωρεῖται καὶ ἕνα ἔργον τέχνης. Τὰ δύο αὐτὰ «περιττά» πράγματα, ἐν τούτοις, συγγενεύουν εἰς τὴν γένεσιν των. Ἡ μεγάλη τέχνη ἀπορρέει ἀπὸ τὸ πρωτογενὲς παιχνίδι. Τὸ γατάκι, ποὺ παίζει μὲ τὴν οὐρά του, εἶπεν ἕνας μεγάλος αἰσθητικὸς, μᾶς παρουσιάζει τὴν πρωταρχικὴν ἐκδήλωσιν τῆς τέχνης. Ὑπακούει, ἀπλοῦστατα, εἰς μίαν ἀνάγκην αἰσθητικὴν. Καὶ μετατρέπεται εἰς μίαν ρυθμικὴν παιδίαν τὴν περίσσειαν τῆς νευρικῆς ἐνεργείας, ποὺ ἀναπτύσσεται μέσα του, τὴν ἴδιαν περίσσειαν ἐνεργείας, ἢ ὁποία, ἐκχειλίζουσα ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ἰσχυροῦ αἰσθήματος, εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἐκδηλοῦται πλαστικῶς ἢ μουσικῶς εἰς τὸ ἀνώτερον καλλιτέχνημα. Ἄλλὰ, τότε, ἢ

παιδιά δὲν εἶναι πράξις περιττή. Εἶναι ἀνάγκη ὀργανική. Ἄρα τὸ παιχνίδι καὶ τὸ ἔργον τῆς τέχνης, ἕσον καὶ ἐν τὰ χαρακτηρισξί, φαινομενικῶς, ἢ ἀνιδιοτέλεια, εἶναι ἐξ ἴσου ἀπαραίτητα εἰς τὴν ζωὴν, ὅπως ὁ ἐπιούσιος ἄρτος καὶ τὸ ἔνδυμα. Διότι, ἀπλοῦστατα, τίποτε δὲν εἶναι περιττόν ἀπὸ τὴν ζωὴν, ἀπὸ πᾶν ὅ,τι δημιουργεῖ ἢ ζοῖ.

— Τὰ χρησιμώτερα δῶρα εἶναι τὰ ὠραιότερα.

Μήπως εἶχεν ἄδικον ὁ ποιητὴς ;

* *

Ὁ πρακτικὸς ἄνθρωπος καὶ ὁ ποιητὴς βαδίζουν, ἀπὸ διαφορετικὰς κατευθύνσεις, πρὸς τὸ ἴδιον τέρμα. Ἔτσι, συχνὰ ἢ ποίησις εἶναι ἢ μεγαλυτέρα πρακτικότης, ὅπως κάποτε ἢ πρακτικότης εἶναι ἢ μεγαλυτέρα ποίησις.

— Ποῖα, λοιπόν, εἶναι τὰ καλύτερα δῶρα ; ἢ ἐρωτήσῃ, ἐπικαιρῶς, ὁ ἀναγνώστης, ὁ φίλος τῶν συμπερασμάτων.

Τὴν ἀπάντησιν τὴν ἔδωκε, κάποτε, ὁ διδάσκαλός μου ὁ κ. Ἄσφορος :

— Ὅταν θέλετε νὰ κάμετε ἕνα δῶρον, μὴ συμβουλευέσθε τὴν τσέπη σας. Συμβουλευθῆτε τὴν ἀγάπην σας. Δὲν ὑπάρχουν πλούσια καὶ φτωχὰ δῶρα. Ἐνας ζητιάνος μπορεῖ νὰ κάμῃ ἕνα πλουσιώτερον δῶρον ἀπὸ ἕνα βασιλέα. Διότι ἢ ἀγάπη ὠμορφαίνει ὅλα τὰ δῶρα. Κάθε παραμονή, λοιπόν, τῆς Πρωτοχρονιάς, ζητήσατε τῆς τίς συμβουλές τῆς. Θὰ σὰς δώσῃ τίς καλύτερες.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΑΠΟ ΤΑΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Α. ΓΙΟΛΛΑΣΗΣ : ΧΙΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΚΑΡΔΙΤΣΑ

Α. ΓΙΟΛΛΑΣΗΣ : ΘΕΣΣΑΛΙΚΟ ΤΟΠΙΟ

ΤΑ ΔΩΡΑ ΤΗΣ ΑΝΝΟΥΛΑΣ

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΟ ΔΙΗΓΗΜΑ

Ἡ Ἀννούλα, ἡ μικρὴ ὑπηρετρία, περίμενε τίς κυρίες τῆς κ' ἔκανε ἕνα σωρὸ ὠραῖα ὄνειρα. Ἦταν παραμονὴ τῆς Πρωτοχρονιάς κ' ἡ μεγάλη κυρία τῆς μαζί με τὴν κόρη τῆς, τὴ μικρὴ κυρία, καὶ τὰ δυὸ παιδιά τοῦ σπιτιοῦ εἶχαν πάει στὰ μαγαζιά νὰ ψωνίσουν τὰ δῶρα.

Κ' ἡ Ἀννούλα περίμενε μόνη. Κι' ὅπως τὸ σπίτι τους δὲν ἦταν μακριὰ ἀπὸ τὸ κέντρο, ὅλη ἡ κίνηση τῶν μεγάλων ἐμπορικῶν δρόμων ἔφτανε ὡς τ' αὐτὴ τῆς σάβουη, σὰν ἀντίλαλος γιορτῆς. Περίμενε καὶ ἀκούγε τὴ βουὴ καὶ νόμιζε πὼς ἦταν κι' αὐτὴ σὲ κάποιον ἀπὸ τοὺς μεγάλους ἐκείνους δρόμους καὶ ψώνιζε μαζί με τίς κυρίες τῆς. Φανταζόταν τὸ μεγάλο συνωστισμό, ἀκούγε τίς φωνὲς τῶν μικροπωλητῶν καὶ προπάντων ἔβλεπε τὰ καρροτσάκια τους, ποὺ ἦταν φορτωμένα ὅλο με ὠραῖα πράγματα. Ἡ Ἀννούλα, ἄλλες χρονιές, πρῶτοῦ μείνει ὄρφανὴ καὶ μπεῖ ὑπηρετρία, εἶχε περάσει ὄρες πολλὲς μπροστὰ στὰ καρροτσάκια ἐκεῖνα. Ἐβγαίνε με τὴ μητέρα τῆς ἀπὸ τίς δύο τὸ μεσημέρι τῆς παραμονῆς τῆς Πρωτοχρονιάς, κι' ἀνέβαινε καὶ κατέβαινε, πότε ἀπὸ τὸ ἕνα πεζοδρόμιο καὶ πότε ἀπὸ τ' ἄλλο, τοὺς μεγάλους δρόμους, ὡς τὴν ὥρα ποὺ ἄρχιζαν νὰ μαζεῦουν τὰ πράγματά τους οἱ ὑπαίθριοι μικροῦμποροι. Τί ὄρες εὐτυχίας ἐκείνες! Κάθε καρροτσάκι ἦταν κι' ἕνας παράδεισος, ποὺ τὸν χαιρόταν ἡ Ἀννούλα με τὰ μάτια καὶ με τὰ χέρια. Πλησίαζε με τὸν ἀέρα τοῦ ἀνθρώπου ποὺ ἔχει σκοπὸ ν' ἀγοράσῃ κάτι, ἔπαιρνε ἕνα ἕνα τὰ πράγματα στὰ χέρια τῆς, τὰ κοίταζε με λαχτάρια, ρώταγε τὴν τιμὴ τους καὶ δὲν ἔλεγε τίποτα. Ἐκανε πὼς σκεπτόταν, γιὰ νὰ κερδίσῃ καιρὸ καὶ νὰ μείνῃ ὅσο μποροῦσε περισσότερη ὥρα κοντὰ στὰ ὠραῖα ἐκεῖνα δῶρα. Ἐπειτὰ ζητοῦσε ἀπὸ τὸν ἔμπορο μιὰ τιμὴ, ποὺ ἐκεῖνος δὲν ἤθελε οὔτε νὰ τὴν συζητήσῃ κἀν, καὶ προχωροῦσε στὸ πλαῖνὸ καρροτσάκι, ὅπου περνοῦσε ἄλλο ἕνα τέταρτο εὐτυχίας. Με τὸν τρόπο αὐτὸν ἔφτανε ὡς τὸ τέλος τοῦ δρόμου, καὶ πάλι τὸν ἀνέβαινε ἀπὸ τὴν ἀντικρυνὴ σειρά τῶν μικροπωλητῶν. Κ' ἡ μητέρα τῆς

ἔχναγε τὴν κούρασή τῆς καὶ τὴν ἀκολουθοῦσε χωρὶς λέξη παραπόνου. Φαινόταν τόσο εὐτυχισμένη ἢ φτωχὴ κορούλα τῆς!

Ἄλλὰ καὶ πὼς νὰ μὴν ἦταν εὐτυχισμένη ἡ μικρὴ Ἀννούλα! Ὅ,τι ποθοῦσε κι' ὅ,τι ὄνειρευόταν στὸν ὕπνο καὶ στὸ ξύπνο τῆς, ὅ,τι ἔβλεπε στὰ δάχτυλα, στὸ λαιμό, στὸ κεφάλι τῶν ἄλλων κοριτσιῶν, τὸ εἶχε στὰ χέρια τῆς. Οἱ λεπτὲς χτένες, τὰ κομψὰ βραχιολάκια, τὰ κολοδουλεμένα δαχτυλιδάκια, οἱ ὠραῖες καρροτσούλες, οἱ μυρωδιές κι' ὅ,τι ἄλλο εἶναι παιχνίδι περισσότερο, παρὰ χρῆσιμο πράγμα, ὑπῆρχε στ' ἀναρίθμητα ἐκεῖνα καρροτσάκια με μιὰ ποικιλία, ποὺ μποροῦσε νὰ ξετρελλάνῃ καὶ κορίτσι ἑκατομμυριοῦχου ἀκόμα, ποὺ ὅ,τι ἤθελε τὸ εἶχε στὸ σπίτι τῆς. Οἱ χτένες εἶχαν χίλια δυὸ σχέδια κι' ἄλλα τόσα χρώματα. Κάθε βραχιολάκι δὲν ἔμοιαζε σὲ τίποτα με κανένα ἄλλο, καὶ σὲ κάθε δαχτυλιδάκι ἔλαμπε ἀπὸ μιὰ διαφορετικὴ πέτρα, ἀπάνω σὲ θέση ποὺ πάντα παρουσίαζε μιὰ μικρὴ ἔμπνευση τοῦ λεπτοῦργοῦ, ποὺ με τὴν τέχνη του ἔδινε ὁμορφιὰ στοὺς τενεκεδένιους ἐκείνους χαλκάδες. Τὸ ἴδιο καὶ με τὰ βραχιολάκια καὶ με τίς καρροτσούλες. Καθένα καὶ καθένα ἦταν κι' ἀπὸ μιὰ ἐκπληξή.

Κ' ἡ Ἀννούλα, ἀπὸ τὴν ὥρα ποὺ εἶχε περάσει, λογάριζε ὅτι οἱ κυρίες τῆς θὰ ἦταν τώρα στοὺς μεγάλους ἐκείνους δρόμους, καὶ δὲν θ' ἄξεραν τί νὰ τῆς ἀγοράσουν γιὰ δῶρο ἀπὸ τὰ τόσα πράγματα ποὺ θ' ἄβλεπαν στὶς δυὸ σειρὲς τὰ καρροτσάκια. Ἡ μεγάλη κυρία θὰ ἔλεγε νὰ τῆς πάρουν καμμιά χτένα. Ἄλλὰ ἡ μικρὴ κυρία, ποὺ ἤξερε καλύτερα τίς προτιμήσεις τῆς Ἀννούλας, θὰ ἐπέμενε νὰ τῆς πάρουν ἕνα βραχιόλι. Καὶ στὸ τέλος, δὲν μπορεῖ, ἡ μεγάλη κυρία θὰ υποχωροῦσε. Ἄλλὰ τὸ βραχιόλι θὰ ἦταν τάχα ὅπως τὸ ἤθελε; Κ' ἡ Ἀννούλα ἄρχισε ν' ἀνησυχῇ. Σὲ λίγο ὁμως σκέφτηκε πὼς ἡ μικρὴ κυρία τῆς δὲν διὰλεγε ποτὲ ἄσχημο πράγμα. Καὶ ἠσύχασε.

Ἔτσι πέρασαν δυὸ ὁλόκληρες ὄρες χωρὶς νὰ τίς καταλάβῃ ἡ Ἀννούλα.

Ἡ ἐπιστροφή ἀπὸ τὰ μαγαζιά ἔμοιαζε με εἰσβολὴ στὸ σπίτι. Μόλις ἡ Ἀννούλα κατέβηκε κι' ἀνοῖξε τὴν ξόπορτα, τὰ δυὸ παιδιά, ποὺ ἀπὸ ντροπὴ συγκροτοῦσαν τὴ χαρὰ τους στὸ δρόμο, ὄρμησαν μέσα κι' ἄρχισαν ν' ἀνεβαίνουν τέσσερα-τέσσερα τὰ σκαλοπάτια.

Τὸ ἕνα—τὸ ἀγοράκι—κρατοῦσε στὰ χέρια του ἕνα μικρὸ κίτρινο ἀεροπλάνο με γαλιζίες φτεροῦγες, ἀνοιγμένες, ἔτοιμο νὰ πετάξῃ. Τὸ ἄλλο—τὸ κοριτσάκι—εἶχε στὴν ἀγκυλιά του μιὰ πελώρια ὠραῖα κούκλα καὶ τῆς ἔκανε ὅλα τὰ παινέματα τοῦ κόσμου. Τὴν ἔλεγε ὁμορφή, τὴν ἔλεγε ἔξυπνη, τὴν ἔλεγε προκομμένη. Καὶ τί δὲν τὴν ἔλεγε.

Ἦταν, καὶ τὰ δυὸ παιδιά, τρελλὰ ἀπὸ τὴ χαρὰ τους, καὶ πίδαγαν, καὶ φώναζαν καὶ τραγοῦδαγαν. Εἶχαν φέρει στὸ σπίτι ὅλη τὴ χαρούμενη βουὴ τῶν μεγάλων δρόμων.

Ἐπειτ' ἀπὸ τὰ δυὸ παιδιά, πέρασαν στὴν εἴσοδο ἡ μεγάλη καὶ ἡ μικρὴ κυρία, φορτωμένες με δυὸ-τρία δέματα ἢ καθενιά. Ἦταν τὰ δῶρα τους γιὰ τ' ἀμέτρητα ἀνήψια τους, καὶ γιὰ τὴ μικρὴ τους ὑπηρετρία βέβαια. Κ' ἡ Ἀννούλα ἔτρεξε, πῆρε τὰ δέματα ἀπὸ τὰ χέρια τους, τὰ πῆγε στὸ δωμάτιο τῆς μεγάλης κυρίας κι' ἔξαφανίστηκε. Δὲν ἤθελε νὰ νομίσουν ὅτι περίμενε νὰ τῆς δώσουν τὸ δῶρο τῆς.

Ἀνέβηκε στὴ σοφίτα τοῦ σπιτιοῦ, ὅπου ἦταν ἡ κάμαρά τῆς, καὶ περίμενε νὰ τὴν φωνάξουν. Ἄλλὰ ἡ ἀναμονὴ ἐκείνη ἦταν σωστὸ μαρτύριό. Τί νὰ τῆς εἶχαν πάρει ἄραγε; Χτένα, δαχτυλίδι ἢ βραχιόλι; Ὅταν ἀνέβαζε τὰ δεματάκια, ποὺ εἶχε πάρει ἀπὸ τὰ χέρια τῆς μεγάλης καὶ τῆς μικρῆς κυρίας τῆς, προσπάθησε με τὴν ἀρῆ νὰ καταλάβῃ πάνω κάτω τί εἶχε μέσα τὸ καθένα. Τὰ περισσότερα ὁμως ἦταν μικρὰ κουτιά καὶ μόνο τὸ βάρους τοῦ περιεχομένου τους κατάφερε νὰ ἔξακριβώσῃ. Ἄλλ' αὐτὸ δὲν ἦταν ἀρκετό. Κ' ἔμεινε με τὴ μεγάλη τῆς περιέργεια.

Ἐπιτέλους, ἀκούσε νὰ τὴ φωνάξουν. Κατέβηκε γρήγορα-γρήγορα ἀπὸ τὴ σοφίτα κι' ἔτρεξε στὸ δωμάτιο, ὅπου ἦταν μαζεμένη ὅλ' ἡ οἰκογένεια. Ἀμέσως κατάλαβε πὼς τὴν εἶχαν καλέσει γιὰ νὰ τῆς δώσουν τὸ δῶρο τῆς. Καὶ δειλὰ με τὰ μάτια κάτω, ρώτησε:

—Μ' ἐφρονάζετε, κυρία;

Καθεμιὰ ἀπὸ τίς κυρίες τῆς κρατοῦσε ἀπὸ ἕνα δεματάκι. Ἦταν τὰ δῶρα τους. Τῆς τᾶδωσαν με καλωσύνη καὶ με τίς εὐχές τους. Ἡ μεγάλη κυρία, μάλιστα, τῆς εἶπε:

—Κι' ἀπὸ τὸ γαμπρό!

Ἡ Ἀννούλα κοκκίνησε ἀπὸ τὴ ντροπὴ κι' ἀπὸ τὴ χαρὰ τῆς, ἐφίλησε τὸ χέρι τῆς μεγάλης κυρίας τῆς, εὐχαρίστησε τὴ μικρὴ καὶ βγήκε ἀπὸ τὸ δωμάτιο.

Ἀσυγκράτητῃ ἀνέβηκε στὴ σοφίτα τῆς, καὶ σ' ἕνα λεπτὸ ἤξερε τὸ μυστικὸ τῶν δυὸ πακέτων. Στὸ ἕνα βρήκε μιὰ δωδεκάδα κάλτσες καὶ στ' ἄλλο ὕφασμα γιὰ χειμωνιάτικο φόρεμα! Στὴν ἀρχή, δὲν ἤθελε νὰ πιστέψῃ πὼς τὰ πράγματα ἐκεῖνα ἦταν τὰ δῶρα τῆς. Μήπως εἶχε γίνει κανένα λάθος; Ἐπειτὰ ὁμως εἶδε πὼς οἱ κάλτσες ἦταν χοντρές καὶ πλεχτές, ἀπὸ κείνες ποὺ φοροῦν τὰ κορίτσια τῆς σειρᾶς τῆς, καὶ πὼς τὸ ὕφασμα ἐκεῖνο δὲν μποροῦσε νὰ γίνῃ παρὰ μόνο δικό τῆς φόρεμα.

Ἐπесαν ἀπὸ τὰ χέρια τῆς οἱ κάλτσες καὶ τὸ ὕφασμα, καὶ στὸ πρόσωπό τῆς ζωγραφίστηκε λύπη μεγάλη, σὰ νὰ ἔπαθε κάποια συμφορὰ. Ἐπειτὰ ἀνέβηκαν στὰ μάτια τῆς δάκρυα, κι' ὅπως ἦταν καθισμένη στὸ κρεβάτι τῆς, ἔπεσε ἀπάνω στὸ μαξιλάρι με δυνατοὺς λυγμούς.

Ἡ Ἀννούλα ἦταν δυστυχισμένη.

Πέρασε ὥρα πολλή. Καὶ δὲν μπόρεσε νὰ σταματήσῃ τὸ κλάμμα τῆς, παρὰ μόνο ὅταν ἀκούσε κάποιον ν' ἀνεβαίνει τὴ σκάλα τῆς σοφίτας.

Ἦταν ὁ γέρο-Παναγιῆς, ὁ κηπουρὸς τους,—τὸ σπίτι ἀπὸ τὸ πλῶ μέρος εἶχε ἕνα μικρὸ, ἀλλὰ πολὺ περιποιημένο περιβόλι. Τὸν κατάλαβε ἀπὸ τ' ἀργὰ καὶ βαριά βήματά του. Εἶχε περάσει τὰ ἔξηντα κι' ἀνέβαινε με κόπο τὴ στενὴ σκάλα.

Ἡ Ἀννούλα σκούπισε τὰ μάτια τῆς καὶ προσπάθησε νὰ μὴ φανῇ λυπημένη. Ἐτρεξε μάλιστα με προσποιητὴ χαρὰ στὴν πόρτα γιὰ νὰ ὑποδεχτῇ τὸν ἐπισκέπτη.

Ὁ γέρο-Παναγιῆς ἀνέβηκε στὴ σοφίτα, κάθησε σὲ μιὰ καρέκλα νὰ ξεκουραστῇ κι' ἔπειτα μίλησε. Ἡ καλύτερα ἄρχισε νὰ χαμογελάῃ. Νὰ χαμογελάῃ καὶ κάτι νὰ

κρήβη κίττω από τὸ κικέλλο του πὺν τὸ κρατοῦσε στὰ χέρια του. Ἡ Ἀννούλα τὸν κοίταξε στὰ μάτια, προσπαθοῦσε νὰ ἐξηγήσῃ τὸ αἰνιγματικὸ του χιμώγελο, ἀλλὰ δὲν μπορούσε νὰ καταλάβῃ. Ὁ γέρο Παναγιῆς χιμωγελοῦσε διαρκῶς καὶ πάντα κρατοῦσε κίττω κικέλλο ἀπὸ τὸ κικέλλο του.

Τέλος, ἀφοῦ παιδαίει τὴν Ἀννούλα ἀρκετὴ ὥρα, πέταξε τὸ κικέλλο στὸ κρήββατι καὶ κράτησε στὰ χέρια του ἓνα μακρόστενο κουτί, τυλιγμένο σὲ ὄραλο τσιγαρόχαρτο καὶ δεμένο μὲ χρωματιστὸ σπάγγο.

Τότε ἡ Ἀννούλα κατάλαβε. Ἀλλὰ δὲν ἔδειξε τὴ χαρὰ πὺν περιέμενε ὁ γέρο Παναγιῆς. Ἄν δὲν ἦταν κίλτσες ἢ ὑβρασμα, — σκέφτηκε, — δὲ ἦταν μαντίλια ἢ κίττω πιρὸμοιο. Στὶς ὑπερήτριες, βλέπετε, καὶ τὴν Προτοχρονιὰ ἀκόμα, κάνουν χιμώγελο δῶρα. Κ' ἡ Ἀννούλα πῆρε τὸ δῶρο, εὐχαρίστησε τὸ γέρο-κηπουρό, ἀλλὰ δὲν ἀνοίξε τὸ κουτί.

— Μὰ δὲν τ' ἀνοίγεις; τῆς εἶπε δειλά ὁ γέρο-Παναγιῆς. Δὲν εἶναι τίποτα σπου-

δαῖο. Ἀλλὰ ἤθελε νὰ δῶ ἂν σ' ἀρέσει.

Κ' ἡ Ἀννούλα, γιὰ νὰ μὴ τὸν δυσαρεστήσῃ, ἔλυσε τὸ χρωματιστὸ σπάγγο, ξετύλιξε τὸ κουτί ἀπὸ τὸ τσιγαρόχαρτο καὶ τὸ ἀνοίξε σιγὰ κ' ἀπρόθυμα. Τότε ὅμως ἔγινε κίττω πὺν τρώμαξε τὸ γέρο-Παναγιῆ. Ἡ Ἀννούλα ἔσφιξε μιὰ ματιὰ στὸ ἀνοιχτὸ κουτί, τὸ ἀφῆσε ἔπειτα σὲ μιὰ καρτέλα, καὶ ξαφνικὰ ἔτρεξε κοντὰ στὸν καλὸ γέρο κ' ἄρχισε νὰ τοῦ φιλιῇ τὰ χέρια, νὰ τὸν χαϊδεύῃ, νὰ τοῦ δείχνῃ μὲ κίττω τρόπο τὴν εὐγνωμοσύνη της, μιὰ εὐγνωμοσύνη πὺν ἦταν ξέσπασμα χαρῆς. Κι' ὁ γέρο Παναγιῆς, πὺν τὸ δῶρο του ἦταν μιὰ φτηνὴ κασετίνα μ' ἓνα καθρεφτάκι, ἓνα μπουκαλάκι μισοδιὰ κ' ἓνα ψαλλιδάκι, δὲν μπορούσε νὰ ἐξηγήσῃ τὴ μεγάλη ἐκείνη χαρὰ.

Κι' ἄρχισε ν' ἀνησυχῇ. Ἀλλὰ ἡ Ἀννούλα δὲν ἄφησε νὰ συνέλθῃ. Ἔτσι ὁ γέρο-κηπουρός ἔφυγε ἀπὸ τὴ σοφίτα μὲ τὴν ἰδέα ὅτι ἤξερε νὰ διαλέγῃ δῶρα. Κ' ἡ ἰδέα του ἦταν σωστή, γιὰτὶ ἤξερε νὰ διαλέγῃ δῶρα πὺν ἴφρνονν χαρὰ.

ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΑΠΟ ΤΗ «ΖΩΗ ΚΑΙ ΜΟΙΡΑ»

ΜΕ Τ' ΑΓΙΟΒΑΣΙΛΙΑΤΙΚΑ

Με τ' Αγιοβασιλιάτικα παιγνίδια τὸ τραγοῦδι ταιριάζω, νὰ χαρῶ.

Μιὰ κούκλα, μέσα στὸ φλουρί καὶ μέσα στὸ λουπιάνει μὲ μιὰ ἄλλη τὸ χορδὸ. [λούδι,

Τὰ στρατιωτάκια ἀπλόκαρδα—νάειταν ἀλήθεια μὲ τὸ ξυλένιο τὸ σπαθί. [κίόλα— ἓνα καντσό, τοῦ κόλλησα τὸ πόδι μὲ τὴν κόλλα, μὰ καὶ μπορέσει νὰ σταθῇ.

Μέσ' στὰ κλουβιά, τὰ ψεύτικα καὶ τὰ πουλιά, τῶνα ἀπὸ τ' ἄλλο πὺν μικρό! [τ' ἀηδόνια, Σὰ νάειμαι πίσω στὰ καλά καὶ στὰ μικρὰ τὰ τὰ σκιάζω, τὰ προγκάω, τὰ κροῖ. [χρόνια,

Μονάχα ἐσύ, Πιερότο μου, μὲ τὴ βαιμμένη φάτσα πὺν ἀπ' ὄλους ἔχεις πὺν πολλά, καὶ ἄς κλαίῃ ἡ καρδιά μου, μάθε μου κ' ἐμὲ—ἀπ' τὴν ἰδία φάτσα,— τ' ἀχειλὶ νὰ ψευτογελά...

Νά! τὸ βιολί τ' ἀξέχαστο, μὲ τὴν ἀγάπη νότα, πὺν τῶχουν οἱ χορδὲς κοπεῖ! κάμε, Χριστέ μου, μιὰ φουρὰ κ' ἀπόψε σὰν καὶ νὰ κελαϊδήσει καὶ νὰ πῆ!... [πρῶτα,

Βαρκούλα, μὲ τὸ κάτασπρο πανάκι σου ἀπλω- γιὰτὶ σαπίζεις στὴ στεριά! [μένο, Ἔνα ταξίδι πόθησα κ' ἀκόμα τὸ προσμένο, μὲ τὸ νοτιᾶ, μὲ τὸ βοριᾶ.

Με τὴν τριανταφυλλένια σου, περισσότεράκι, στὰ πόδια σου γερά ὅς ρομφί, [μύτη, κ' ἓνας κλημὸς τὴν καρτερεῖ κ' ἓνα θλιμμένο τὴ ματωμένη τὴ γραφῆ. [σπίτι

ΑΘΑΝ. Γ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΠΙΚΑΙΡΑ

ΤΑ ΚΑΡΚΑΝΤΖΕΛΙΑ

Τὰ Καρκαντζέλια εἶναι ἄξαποδῶ, πὺν θέλουνε νὰ χαλάσουνε τὸν Κόσμο. Μὰ δὲν ἔχουνε τὸ ἐλέφτερο νὰ γυρίζουνε ἄλλον καιρὸ ἐξὸν ἀπὸ τὰ Δωδεκάημερα. Γιὰ κείνο, οὐλον τὸν ἄλλο χρόνο εἰνουν καὶ παίρνουνε γιὰ νὰ κόψουνε τὴν πλαταγήσια στήλα πὺν στηρίζει τὸν Κόσμο καὶ τὸν βαστάει στὸν ἄερα. Θέλουνε νὰν τὸν γκρεμίσουνε, νὰ μὴ μείνει οὔτε σημάδι, γιὰ νὰ κερδίσουνε τὸν πόντο τους οἱ ἀναθεμάτοι!

Πὸμ πῆμ, πὸμ πῆμ, πὸμ πῆμ! βαροδνε μὲ τὰ τσεκούρια τους, κ' ἄμα κοντοζυγώνουνε νὰ κόψουνε πέρα πέρα τὴν κολίωνα, ἔρχονται τὰ Χριστοῦγεννα, πὺν εἶναι ἡ διαρῖα τους νὰ βγαίνουνε στὸν ἀπάνου Κόσμο. Ἐτότε παρατᾶνε τὰ τσεκούρια κ' ἔρχονται δῶ γιὰ νὰ κόμουνε στοὺς ἀνθρώπους ὅ,τι κακὸ περνᾶει ἀπὸ τὸ χέρι τους; μαγαρίζουνε μέσα στὰ ξεκούπια ἀγγεῖά, στοὺς ξεπούμωτους φούρνους, στὰ ἔξεδούλωτα βάρε- λια καὶ στὸ κανάτι μὲ τὸ νερό, κ' ἔπου ἄλλου βροδνε γιὰ νὰ χτελέσουνε τὸ σκοπὸ τους, πὰ νὰ εἶπει γιὰ νὰ κόμουνε τοὺς ἀ-θρώπους νὰ φάγε καὶ νὰ πιόδνε ἀπὸ τίς μα- γαρωσιές τους.

Γιαφτὸ οἱ νοικοκυράδες φροντίζουνε κ' ἀ- πιστωμάνε οὐλα τὰ ἀγγεῖά, ἢ τὰ κουπώνουνε καλά. Μὰ γιὰ νὰ μὴ ζυγώνουν ὀλότελα στὰ σπίτια τοῦ Κόσμου οἱ ἄξαποδῶ, κίνε νιτσιές, χαμολιὸ ἢ παλιοτσάρουχα. Ὅπου τοὺς μυρίζουνε ἀπ' ἀφτὰ, δὲν πᾶνε οὔτε στὸ σπίτι, οὔτε καὶ στὸ χωριὸ μπαίνουνε, μὰ φέγουνε καὶ τὸ καταριόνται!

«Χαμολιὸ μυρίζει ἐδῶ ;
— Νὰ χαθεῖ τέτοιο χωριό!»

Ἔτσι γλυτώνει ὁ Κόσμος μὲ τὴ μυρουδιὰ τουτουωνῶνε ἂν γελαστῇ ὅμως κανεὶς καὶ βάλει στὴ φωτιά συκίζυλο, μαζώνονται ἓνα σούκουλο ἀπὸ δάφρα, τὰ τραχάει ἢ μυρου- διὰ τῆς συκιάς, καὶ ρίνουνε ποντίκια σὲ κεί- νο τὸ σπίτι.

Γιὰ νὰ μὴ μπαίνουνε μέσα καὶ κάνουνε ζημιές, φράζουνε τίς φανέστρες τοῦ σπιτιῶνε μὲ σφερδούκλια. Τὰ σφερδούκλια τὰ βάνουνε γιὰ νὰ μὴ μπαίνουνε τὰ διαβόλια καὶ μα-

γαρίζουνε τίς βροχαλιές τὰ νέματα καὶ κο- βόνται(!).

Ἄν καταφέρει κανεὶς καὶ πιάσει ἓνα καρ- καντζέλι καὶ τὸ μυρώσει, μένει μὲ δάφτονε καὶ κάνει ὅ,τι θέλημα διαταχτεῖ— εἶναι κα- λοποταξάμενος ὑπηρέτης. Κι' ἂν τὸ βάλουνε νὰ φυλάει πράγματα, πᾶνε βρύση... Γιὰ νὰ φύγει καὶ νὰ ξαναπάει μὲ τὰ καρκαντζέλια δὲ μπορεί, ἂ δὲν ξαναμυρωθεῖ στὸν ἴδιο τόπο πὺν τὸ πρωτομυρώσανε.

Νὰ καὶ μιὰ σκετικὴ παράδοση, ἀπὸ τὸ πλῆθος πὺν ὑπάρχουνε:

«Μιὰ βολὰ, μιὰ γριά ἤθελε νὰ πᾶει στὸ μύλο, καὶ γιὰ νὰ βρεῖ ἄδειά νὰ λῆσει καὶ νὰ ξαναγυρίσει, σηκίωθηκε μπονωρούλια, φόρ- τωσε καὶ ξεκίνησε. Ὁ γέρος της τῆς ἔλεγε νὰ κάτσει νὰ πάρει ἡ μέρα, μὰ ἐκείνη δὲν τὸν ἄκουσε.

— Ὅποιος πραγέθεται στὸ σπίτι, δειπνάει στὸ μύλο! τοῦ κάνει καὶ ξεκίνησε μὲ τὸ γαῖ- δαρόχο της.

Μὰ καθὼς ἔσκαπέτησε ἀπὸ τὸ χωριό, τη- ράει, τί νὰ ἰδεῖ! Ἔνα φίκι καρκαντζέλια ὀλόγδουτα ἔχορέδανε σ' ἓνα σωματάκι... Πιὰ τί τὴ θῆς τὴ μάβρη γριά! Τὴν ἐζώ- σανε τὰ φίδια... Κάνει νὰ γυρίσει πίσω, τη- ράει ἄλλα διαβόλια, ὁ τόπος γιομάτος. Τὶ νὰ κάμει ἢ κάκομοῖρα, πούθε νὰ κάμει, γιὰ νὰ γλυτώσει; Ὅπουθε νὰ στρίψει, τὸ ἴδιο εἶ- ναι: μπροστὰ βαθὶ καὶ πίσω ρέμα, πὺν λῆει ὁ λόγος. Ἡ καρδιά της ἔβάργε σὰν κόπα-

(!) Φαίνεται πὺν οἱ δεισιδαιμονίες αὐτὲς ξε- βγήκανε ἀπὸ διάφορες φυσικὲς ἰδιότητες πὺν ἔχουν οὐλα τοῦτα: τὰ σφερδούκλια γιὰ τὸν κόπιτσα πὺν κόβει τὰ νέματα, οἱ νιτσιές βγά- νουνε δυνατὴ πύρα καὶ βαστάει πολὺ ἢ φωτιά τους—ἐνῶ τῆς συκιάς ἢ φωτιά χωνέβει ἀμέσως κλπ. Ἀπὸ τέτοια ἀρχὴ πηγάζει καὶ κείνο πὺν λένε πὺν δὲν κάνει νὰ λουζόνται οἱ γυναῖκες, γιὰ νὰ μὴ κάνουνε καρκαντζελόμαλλα, ἢ νὰ μὴν ἀλαίφουνε τὰ μαλλιά τους μὲ λάδι, τί κάνουνε διαβολόφειρες! Τόντις μὲ τὸ λούσιμο τὰ μαλ- λιά μαλακώνουνε, ἀνακατέβουνται, κατασώ- νουνε, καὶ δὲ στρώνουνε μὲ τὸ χτένισμα—καὶ τὸ λάδι μαζί μὲ τίς φυσικὲς ἀκαθαρσίες πὺν βγαίνουνε στὴ κεφάλι, συντείνει στὸ γίνωμα καὶ στὸ κεφάλιωμα τῶν παρὰστῶν...

νος και ταικαλάγαγε τὰ δόντια της από τήν τρειούλα... Καλά που δέν τὰ κακάρισε, καθὼς ἐρχόσταντε τὰ πόφωνα σάν από χίλιες ζυγές ταβούλια...

Ἰδεκαί τῆς ἦρθε φώτιση νὰ βγάλει τὰ σκουτιά της. Ὁ πνιμένος από τὰ μαλλιά του πιάνεται, πού λέει ὁ λόγος.

-- Μπορεῖ νὰ ξεγελαστοῦνε, εἶπε μὲ τὸ νού της ἡ γριά, καὶ νὰ μὴν καταλάβουνε πῶς εἶμαι ἄνθρωπος, ἅμα μὲ ἰδοῦνε τσιτσιδο σάν ἐδάφτα!

Καὶ τόντις ἡ γριά ἐγδύθηκε, ἔμεινε ὅπως τὴν ἔκαμε ἡ μάγνα της, ἔβαλε τὰ σκουτιά της ἀπανωγάμι στὸ βισταγούρι, τὸ κέντησε μὲ τὸ ραβδί της γιὰ νὰ προχωρέσει κι ἀκολούθησε κι ἀφτὴ ἀπόκοντα σκυφτὰ-σκυφτὰ και προφυλαχτὰ. Μὰ δὲν ἐγλύτωσε ἡ καψερή. Κάποιο ἀναθεματισμένο τὴν εἶδε, ξαπολύθηκε ἀπὸ τὸ χορὸ, ἔτρεξε πίτι-πίτι, τὴν ἔρπαξε ἀπὸ τὸ χέρι και τὴν ἐτράβηξε στὸ χορὸ. Ὅπως ἦτανε ζαρωμένη και μαθρομπαραισμένη ἡ γριά, τὴν ἐπέρασε γιὰ καρκαντζέλι και τὴν ἔβαλε νὰ χορέψει.

Ἡ γριά τί νὰ κάμει; Χόρεβε, ἤθελε δὲν ἤθελε. Ἦ ἔχεις, γέρο, πού χορέβεις! πού λέει ὁ λόγος. Κι ὅσο πῆγαινε και κάρδιεθε κιόλας, γιάτι ἔμ δὲν τὴν ἐγνωρίσανε τὰ ξωτικά, ἔμ ἐξεστάθηκε μὲ τὸ χορὸ. Ἀφήνω πού κόντεβε νὰ φωτῆσει, νὰ μοῦ πᾶνε κατὰ καπινου τὰναθεματισμένα.

Ἄμα ἦρθε ἡ ἀράδα τῆς γριάς νὰ χορέψει μπριστὰ, τοὺς ἐφάνηκε παράξενο πού δὲν ἦτανε ὁμοια μὲ δάφτα. Μὰ δὲν τὸ πονιαστήκανε πῶς εἶναι ἄθρωπος και γιὰ νὰ χασμουδέφουνε τῆς ἐσυνταριάξανε μιὰ σάτερα, ἀντὶς μου γιὰ τραγούδι τοῦ χοροῦ κι οὐλο τῆς τὸ λέγανε:

«Πάνου μαλλάκια,
κάτου μαλλάκια,
καὶ στὴ μέση καρδαμοῦλες!»

κι ὅσο χασκαρίζανε κείνα, χοροπήδαγε ἡ γριά και χορομπουλάγαγε κ' οἱ καρδαμοῦλες της (ἔτσι παραμοιάζανε τὰ στήθια τῆς γριάς).

Ἐναν καιρὸ, λαλήσανε τὰ κοκόρια. Καθὼς τὰκούσανε τὰ παγανά, βάλανε τὴ φωνή:

«Ἄσπρος κόκορης λαλεῖ:
— Φέγατε νὰ φύγουμε!»

Φέγατε νὰ φύγουμε
τι ἔφτιασ' ὁ τουρλόπαπας
μὲ τὴν ἀγιαστήρα του
καὶ μὲ τὴν πλαστήρα του
νὰ μᾶς ἀγιάσει τὸν κ...»

και μπράσι! ἐκάμανε και γινήκανε ἄρατα και πείρατα οὐλα, ἐξὸν ἀπὸ κείνο πού χόρεβε κοντὰ στὴ γριά, πού τὸ κράτησε σφιχτὰ και δὲν τᾶφηκε νὰ φύγει.

Ἐκείνο πολέμαγε νὰν τὴ γελάσει τὴ γριά, πότε καμωνότανε πῶς ἐξεράθη κι ἄξαφνα πεταγότανε νὰ φύγει, πότε τὴν περκάλγηγε νὰν τὰπολύκει. Μὰ πού νὰ παμπωθεί ἡ γριά πού εἶχε τὰ μάτια της τέσσερα και δὲν τὸ ντῶνε τρία!

Τὰναθεμάτο, σάν εἶδε κι ἀπόειδε ἀπὸ τὴ γριά, ἔβαλε τίς φωνές νὰ ρθοῦνε τὰ συντρόφια του νὰν τὸ γλυτρώσουν ἀπὸ τὴν «παλιόγρια πού τὸ τσάκωσε», μὰ δὲν ἐκόττησε νὰ ζυγώσει κανένα κατὰ κείθε. Μόνον φωνάζανε τῆς γριάς ἀπὸ μακρὺ:

«— Ἔεεεε, γριά ἀπὸ τὴ Σπαρτινοῖ
κι ἀπὸ τὴ Σεντυμεντεκλού,
γιατί μᾶς πῆρες τὸ γαιμκρό;
Ἀπόλα τον νὰ ρθεῖ σιαδῶ,
γιατί μᾶς κλαίει ἡ νύφη!»

Ἡ γριά κοντὰ στὸ νού πῶς δὲν τὸν ἀπόλυκε. Τὸν πῆρε μαζί της και πῆγε και τογε μύρωσε και γίνηκε ἄθρωπος. Ἐμεινε τριάντα χρόνια και τῆς ἐφύλαγε τὰ γιδοπρόδάτα κι οὐλον τὸν καιρὸ βγαίνανε καλά πέρα πέρα. Βρύση πηγαίνανε! Καὶ πολλὰ γινόσαν, και παχιά ἦσαντε. Ἄν εἶπεις γιὰ γάλα: Ποτάμι!... Ἄλλως τοῦν ξαλλέωνε!

Μὰ σὲ τριάντα χρόνια ὁ ἀναθεματισμένος κάπως ἔκαμε και γέλασε τὴ νύφη τῆς γριάς και τὸδωκε τὸ μύρο και ματαμυρώθηκε, στὸν ἴδιον τόπο πού τὸν εἶχε μυρωμένο ἡ γριά, και λύθηκε. Ἀνέβηκε στὸ παρεθύρι, ἐκοψε κάμποσες π... δές, και καταράστηκε:

«Ὅπως σκορπήσαν οἱ π... δές μου,
νὰ σκορπίσουν και τὰ πράματα πού φύλαξα!»

Ἀπὸ δεκεῖ χάθηκε και δὲν εἶδε κανέναν τί ἐγίνηκε. Μὰ χαθήκανε και τὰ πράματα πού φύλαγε. Τὰ πιασε κρᾶνη και γινήκανε ἦσμου διάσμου!

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΠΙΚΑΙΡΑ

ΤΑ ΚΑΛΑΝΤΑ ΕΝ ΣΙΦΝΩ, ΤΩ 1859

Ἐίχον γράψει και ἄλλοτε διὰ τὴν παραμονὴν τῆς Πρωτοχρονιάς εἰς τὸ νησί μας τὸ ἀγαπημένον. Παιδιά μικρὰ τότε, ἀπὸ βραδύς, μὲ τὸ φαναράκι στὸ χέρι και ἕνα καλαθάκι, ἔπρεπε νὰ πᾶμε εἰς τοῦ Δημάρχου, τοῦ Ἐργηνοδίκη, τοῦ Τελώνη, εἰς ἕλα τὰ καλά σπίτια και εἰς τὰ συγγενικά μας και καθενὸς νὰ τοῦ εὐχγηθῶμεν τὴν καλὴ χρονιά. Ἐθεωρεῖτο ἄτοπον νὰ μὴ γίνῃ τοῦτο νὰ ψάλλωμεν τὸν Ἄν-Βασίλη και νὰ γεμίσωμε τὸ καλαθάκι μας ἀπὸ γλυκὰ και τὴν καρδίαν μας ἀπὸ χαρὰ. Καμένα χρόνια!

Και δὲν ἐλέγαμε τὰ ἴδια παντοῦ. Ὅχι. Κάθε ἕνας εἶχε και τὸ δικὸ του ποίημα και κάθε χρόνο διαφορετικόν. Αὐτὰ ἐγίνοντο ἀπὸ τὰ παιδιά τῶν καλλιτέρων σπιτιῶν. Ἐγύριζαν ἕμῳ σάν ἑμᾶς και ἄλλα παιδιά εἰς τὰ χωριά τῶν ἀπορωτέρων τᾶξεων, ἔχι διὰ γλυκὰ και δῶρα, ἀλλὰ διὰ τὸν Ἀθθασιλιάτικο μποναμζ, ὅπως και ἑμάδες ἀνδρῶν, τῶν Καλαντιστῶν καλουμένων, οἱ ὅποιοι ἐφαλλον τὸν Ἄν-Βασίλη ὑπὸ τοὺς ἦχους τοῦ βιολιοῦ και τοῦ λαούτου, σπεύδοντες ἀπὸ οἴκου εἰς οἶκον. Ἐν τῇ σπουδῇ τῆς ἐπισκέψεως πολλῶν σπιτιῶν, κατήντων τὰ ψαλλόμενα νὰ περιορίζωνται εἰς ὀλίγους στίχους δι' ἕκαστον, τὸ πλεῖστον ἐγκωμιαστικῶς τῶν προσώπων και παραιναιτικῶς, πολλάκις χωρὶς νὰ ἀκούγεται και τὸ ὄνομα ἀκόμη τοῦ Ἁγίου Βασιλείου.

Τὰ Καλαντα ταῦτα συνέθετον ὠρισμένοι τινὲς ἐκ τῶν ἐκαστοτε λογιωτέρων εἰς γλώσσαν ὀπωσδήποτε ἐπιμελημένην, πολλάκις δὲ ἦσαν ἔργα ἐνὸς τινος τῆς ὀμάδος, ἢ τοῦ διευθύνοντος αὐτήν, ὁ ὅποιος ἀνέκραυε ταῦτα εἰς τὸ βιολί του. Τοιοῦτος δὲ γνωστότατος κατὰ τοὺς παλαιότερους χρόνους ἦτο ὁ Ν. Γοζαδίνος ἢ Σκουλῆς.

Παραθέτω ἐδῶ δείγματά τινα τῶν ψαλλομένων τῷ 1859 Καλάντων, τὰ ἕποια εἶχε γράψει ὁ μακαρίτης Γ. Ἀλιμπέρτης, γραμματεὺς ἐπαρχείου χρηματίας, οὐ σώζονται και πολλὰ ἄλλα ποιήματα, σάτιραι (ρίμαι), ποιήματα τοῦ χοροῦ, ἔμμετροι περιγραφαὶ διάφοροι και γνῶμαι και συμβουλαί.

Ἰδοῦ τινα ταῦτων:

1. *Εἰς Ζαφείριον Διαλησῶν* (ἀντιδήμαρχον):

«Τὸ χρέος τοῦ Καλαντιστῆ ὑποχρεώνει νάρχου
[(=νὰ ἔλθωσιν),
τὸ πρῶτον πού θὰ εὐχῶσαι, στέον οἶκον τοῦ Δη-
[μάρχου,
και ἔχι μόν' ἀπὸ βραδύς, ἀλλὰ και τὴν ἡμέρα,
σεβόμενοι τὸ πρόσωπον, ὡς τέκνα τὸν πατέρα,
και οὕτω ἀποδεικνύουσαι κοινὴν ἀγάπην, θάρρους,
και δὲν μπορεῖ παντίκαισι νὰ τὸ νομίση βίβρος».

2. *Εἰς Ν. Ψαραύτην* (δημοδιδάσκων):

«Δεόντος, φίλε, ἦλθομεν, ὡς ἀπαιτεῖ ἡ τάξις,
διότι ἀπεφάσισας τὰ τέκνα νὰ διδάξης
τῆς εὐτυχῶς πατρίδος μας τοσοῦτους ἤδη χρο-
[νους,
ἐνῷ εἰς μεγαλοῦπολεις σοῦ παρεχώρουν θρόνους,
και διὰ σοῦ τὰ τέκνα μας διδάσκονται ἀλλήλοις,
καλὲ δημοδιδάκαλε πατρίδος σου τῆς φίλης.
Γνωρίσασα τὰ χρεῖά σου και ἡ πατρίς μας αὐτὴ
τιμὰς εὐχαριστήσεως προσφέρει σε, Ψαραύτη».

3. *Εἰς Ζαν. Δημητριάδην* (ιατρόν):

«Και κατὰ χρεῖς ἦλθομεν εἰς τοῦ ἐξοχωτάτου
δημοτικοῦ μας ἱατροῦ και ὠφελιμοτάτου,
ἵστας διὰ τῆς τέχνης του πάσχοντας θεραπεύει
μικρὰ εὐχαριστούμενος, μεγάλα δὲν γυρεύει
τρανώτατα ἀπέδειξες, Ζαννῆ Δημητριάδη,
ἵτι πολλοὺς ἀνέστησες σχεδὸν ἀπὸ τὸν Ἄδη».

4. *Εἰς τὸν τότε Τελώνην* (ἀλλοδαπὸν):

«Κι' εἰς σέ, Τελώνη, ἦλθομεν μὲ σέβας κατὰ
[χρέος,
νὰ ἴδης τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου μας ὡς νέος,
νὰ μάθης τὰ αἰσθήματα, τοὺς τρόπους τοῦ
[δικούς μας,
και νὰ συμπολιτεύεσαι καλῶς τοὺς Ναυτικούς
[μας.

Ἄπεχε τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τὰς διαιρέσεις,
σὺ πρόσεχε τὸ χρέος σου, τῶν Ναυτικῶν ν' ἀ-
[ρῆσης,
καὶ τὴν ἀθῶαν συμβουλήν αὐτὴν μου παραδέξου,
ἂν θέλῃς οἱ παμπόνηροι Σιφνιοὶ νὰ μὴ σέ
[μυκλέξουν».

Σεῖρὰ δλόκληρος ὑπάρχει τοιοῦτων Καλάντων, εἰς τὰ ὅποια οἱ Καλαντισταὶ διὰ τῶν ἐγκωμίων αὐτῶν προκαλοῦσι τὴν γενναῖαδωρίαν τῶν ἐπαινουμένων, χωρὶς νὰ φαίνονται ἀπ' εὐθείας ζητοῦντες νὰ λάβωσι τι. Παρουσιάζονται ὡς ἐκτελοῦντες χρέος ἀφειλόμενον, ὡς θαυμάζοντες ἀλλαχοῦ τὸ φιλοδίκαιον π.χ. τοῦ Ἐργηνοδίκου, ἢ θέλοντες νὰ δείξωσι τὰ ἔτι-

ΑΡΑΒΙΚΟ ΤΖΑΜΙ

ΣΟΚΡΑΤΗΣ ΡΩΝΑΣ :

μα του τόπου εις τους ξένους, ή επαινούντες την μετριοφροσύνην του διδασκάλου, εις όν παρουσιάζονται ως εκπροσωπούντες την πατρίδα, και την δεξιότητα του Ιατρού, και λησμονοῦντες έντελώς τον "Αϊ-Βασίλην.

Προγενεστέρων χρόνων Κάλαντα, του 1855 ταῦτα, μακρότατα, προφητεύουσι δυσάρεστα διά τὸ έτος εκείνο. Οί Καλαντισται έκφράζουσι την στενοχωρίαν αὐτῶν διά την ἀλληλοσφαγήν των Χριστιανῶν κατά τον Κριμαϊκόν πόλεμον και την υποστήριξιν των Τούρκων και της ἀκεραιότητος της χώρας αὐτῶν, βλέπουσι δέ ένισχυσιν των έλληνικῶν πόθων μόνον ἀπό την Ρωσίαν, διότι :

«...Τήν Σεβαστούπολιν κανείς δέν την φοβίζει και ή Έλληνική φυλή ἀπό αὐτήν έλπίζει».

Έν τέλει εὐχονται συμφιλίωσιν και ένωσιν των Χριστιανικῶν Έθνῶν.

Εἰς Κάλαντα του 1862, εγκωμιάζεται διά μακρῶν ὁ τότε πἀρεδρος του χωρίου Ἀρτεμῶνος και παρατίθεται δλόκληρον πρόγραμμα πολιτικῶν των έργων τὰ ὅποια έτοιμάζει. Έν τέλει λέγουν :

«Παρειδε τὰ συμφέροντα ποῦχ' ἀπ' την ἀλιειάν κ' έδόθη μετ' έπιμονῆς εις την ὁδοποιίαν».

Έτοιμάζων δέ γεφύρας και ὁδούς προβάλλεται ως υπόδειγμα εις τους παρέδρους των ἄλλων χωρίων, Ἀπολλωνίας, Έξαμπέλων, Κάστρου, Πετάλλου, έν ζητωκραυγῇ ὑπέρ αὐτοῦ.

Ἄλλα του αὐτοῦ έτους 1862, — τὰ μακρότερα πάντων, — είναι γεγραμμένα ὑπὸ ἀκροστιχίδα των 24 γραμμάτων του ἀλφαβήτου, δι' έκαστον γράμμα του ὁποίου χρειάζονται δύο στίχοι, έν οἱς αναγράφονται τὰ επίκαιρα γεγονότα του έτους εκείνου. Και του 1863

σώζονται Κάλαντα, περιλαμβάνοντα εὐχάς μακράς μόνον ἐπ' ἀγαθῆν του τόπου και του Έθνους, καταλήγοντα δέ εις την επικαιροτή-την τότε εὐχὴν σχετικὴν πρὸς τὰ γεγονότα : «Μέ τὸ καλὸν νὰ ἴδομεν τὸ Έθνος μας ν' ἀφήσῃ και τὸν Ἀλιφρέδον ἐπ' αὐτοῦ του θρόνου νὰ [καθήσῃ].»

Και μετὰ τους χρόνους τούτους ἐγράφησαν ὠραία Κάλαντα και ἐψάλλοντο κατά την παραμονὴν τῆς πρώτης του έτους, ἐξ-κολουθούντος και συνεχιζομένου του ὠραίου

τούτου έθιμου ἔτι και νῦν ἐγράφονταν δὲ ἀπὸ πολλούς, ὃν ἕμως προείχεν ὁ μακρότερος δι-κηγῶρας Ἀντώνιος Δεκαβάλλης, ὁ ὅποιος ἠσχολεῖτο και εις τὰ του χοροῦ, του ἰδιορ-θύθμου ἐν Σίφνῳ, πρόχειρα δίστιχα. Τούτον διεδέχθη γράφων σήμερον τοιαῦτα ὁ ἐκ του χωρίου Ἀρτεμῶνος διδάσκαλος και δημο-σιογράφος Αἰμίλιος Ἀ. Βέλλης, ἀκολουθῶν τὰ ἔγνη των παλαιότερων και προσπαθῶν νὰ συγκρατήσῃ ἐν τῇ θέσει αὐτῶν τὰς παραδό-σεις τὰς παλαιότερας τῆς γῆσου μας.

ΙΑΚ. Χ. ΔΡΑΓΑΤΣΗΣ

ΣΜΥΡΝΙΩΤΙΚΑ

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΝΑΡΓΙΛΕ

"Αχ! πεθαίνουν παλικάρια,
βιάχ! πεθαίνουν νιές.
Μές στους δρόμους τὰ κουράρια
στρίβουν στις γονιές,
και τὰ πᾶν στὸ κοιμητήρι...

— Αἴ, παιδί! Καλέ,
ὅσο ἀπλώνει τὸ ἡλιοπύρι,
φκιάσ' τὸν Ναργιλέ!

Κλαῖν γυναῖκες, — μάννες μέτρα! —
Κλαῖνε και παιδιά,
και ραγίζεται κ' ἡ πέτρα,
σάν φτωχὴ καρδιά...
Τί θενάβγη ἀπὸ τὸ κλάμα;

— Αἴ, παιδί! Καλέ,
ὡς νὰ γίνῃ κάποιο θάμα,
φέρ' τὸν Ναργιλέ!

"Ολα μπαίγνια, — πρώτ' ἡ πείρα, —
τοῦ Θεοῦ ἢ τοῦ Σατανᾶ.
Και τους δυὸ τους πάλ' ἡ μοῖρα
λές τους κυβερνά...
Και στή μέση, ὁ Νους, μπερλίνα!

— Αἴ, παιδί! Καλέ,
φέρε τώρα και μιὰ φῖνα,
μὲ τὸν Ναργιλέ!

Ἄπὸ μπρὸς μου, νά! ἀνεβαίνει

σι' ἀψηλὰ ὁ καπνός,
κι' ἐκεῖ λυώνει και πεθαίνει...
Κι' ὁ Ντουνιας ἀχνός,
ποῦ τὸν ράβει και ξεράβει
τ' ὄνειρο...

— Καλέ,
φέρε μιὰ φωτιά ν' ἀνάβῃ
γιὰ τὸν Ναργιλέ!

"Οσο ζῆ τὸ κεχοιμπάρι.
δίχως συλλοῆ
ὁ καθέννας ἄς φρουμάρῃ
τῇ γλυκειᾷ ζωῇ,
μὲ φιλί, πιοτὸ στὸ πλάι
και χωρά...

— Καλέ,
τὸ μικρούτσι δὲν τραβᾷει
σιὰξ' τὸν Ναργιλέ!

Γιατὶ θάρθη κάποια Λύσι
κι' ὄρες σκοτεινές,
ποῦ τὸ τζάκι θε νὰ σβύσῃ,
κλεῖ κι' ὁ κάφενός,
κι' ὄξω παγωνιά θανάτου
κι' ἔρημιά...

— Καλέ,
κίμ' ὁ λουλάς ὡς κίτου...
Πάρ' τὸν Ναργιλέ!

ΜΙΧ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

[Κατὰ τὴν δημοσίαν συνεδρίαν τῆς 22^{ης} Νοεμβρίου 1928, ὁ Γενικός Γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν κ. Σίμος Μενάρδος ὑπέβαλεν ἐνώπιον τῶν ἀκαδημαϊκῶν καὶ πολλοῦ ἄλλου ἐπιστημονικοῦ κόσμου ἀνακοινώσας τὸ πολυτίμου συνεργάτου μας κ. Δημητρίου Γρ. Βερναρδάκη — τοῦ Μυτιληναίου φιλολόγου καὶ ποιητοῦ, ὁ ὁποῖος συνδυάζει τὰς ἰδιοφυΐας τῶν μεγάλων Βερναρδάκιδων, τοῦ πατέρα του καὶ τοῦ θεοῦ του, — περὶ ἑνὸς συγγραμμάτιου τοῦ Πλουτάρχου, τὸ ὁποῖον δὲν περιεσώθη εἰς τὴν πρωτότυπον γλῶσσαν, ἀλλ' εἰς Συριακὴν μετάφρασιν. Ὁ κ. Μενάρδος, ἀφοῦ ἐμίλησεν ἐπαινετικώτατα διὰ τὸν κ. Βερναρδάκην, ἐξῆρε κατόπιν τὴν σπουδιότητα τοῦ συγγραμμάτιου τούτου καὶ ἐτελείωσεν ἐν μέσῳ τῶν χειροκροτημάτων τῶν παρισταμένων. Κατ' ἐγένετο παραχώρησις τοῦ κ. Βερναρδάκη, δημοσιεύσας τὸν πρόλογον τῆς ἀνακοινώσεώς του, καθὼς καὶ δύο ἀποσπάσματα τῆς μεταφράσεώς του, εἰς τὴν νέαν καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικήν. — Σ. τ. Ν. Ε.]

ΕΝ ΑΓΝΩΣΤΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

Εἶναι γνωστὸν ὅτι μετὰ τὰς κατακτήσεις τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, τὰ ἑλληνικὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστήμαι καὶ ἐν γένει ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμὸς διεδόθησαν εἰς τὸ μέγα ἐκεῖνο κράτος. Πολλὰ δὲ πόλεις, ὅπως ἡ Ἀλεξάνδρεια εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἡ Ἀντιόχεια εἰς τὴν Συρίαν καὶ ἄλλαι, ἤρχισαν νὰ ἀκμάζουν εἰς τὰ γράμματα, ἰδίως ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Εἰδικῶς δὲ εἰς τὴν Συρίαν, καὶ ὅταν ἀκόμη αὕτη διὰ τοῦ Πομπηίου μετεβλήθη εἰς Ρωμαϊκὴν ἐπαρχίαν, τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἐξηκολούθουν ν' ἀναπτύσσωνται. Ἀλλὰ καὶ ἀφοῦ εἰσῆχθη ὁ χριστιανισμὸς, δὲν ἐπαύσαν νὰ καλλιεργοῦνται ταῦτα, κυρίως διότι ἐδόθη ἀφορμὴ ἐν τῆς μεταφράσεως εἰς τὸ Συριακὸν ἰδιωματῶν ἱερῶν βιβλίων, τὰ ὁποῖα οἱ λογιώτεροι Σύροι ἀνεγίνωσκον ἕως τότε ἑλληνιστί. Πολλὰ δὲ βιβλία ἐκκλησιαστικά, ἑλληνιστὶ τὸ πρῶτον γεγραμμένα, εὗρισκονται σήμερον εἰς Συριακὰ χειρόγραφα μεταφρασμένα. Δὲν ἦσαν μόνον ἐκκλησιαστικαὶ αἱ ἀφορμαὶ αἱ ὁποῖαι ἠνάγκαζον τοὺς Σύρους νὰ σπουδάζουν τὰ ἑλληνικά, ἀλλὰ καὶ ἡ γνῶσις τῶν ἐπιστημῶν, ὅπως τῆς φιλοσοφίας, τῶν μαθηματικῶν, τῆς ἱατρικῆς, ἐπηλύξανε τὴν ἀνάγκην ταύτην. Μετεφράζοντο λοιπὸν καὶ ἄλλα πολλὰ, ἀλλὰ πρὸ πάντων ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Γαληνὸς ἦσαν οἱ συγγραφεῖς ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι μετεφράσθησαν ἐπανειλημμένως. Ὡς ἐκ τούτου μετεδόθησαν τὰ ἑλληνικὰ γράμματα καὶ εἰς τὴν Περσίαν. Ἡ κατάκτησις τῶν μερῶν τούτων ὑπὸ τῶν Ἀράβων ὄχι μόνον δὲν ἐβλάψε τὴν διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, ἀλλ' ἀπεναντίας πολλοὶ λόγιοι καὶ ἐπιστήμονες, ἰδιαίτερος δὲ ἱατροί, ἠξιώθησαν μεγίστων τιμῶν ὑπὸ τῶν Καλιφῶν, οἱ ὁποῖοι πολλάκις ἐστεῖλαν ἐπίτηδες πρέσβεις

εἰς διαφόρους ἑλληνικὰς χώρας, διὰ νὰ προμηθευθοῦν ἀγτί γενναίας ἀμειβῆς διάφορα ἑλληνικὰ χειρόγραφα, τὰ ὁποῖα ἀμέσως καὶ μετεφράζοντο. Ἰδίως δὲ ἐπὶ τῶν Καλιφῶν Ἀλμάαμου (813-833) καὶ Ἀλμουταδάκιλ (847-861), αἱ μεταφράσεις αὗται, καὶ μάλιστα αἱ ἀπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ εἰς τὸ ἀραβικόν, διεδόθησαν πάρα πολύ. Μετεφράσθησαν λοιπὸν τότε εἰς τὴν συριακὴν καὶ εἰς τὴν ἀραβικὴν ὁ Ἱπποκράτης, ὁ Διοσκορίδης, ὁ Γαληνός, ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Θεόφραστος, ὁ Ἀλέξανδρος ὁ Ἀφροδισιεύς, ὁ Εὐκλείδης, ὁ Ἀρχιμήδης, ὁ Πτολεμαῖος καὶ ἄλλοι. Δυστυχῶς ὁμοίως αἱ περισσότεραι ἀπὸ τὰς μεταφράσεις αὗτας ἐχάθησαν, καὶ δὲν σώζονται παρά μερικὰ λείψανα εἰς διαφόρους βιβλιοθήκας τῆς Εὐρώπης. Ἐπίσης καὶ εἰς μερικὰς μονὰς, καὶ εἰδικῶς εἰς τὴν μονὴν τοῦ Σινᾶ, εὗρισκονται ἀκόμη λείψανα τοιούτων χειρογράφων.

Εἰς τὴν συλλογὴν τῶν παλαιῶν χειρογράφων τοῦ μακαρίτου πατρός μου ἀνεῦρον κατὰ τύχην καὶ ἐν τοιοῦτον χειρόγραφον συριακόν, παλίμψηστον, εἰς τὸ ὁποῖον διαφαίνονται ὑπὸ τὰ συριακὰ γράμματα ἀμυδροὶ δι' ὑποξάνθου μελάνης τοῦ 8^{ου} καὶ 9^{ου} αἰῶνος ἑλληνικοὶ χαρακτῆρες. Εἰς τὸ χειρόγραφον τοῦτο, τοῦ ὁποῖου ἐγὼ κατέχω φωτογραφημένον ἀντίγραφον, ὑπάρχουν ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ δύο συγγράμματα τοῦ Πλουτάρχου, τὸ «Περὶ ἀσσησίας», διασωθὲν καὶ ἑλληνιστὶ, καὶ ἐν ἄλλο, τὸ «Περὶ ἀσσησίας», δυστυχῶς μὴ περισωθὲν εἰς τὴν πρωτότυπον γλῶσσαν. Ἐπειδὴ τὸ σύγγραμμα τοῦτο τοῦ Πλουτάρχου εἶναι σχεδὸν ἀγνωστον εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον, παρέχω κατωτέρω τὴν μετάφρασιν αὐτοῦ.

Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ συγγραμμάτιου ἔχουν παραλειφθῆ μερικὸι στίχοι, φαίνεται ὅμως

ὅτι δὲν ἔχουν μεγάλην σπουδαιότητα. Πάντως αἱ παραλείψεις αὗται βαρύνουν τὸν Σύρον μεταφραστήν, καὶ τοῦτο δυνάμειν νὰ τὸ συμπεράνωμεν κυρίως ἐκ τοῦ ἐτέρου συγγράμματος τοῦ «Περὶ ἀσσησίας», τοῦ διασωθέντος καὶ ἑλληνιστί. Ἐκτὸς τούτου ὁ Σύρος μεταφραστὴς ἐπεχείρησε τὴν συντόμεισιν πολλῶν χωρίων, συγχύσας κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ πολλὰ ἱστορικὰ γεγονότα. Ἀλλ' ἡ ἐξακρίβωσις καὶ ἡ λεπτομερὴς ἐξέτασις τούτων, ἐπειδὴ εἶναι φιλολογικωτέρα, διὰ τοῦτο δὲν ἐνδιαφέρει τοὺς πολλούς. Σημειῶνω μόνον ὅτι τὸ συγγραμμάτιον τοῦτο, ἂν καὶ ἔχει κολοβωθῆ τόσον ἀπὸ τὸν μεταφραστήν, ὅσον καὶ ἀπὸ τὸν πανδαμάτορα χρόνον, ὅμως δὲν παύει νὰ φέρῃ τὴν σφραγίδα τοῦ Χαιρωνέως φιλοσόφου.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ Α'

«Ἡ περιβόητος βασίλισσα Κλεοπίτρα εἶχε κοντὰ τῆς ἑνα φιλόσοφον, ὁ ὁποῖος ἦτο τόσον ἀδιάντροπος καὶ φιλοχρήματος, ὅστε ἠδύνατο νὰ κάμῃ τὸ πᾶν χάριν τῶν χρημάτων. Κάποτε ὅμως συνέπεσε νὰ μαζευθοῦν πολλοὶ διὰ νὰ τὸν ἀκούσων. Αὐτὸς τότε ἤρχισε νὰ ὀμιλῇ κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον : «Ὁ ἄνθρωπος, βλέπω πολλοὺς ἀπὸ σᾶς οἱ ὁποῖοι ἔχετε κακὴν ἰδέαν δι' ἐμέ, καὶ λέγετε μόνον σας καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους : «Τί ἐχρησίμευσεν εἰς αὐτὸν ἡ σοφία ;» — Σᾶς διαβεβαίω λοιπὸν, ὅτι ἂν μὲ τὴν σοφίαν δὲν συνεκράτουν, ἔστω καὶ ὀλίγον, τὸ πάθος μου τοῦτο, σήμερα θὰ ἤμην ἴσως φρονεὺς καὶ ληστής καὶ τοιχωρῦχος».

«Ὅτι λοιπὸν ἡ ἀληθινὴ καὶ σκόπιμος ἀνατροπὴ καὶ ἡ συχνὴ ἐπιμέλεια ὠφελεῖ τὴν ψυχὴν, ἀρκετὰ σᾶς τὸ ἀπεδείξαμεν, ἀλλ' οἶμαι ἡ ἀσκησις ὠφελεῖ καὶ τὸ σῶμα, θὰ τὸ ἀποδείξω τώρα. Πολλοὶ ἐξήσκησαν τὴν ἀριστεράν των χεῖρα διὰ νὰ τὴν καταστήσουν ἐπιδεξίαν καὶ κατάλληλον ὑπὸς τὴν δεξιάν, καὶ τὸ ἐπέτυχαν, ἀπεναντίας ὁμοίως ἄλλοι μὲ τὴν πολλὴν οἰνοποσίαν κατέστρεψαν τὴν ἀκμὴν τῆς δυνάμεώς των καὶ τὴν στερεότητα τῶν μελῶν των καὶ τὰ ἀπενάρκωσαν, κατέστησαν δὲ ἄρρωστον τὸ σῶμα των μὲ τὴν πολυφαγίαν καὶ μὲ τὴν ἀκολασίαν. Ἄλλοι δὲ πάλιν, οἱ ὁποῖοι εἶχαν μικρὰν σωματικὴν δύναμιν, μὲ τὴν καλὴν δίαιταν καὶ τὴν πραγματικὴν ἐξάσκη-

σιν ἀνεπλήρωσαν. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον τοὺς ἔλειπε καὶ κατέστησαν αὐτὸ ἰσχυρόν.

«Ὅπως δὲ πολλοὶ, ἐπειδὴ εἶναι μὲν εὐφρεῖς πρὸς μίθησιν, ἀλλὰ διὰ τοῦτο καὶ παραμελοῦν τὰ μαθήματα, ἐπὶ τέλους καταλαμβάνονται ὑπὸ φόβου δικαίου μίσεως περιφρονηθοῦν, οὕτω τοῦναντίον ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔχει μὲν βραδείαν τὴν διάνοιαν, ἀλλ' εἶναι ἐπιμελής εἰς τὰ μαθήματα καὶ προσεκτικὸς καὶ εὐφυής, ἀποκαθίσταται γενναῖος καὶ θαρραλέος. Πρῶτα τις αἴποτε ἔνα ἀπὸ τοὺς ἀθλητὰς οἱ ὁποῖοι εἶχον συναθροισθῆ διὰ νὰ ἀγωνισθοῦν : «Ποῖον εἶναι τὸ ὄνομά σου καὶ ποῖα ἡ πατρίς σου ;» «Περσίμενε», ἀπεκρίθη, «ὀλίγον καὶ θὰ ἀκούσης καῦτα παρὰ τοῦ κήρυκος». Πράγματι μετ' ὀλίγον ἐνίκησε τὸν ἀντίπαλόν του εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ ὁ κήρυξ ἀνεκήρυξε μεγαλοφώνως καὶ τὰ τοῦ μεγαλουργήματος αὐτοῦ καὶ τὰ κατ' αὐτὸν καὶ τὴν πατρίδα του. Κάποιος δὲ ἄλλος ἀθλητῆς, κατ' ἣν στιγμήν ἐπρόκειτο νὰ καταβῆ εἰς τὸν ἀγῶνα, ἔβρασε τὰς χεῖράς του πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπε : «Παντοδύναμε Θεέ, ἂν παρημέλησα καὶ μόνον ἐν πρᾶγμα ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα συντελοῦν εἰς τὴν νίκην, δὲν θέλω νὰ ἐξέλθω νικητῆς. Ἄν ὅμως δὲν παρέλειψα κανένα ἀπὸ τοὺς ἀναγκαίους κόπους καὶ μόχθους, ἐπιθυμῶ νὰ λάβω τὸν στέφανον τῆς νίκης». Ὁ τῆς δρθῆς καὶ δικαίας εὐχῆς, ὅ τῆς ψυχῆς, ἦτις εἶχε τόσον ἀκριβῆ συνείδησιν τῶν κόπων τοὺς ὁποῖους ὑπέστη».

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ Β'

Ἀλλ' οὐκ ἀρκεῖ καὶ ὁ βίος μόνος τοῦ φιλοσόφου ἀποδείξει τὴν ἀσκησιν καὶ τὴν συνήθειαν καὶ αὐτῆς τῆς φύσεως επικρατοῦσαν ; Καὶ γὰρ δὴ σταθερόν καὶ ἰσχυρόν τὸ φρόνημα ἔχοντες καὶ ἠρωϊκὴν τὴν ψυχὴν ὑπομένουσι βαδίζοντες γυμνόποδες καὶ πολλὰ ἄλλα πάσχοντες ἢ δρῶντες ὅσον ἐν ἱμάτιον φέρουσι θέρους τε καὶ χειμῶνος, ἐπὶ σπιβάδος καθεύδουσι καὶ χαμαὶ, συνήθη καὶ μετρίαν τροφὴν λαμβάνουσι ἀρκοῦσαν μόνον εἰς τὸ ζῆν, ἐπὶ δὲ τούτοις καταφρονοῦσι τῶν σκωμμάτων καὶ τῶν λοιδοριῶν καὶ οἷον ἀδαμάντινον ἐπένδεδυμένοι σῶμα καὶ φέροντες σιδηρᾶν καρδίαν, οὕτως ἔχοντες τὰ πάντα ἀνδρείως

φέρουσαν. Ἄγωγή γὰρ καὶ παιδεύσεις καὶ ἐλευθέρου φρόνησι, ὥστε ἐν εὐκρείαι σῶμασι ἀναθάλλουσιν οὕτω καὶ τὰς ψυχὰς ἀνδρείας καὶ ἀστερεῖς ποιῶσι. Τὰ μὲν γὰρ σῶματα τοῖς βρώμασι τρέφεται, ἡ δὲ ψυχὴ τοῖς μαθήμασι. Καὶ πολλοὶ μὲν οἰκτεῖρουσι τοὺς φιλοσόφους ὁρῶντες αὐτοὺς τάλαιπορομένους, αὐτοὶ δ' ὅμως χαίρουσιν, ὅτι οὐ μόνον προόδου καὶ γλυκοθυμίας γίνεται τροφὸς αὐτοῖς ἡ πενία, ἀλλὰ καὶ ἡδονῆς· πᾶν γὰρ ἀγαθόν, ὑπερ τῆ φύσει πρόσφορον καὶ ὠφέλιμόν ἐστι, καθίσταται τῇ ἕξει, ἀπολαύσεως καὶ ἡδυπαθείας πηγὴ.

Πολλοὶ μὲντοι ἀσκήσει καὶ ἐπιμελείᾳ χρησιμέμενοι ἐπὶ τὰ κρεῖττω μετέβηλον. Ὅπως δ' ἂν ἐνὶ παραδείγματι σαφῆ τὸν λόγον ποιῶ, ὁ Κίμων νεανίας ὢν διῆγε τὸν βίον ἐν ἀνοίᾳ καὶ ἀσωτίᾳ, οἱ δ' ἐπίτροποι τὴν ὑπὸ τῶν γονέων καταληφθεῖσαν οὐσίαν οὐ παρεδίδοσαν, φοβούμενοι, μὴ εἰς τὰς ἡδονὰς καὶ ἀσωτίας κατασπαταλήσειεν αὐτήν. Ἄνηρ μὲντοι γενόμενος οὕτω μετέβαλε τὴν διαίταν ὥστε καὶ τὴν πόλιν λόγῳ τε ὠφέλησε καὶ ἔργῳ, καὶ Πέρσας κατὰ τὴν γῆν καὶ θάλασσαν ἐνίκησε κατὰ κράτος.

ΔΗΜ. ΓΡ. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΞΙΔΙΑ

ΠΡΟΣ ΤΟ ΑΓΡΙΝΙΟΝ

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΕΝΙΕΣ ΟΠΤΑΣΙΕΣ

Σὰν προχωρήσῃ κανένας στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Αἰτωλίας καὶ ξεμακρύνῃ ἀπ' τὴ χαμηλὴ καὶ τεναγώδη τοῦ Μεσολογγίου παραλία — ἓνα νοσταλγικὸ καὶ γαλήνιο ἀκρογιάλι, ποὺ τὸ περιζώνουν δέντρα ὕδατοχαρῆ καὶ νησιδῶν συμπλέγματα σὰν τρελλῶν καϊάδων χοροί — ξανοίγεται ἐμπρὸς στὰ θαμβωμένα μάτια τοῦ ἑνὸς νέου κόσμου καὶ μὴ νέα φύση μὲ ἀγριότητα μεγαλόπρεπῆ, μὲ ὠμορφιά καὶ ποικιλία γοητευτικὴ καὶ μὲ ὄνειρῶδη ἁρμονία γραμμῶν, σχημάτων καὶ χρωμάτων. . . Νομίζει ὅτι ξανοίγεται ἐμπρὸς τοῦ κανένας ἀπὸ τοὺς ἀγνωστούς καὶ μαγεμένους κόσμους, τοὺς γεμάτους μυστήρια καὶ γοητεία — τοὺς κόσμους ποὺ μιλοῦν γι' αὐτοὺς οἱ θρόνοι καὶ τὰ παραμύθια τοῦ παλίου καιροῦ. . .

Ἡ βάρβαρη ἀτμομηχανή, ὅ,τι ἀφαίρεσε ἀπ' τὴν πόλιν τοῦ ταξιδιοῦ μὲ τὴν ἀμαξία, τὸ πρόσθεσε σὲ γραφικότητα ἐπάνω στὶς εἰκόνας καὶ στὶς ἀπόψεις, ποὺ περνοῦν καὶ φεύγουν καὶ χάνονται, σὰν φευγαλέα ὄνειρα, σὰν τριανταφυλλένιες ὀπτασίες. . .

Καὶ ὅσο τὸ τραῖνο προχωρεῖ, τόσο μεγαλώνει ἡ ἐκπληξὴ καὶ κορυφώνεται ἡ γοητεία. Περνοῦν ἐμπρὸς στὰ μαγεμένα μάτια σου ἐκτάσεις ὀλοπράσινας, λιβάδια πολύχρωμα καὶ ὀλάνθιστα, δένδρα πολυκλαδὰ καὶ αἰωνόδια, χαρμόδρες, ποὺ μοιάζουν σὰν πυξίδες γεμάτες χρώματα καὶ ἀρώματα, καὶ βουγὰ «γιγάντια, ἀπάτητα καὶ ἀπαρτα κά-

στρα», πεπλωμένα στ' ὄνειρο καὶ πνιγμένα στὸ μυστήριο. . .

ΑΙΤΩΛΙΚΟ

Σὲ λίγο, μὴ ὥραία θαλασσογραφία σὲ ἐλκύει καὶ σ' αἰχμαλωτίζει· εἶναι τὸ Αἰτωλικό, μὲ τὰ ψαράδικα καὶ ὀλοκάθαρα σπιτάκια του, ποὺ μοιάζουν μὲ γλάρους, ποὺ ἀνάλαφρα σαλεύουνε λευκὰργυρὲς φτερούγες καὶ δροσολούζονται χαρῶποι στὰ ὀλογάλανα κύματα τοῦ Ἰονίου. . . Ἐνα μακρὸ γεφύρι, σὰν ῥύγχος δξύ, συνδέει τὴν ὀμορφὴ ἀκουαρέλλα τοῦ Αἰτωλικοῦ μὲ τὸ σιδηροδρομικὸ σταθμὸ. Δύο-τρὶς ἄνθρωποι ἀνεβοκατεβαίνουν καὶ τὸ τραῖνο προχωρεῖ σ' ἓναν ἀνήφορο κουραστικὸ. Ἡ ἀτμομηχανὴ ἀσθμαίνει καὶ σέρνει μὲ κόπο τὰ δυσκίνητα βαγόνια. Ποῦ καὶ ποῦ, θωπεύει γέρικους κορμούς καὶ παραμερίζει κλωνάρια φουντωτά, ποὺ σὰν ἄρπες αἰγοτραγουδοῦν γλυκοθυμὲς μελωδίες. . .

ΟΙ ΛΙΜΝΕΣ

Μέσα στὰ πυκνὰ φυλλώματα, τὰ πουλιά, ξετρελλαμένα ἀπ' τὴ γλύκα τῆς ζωῆς, σταίνουν τὰ μελωδικὰ τους τριγούδια — μὴ μωροφώνη ὀρχήστρα, — ἐνῶ ὁ ἥλιος γέρνει στὴ δύση καὶ πλέει σ' ἓνα ἀτέλειωτο πορφυρένιο πέλαγος. . . Ἐξαφνα δύο ὀλογάλανα μάτια ξανοίγουν καὶ ἀτενῆ καὶ γοητευμένα παρατηροῦν ἐπάνω τὰ ζαφειρένια πλάτη, σὰν νὰ θέλουν νὰ ἐξερευνήσουν τὰ οὐράνια μυστικά. . .

Εἶναι οἱ δύο μαγευτικὲς τῆς Αἰτωλικῆς πεδιάδας λίμνες — ἡ λίμνη τοῦ Ἀγγελοκάστρου καὶ ἡ Τριχωνίδα, ποὺ συνέχονται καὶ ἐπικαινῶσιν μὲ ἓνα μικρὸ πορθμὸ, τὸν ὅποιον σκεπάζουν φυτὰ πλατύφυλλα καὶ ὕδατοχαρῆ, νυμφαῖες καὶ λουλούδια πολύχρωμα καὶ ζωηρὰ — πεταλοῦδες χαρῶπες, ἔταιμες, θαρρεῖς, νὰ πετάξουν. . .

Ἐνας μαγευτικὸς παράδεισος, ἓνας πλωτὸς κήπος, νομίζεις ὅτι ἀπλώνεται ἐμπρὸς σου, ἐνῶ ἀπάνω δένδρα μεγαλόκορμα καὶ πολὺ κλαδὰ ὑψώνουν τὰ φουντωμένα κλαδιά τους, σὰν χέρια, ὑψωμένα σὲ ἔκσταση καὶ προσευχῆ. . . Πλούσια βλάστηση καὶ πράσινα θόλοι σκεπάζουν τὴν ἡρεμία τῶν νερῶν, ποὺ τὴν τινάζουν μόνον τῶν βατράχων τὰ ἡχηρὰ κοῦξ. Στὶς φυλλωσιές τῶν δένδρων, τὰ πουλιὰ κελαιδοῦν ἁρμονικά, σὰ νὰ συναγωνίζονται ἢ σὰ νὰ περιφρονοῦν τὴ μονότονη βοῇ τῶν ἀντίζηλων κατοίκων τῆς λίμνης. . .

Ὁ ἥλιος τώρα ἔχυνε ἀναλυτὸ χρυσάφι στὰ νερὰ καὶ ἐσκορποῦσε στὴ δύση τριαντά-

ΑΓΡΙΝΙΟΝ :

Ἐξοχὸ Ἑρμιόναυ

φυλλὰ ὀλοδρόσα καὶ ὀλοκάκκιννα, σὰ νὰ ἦταν βαμμένα μὲ βύσσο· θὰ ἔλεγε κανένας ὅτι τὰ εἶχαν φιλήσει οἱ Χάριτες καὶ οἱ Νύμφες τῶν πηγῶν καὶ ἄφησαν στὰ πέταλά των ἐπάνω τὰ δροσερὰ χρώματα τοῦ κοραλλένιου χείλους των. . .

ΚΛΕΙΣΟΥΡΑ

Δεξιὰ ἀνεβαίνουν οἱ ὀλοπράσινοι πρόποδες τοῦ Ζυγοῦ καὶ λίγο ἀριστερὰ οἱ στενὲς φάραγγες, ποὺ τελειώνουν στὰ Ἴεμπη τῆς αἰτωλικῆς γῆς, τὴν περίφημη Κλεισοῦρα, τὸ ἐξάλιστο αὐτὸ θέαμα τῆς ἀγριωτέρας φύσεως καὶ τῆς ἀπόκομης ὀμορφιάς — ὀμορφιάς «γεμάτης θάματα, ὀμορφιάς σπαρμένης μάγια! . . .»

Ἀσημόφεγγες ἐλιές προβάλλουν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἀλλοῦ πεῦκα ὀλοπράσινα ποὺ ψιθυρίζουν μελωδικά, καὶ ἄλλοι κυπαρίσσια μοναχικά, ποὺ πότε ὀρθοστέκουν σὰν πένθιμα ὀνειράτα, καὶ πότε γέρνουν τὸ κεφάλι, σὰ νὰ σὲ χαιρετοῦν! . . .

Ὅταν τὸ τραῖνο ὑπερπηδήσῃ τὰ ἡμερὰ ὕψη, κατεβαίνει σὲ νέες ἀπέραντες καὶ χλοερὲς καὶ γόνιμες ἐκτάσεις, ποὺ ξετυλίγουν μπροστὰ σας ἓνα πανόραμα ἀληθινὸ, μὴ ὑπερκόσμια σκηνογραφία. . .

Περνάτε ἀπὸ ἓνα δάσος μυστηριῶδες καὶ πυκνόφυλλο, μὲ δένδρα αἰωνόδια καὶ χειμάρρους ἀνθροσκέπαστους, ποὺ μοιάζουν σὰ θεῶν κατασκίτες, — θεῶν ποὺ τέρπονται στὸ μυστήριο τοῦ δάσους, τῆς χλωρίδος τῆ γοητεία καὶ στοῦ κελαρύσματος τὸν ἐναρμόνιο ρυθμὸ. . .

Ἴερα διαφαίνεται ποῦ καὶ ποῦ τοῦ ὀρ-

ΑΓΡΙΝΙΟΝ :

Ὁδὸς σιδηροδρομικοῦ Σταθμοῦ

μητικοῦ Ἀχελώου ἢ ἀσημένια γραμμὴ, ποῦ πότε κοιλοποιεῖται καὶ πότε χάνεται, σὺν φίδι γοργά, μέσα στὴν ἀπέραντη καὶ σμαράγδινη ἀκαρνανικὴ πεδιάδα . . .

Ἀριστερά, βουνά ἐλαπράσινα καὶ εὐγραμμά στενεύουσι τὴν κοιλάδα τοῦ ποταμοῦ· πέρα, χιονόχρωμες καὶ τραχεῖες ἀνασηκίονονται τῶν Ἰζουμέρκων οἱ κορφές· καὶ δεξιὰ τὸ ὑψηλὸν Παναγιωτικὸ μὲ τὴν δασωμένη καὶ υπερήφανη κορφὴ τῆς Κυρᾶ-Βγένας τῆς θρυλικῆς . . .

Σὲ λίγο, τὰ μάτια μαγεύονται περισσότερο καὶ ἡ γοητεία κορυφοῦται· μέσα σὲ μιὰ δλοπράσινη καὶ γοητευτικὴ πεδιάδα, ἀποκαλύπτεται ἔξαφνα σὺν ὄνειρο γοητευτικὸ, σὺν ἄλλου κόσμου ζωγραφιὰ—τὸ Ἀγρίνιο!

ΑΓΡΙΝΙΟ

Τὸ Ἀγρίνιο εἶναι μιὰ ἀπ' τὶς ὠραιότερες πόλεις τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος—πόλη μὲ τὸ λαμπρότερο παρὸν καὶ τὸ εὐρύτερο μέλλον. Ἐκεῖνος ποῦ γιὰ πρώτη φορά μπαίνει στὸ Ἀγρίνιο καὶ ἀντιρῶζει τὰ πλούσια καὶ μεγαλόπρεπα σπίτια του, τοὺς ὠραίους καὶ εὐρύχωρους δρόμους του καὶ τὶς κομψές του πλατεῖες, τὴν κίνηση καὶ τὴν ζωὴ, ποῦ γύρω ἀντηχεῖ, καταλαβαίνει ὅτι βρίσκεται σὲ μιὰ νέα, ἐμπορικὴ καὶ πλούσια πόλη, ἀλλὰ καὶ πρὸ παντός πολιτισμένη . . . Καὶ ὅμως μέχρι πρὸ ὀλίγων δεκαετηρίδων, τὸ Ἀγρίνιο δὲν ἦταν παρὰ μιὰ ἄθλια Τουρκόπολη, τὸ «Βραχῶρι», μὲ χαμηλὰ καὶ πτωχικὰ σπιτάκια, χωρὶς πλατεῖα καὶ ρυμοτομία, μὲ δρόμους στενοὺς καὶ λιθόστρωτους—«τὰ Βραχωρίτικα καλντιρίμια»—καὶ χωρὶς καμιά κοσμικὴ καὶ ἐμπορικὴ κίνηση καὶ ζωὴ . . . Μὰ εὐτόχως τελευταῖα νὰ εἴρη ἓνα ρηξικέλευθο καὶ ἰδανικὸ δῆμαρχο—τὸ Μιχαὴλ Μπέλλο (1877—1835) ὁ ἔποτος ἐργάσθηκε μὲ θέληση καὶ ὑπομονή, μὲ στοργὴ καὶ αὐτοπαρρησία ὑπεράνθρωπη καὶ μὲ ἀλτροῦσμό ἄλλης ἐποχῆς καὶ ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ μετέβαλε σὲ λίγα χρόνια τὸ Βραχῶρι εἰς τὸ σημερινὸ Ἀγρίνιο—μιὰ νέα καὶ ὠμορφὴ πόλη, μὲ ρυμοτομία κανονικὴ, μὲ νοσοκομεῖα, μὲ δημοτικὰ καὶ ἑλληνικὰ σχολεῖα, μὲ γυμνάσιο, καὶ μὲ πλατεῖες δλόχαρες, ἐκ τῶν ὁποίων ὠραιότερη εἶναι ἡ κομψὴ «πλατεῖα Μπέλλου». Ἡ πλατεῖα αὕτη, μὲ τὰ καφενεῖα γύρω καὶ τὰ ζαχαροπλαστεῖα τῆς τὰ ἀθηναϊκὰ, μὲ δεντροστοιχίες καὶ περιπάτους σκιερούς, εἶναι ἡ

πράσινη χαρὰ καὶ ἡ ζωογόνος καταφυγὴ καὶ ἀναφυχὴ τῶν κατοίκων. Ἐκεῖ, τὶς γιορτές καὶ τὶς Κυριακές, συγκεντρώνεται ὅλος ὁ κομψὸς κόσμος τοῦ Ἀγρινίου καὶ, γύρω στὴ μπάνα τῆς Φιλαρμονικῆς, σφύζει καὶ ἀντηχεῖ ἡ δύναμη καὶ ἡ ζωὴ τόσο, ποῦ νομίζεις ὅτι κάποιος κομμάτι τοῦ Ζαππελοῦ μεταφέρθηκε ἔξαφνα στὸ Ἀχελώου τὶς μαγικὲς ὄχθες . . .

Ἐχει διακεκριμένους ἐπιστήμονας καὶ πολιτικοὺς τὸ Ἀγρίνιο. Ἐχει ἀνθρώπους ποῦ ἀσχολοῦνται στὰ γράμματα, στὴν ποίηση καὶ στὶς τέχνες—ἀνθρώπους ποῦ τοὺς ἐμπνέει ἡ γύρω φύση τοῦ Ἀγρινίου, ἡ γοητευτικὴ καὶ ἡ ὄνειρεμένη, ἡ ὁποία ἀργιάζει στὸ πράσινο καὶ ξυπνᾷ στὴν ψυχὴ τους μιὰ νέα ζωὴ, νέες αἰσθητικὲς ἀπολαύσεις καὶ νέες χαρές . . .

Τὸ Ἀγρίνιο εἶναι ἡ πατρίδα τοῦ Πέτρου Βασιλικοῦ (Κ. Χατζόπουλου) καὶ τοῦ Μπόεμ (Μήτσου Χατζόπουλου)—ἐκλεκτῆς τῶν γραμμάτων ξυνορίδος, τοῦ Δημάδη καὶ τοῦ Ἰσακάνικα, τῶν ἐκλεκτῶν ζωγράφων Γεράκη καὶ Γεωργιάδη καὶ ἄλλων. Ἀλλὰ δὲν εἶναι μονάχα πολιτευτῶν καὶ λογοτεχνῶν καὶ καλλιτεχνῶν μητέρα, ἀλλὰ καὶ ἡρώων καὶ θερμῶν πατριωτῶν ἢ ὠμορφὴ πόλη . . .

Εἶναι ἡ πατρίδα τοῦ Παναγιώτου, τοῦ ἡρώος τοῦ Σκρᾶ Β. Παπαγιάννη, τοῦ Γ. Καζαντζῆ, τῶν παιδιῶν τοῦ τραγικοῦ καὶ θρυλικοῦ πατέρα Κέντρου, καὶ ἄλλων τῶν τελευταίων πολέμων ἡρώων, τῶν ὁποίων ἡ ἀληθινὴ θυσία ἐπρόσθεσε τὶς πιδ λαμπρές καὶ χρυσές σελίδες στὴ νεώτερη τοῦ Ἀγρινίου ἱστορία . . .

ΚΕΙΜΗΛΙΑ

Ἐχει καὶ ἱστορικὰ κειμήλια τὸ Ἀγρίνιο, ἓνα κομμάτι ἀπὸ τὸ 21—κειμήλια ποῦ ἀναδίδουν ἀναμνήσεις καὶ πόληση, αἴγλη καὶ δόξα ἀληθινὴ . . . Μέσα σὲ ἐρειπωμένα ἢ παλιὰ σπίτια, ἄλλα μικρὰ καὶ ταπεινὰ καὶ ἄλλα ψηλά καὶ περήφανα σὺν κάστρα, μὲ τοίχους μαυρισμένους καὶ μὲ ὄψη μελαγχολικὴ, γεμάτη ἀναμνήσεις, ἐγκαρτέρηση καὶ πόληση, βρῖσκεις λείψανα ζωντανά, γριαῦλες καὶ γεροντάκια, ποῦ παραμερρίζουν καὶ προσήκονται μπροστὰ τους οἱ κάτοικοι καὶ τοὺς φιλοῦν ἐδλαθικά τὸ χέρι οἱ διαβάτες· βρῖσκεις καριοφύλια κρεμασμένα σ' ἀραχνιασμένους τοίχους ἀπ' τὴ μάχη τοῦ Ζαπαντιοῦ ἢ τὴν ἔξοδο τοῦ Μεσολογγιοῦ, τουφέκια Σουλιώτικα

καὶ τάσια ἀσημένια, ποῦ ἔπινε ὁ Σκαλτσοδήμος, ἢ ὁ Ἰζαβέλλας, ἢ ὁ Ἀλῆ πασᾶς νερό· βρῖσκεις λυχνοστάτες, ποῦ δυὸ αἰῶνες τώρα κουράστηκαν νὰ φωτίζουν τὶς γωνιές καὶ τὶς γενιές τῶν λειψάνων μιᾶς περασμένης, ἀλλ' ἀληθινῆς ἐποχῆς . . . Γιατὶ σώζονται ἀκόμα ἀπόγονοι τῶν ἡρώων τοῦ 21 ἀγωνιστῶν—τοῦ Σκαλτσοδήμου, τοῦ Στάικου, τοῦ Μπότσαρη, τοῦ Δαγκλιῆ, τοῦ Βλαχόπουλου, τοῦ Μπαῖρακτάρη—ἀπόγονοι λευκοὶ καὶ τιμημένοι, ποῦ σηκώνουν ἀκόμη υπερήφανα τὸ κεφάλι, ἢ συνεχίζουν τὰ περασμένα μὲ νέα τρόπαια καὶ νέες δόξες . . .

Ἐχει ἀκόμη καὶ ἱστορικοῦ καὶ ἀρχαιολογικοῦ ἐνδιαφέροντος μέρη τὸ Ἀγρίνιο, ἔπως εἶναι τὸ Θέρμο μὲ τὸ ναὸ τοῦ Ἀπόλλωνος—θηρησκευτικὸ καὶ πολιτικὸ κέντρο τῶν Αἰτωλῶν,—καὶ τὸ ἀξιόλογο μουσεῖο του, ἡ περίφημη Στράτος μὲ τὸν ναὸ τοῦ Διὸς καὶ τὰ θαυμαστὰ φρούριά της, καὶ τέλος τὸ ἀρχαῖο Ἀγρίνιο—μιὰ κλειστὴ γλυπτοθήκη, ἢ ὁποία, χάρις στὸν ἐμπνευσμένο ποιητὴ καὶ ἀρχαιολόγο Γιάννη Μηλιάδη, ἀρχίζει ν' ἀποκαλύπτει τὴν ἱστορίαν της, τὰ μυστικὰ της καὶ τοὺς πολύτιμους θησαυροὺς της . . .

Ἡ προθυμία καὶ ἡ φιλοξενία τῶν κατοίκων ἀρχαῖκῃ. Ὅλα τὰ σπίτια γιὰ τὸν ξένο εἶναι ἀνοικτὰ, φιλικὰ, συγγενικά . . . Ἀλλ' ἔχει καὶ ὠραίους περιπάτους τὸ Ἀγρίνιο· ἓνας περίπατος ὡς τὸν Ἅγιο Χριστόφορο, ποῦ τελειώνει στὸ λοφίσκο μὲ τὸ ἐρημικὸ, ἀλλὰ φιλόκαλο ἐκκλησάκι του, εἶναι ἱκανὸς ν' ἀφήσει τὶς πιδ ὠραῖες ἐντυπώσεις. Ἀλλ' εἶναι κατὶ ποῦ δὲν λησμονεῖ κανένας εὐκολα, ἓνας περίπατος πρὸς τὸν νέο τώρα δρόμο μὲ τὶς καινούργιες καὶ πλούσιες οἰκοδομές, ποῦ τελειώνει σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς γραφικώτερες τοποθεσίες τοῦ Ἀγρινίου—τὸν Ἅγιο Κωνσταντῖνο. Ἐκεῖ

ἡ φιλοξενία τῶν Ἀγρινιωτῶν ἐπύργωσε τὸν ἀλτροῦσμό της μὲ τὸν νέο προσφυγικὸ σοσιαλισμὸ της, ποῦ ἔδωσε στέγη καὶ ἐργασία καὶ τροφή, σὲ τόσα ἀξιολύπητα τίμματα τῆς ἀληθινῆς Μικρασιατικῆς τραγωδίας . . . Ἀπέναντι, σὲ μιὰ ψηλὴ ραχοῦλα, ἀσπρίζει τὸ ἐκκλησάκι τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, ποῦ ἀκόμη οἱ γυναῖκες τοῦ λαοῦ πηγαίνουν μὲ εὐλάβεια παλιῶν καιρῶν νανάφουν τὰ καντήλια, καὶ νὰ προσκυνήσουν τὴ μεγάλη μάρτυρα . . .

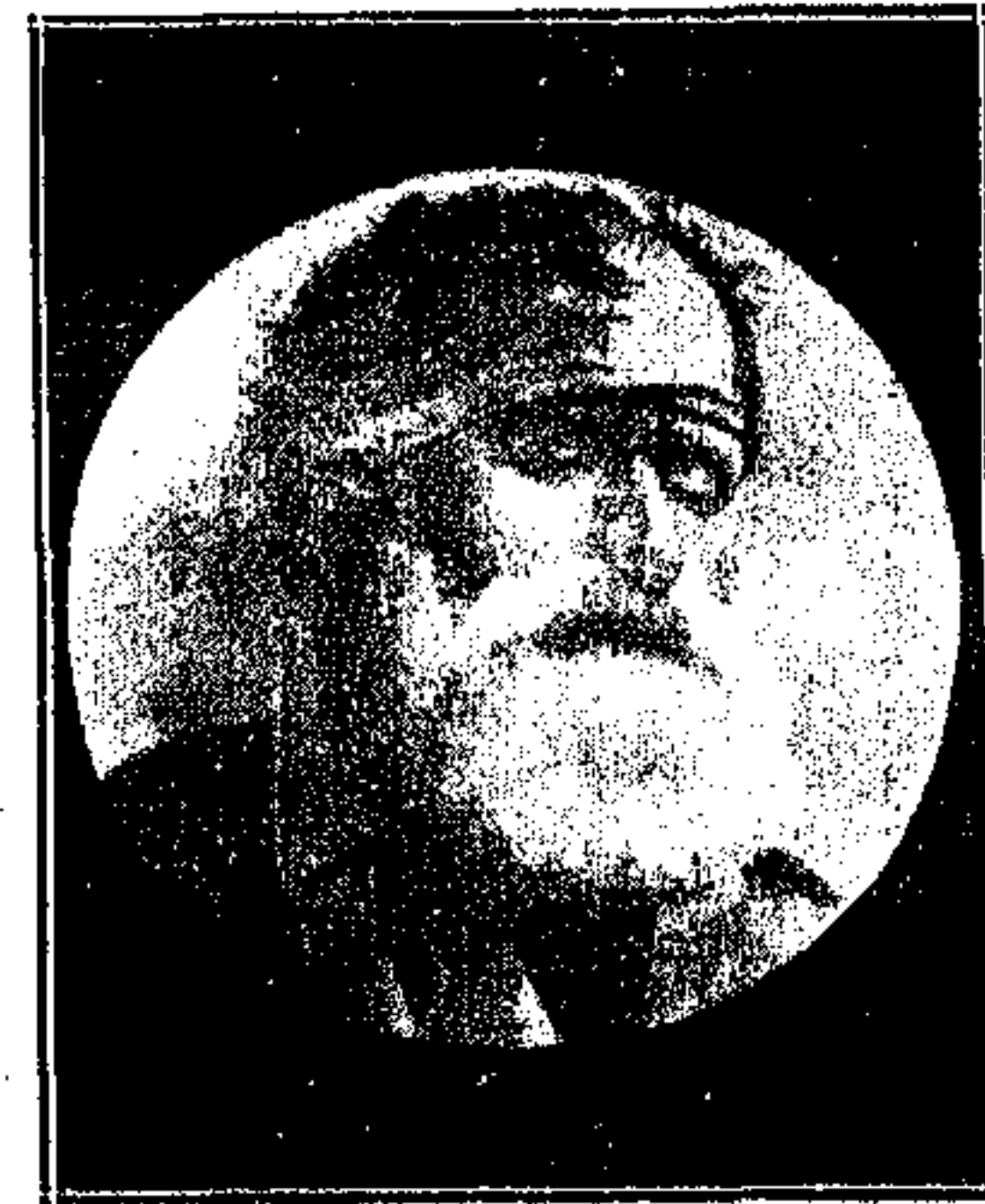
Ἡ ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ . . .

Ἐχει καὶ ἓνα ἐπὶ τοῦ χρόνου τὴν χάρι της καὶ τὴν χαρὰ τῆς ἐδῶ ἀλλὰ ὁ τόπος πρὸ πάντων μαγεύει καὶ ἐκπλήττει γιὰ τὴ φυσικὴ του ὠμορφιά καὶ τὴν πανοραμικὴν μεγαλοπρέπεια, γιὰ τὴν ἀκμὴν του, τὴν καταπληκτικὴν πρόοδο καὶ τὸν ἀπίστευτο πλοῦτο του! Εἶναι ὁ τόπος, ποῦ καλλιεργεῖται καὶ παράγεται τὸ ἐκλεκτότερο χρυσοφύλλο, καὶ ἰδίως χρυσοφόρο, φυτὸ—ὁ καπνός, ποῦ μετέδωσε τὴν ὄνειρεμένη πεδιάδα τοῦ Ἀγρινίου σὲ μιὰ νέα Ἀλάσκα, σὲ ἓνα χρυσοφόρο Πανκτωλό . . .

Ἐν δὲ, καμιά φορά, γίνῃ τῆς θαυμαστῆς

αὐτῆς χώρας μὲ τὰ πολυλίμενα καὶ δαντελωτὰ ἀκρογιάλια, μὲ τὶς ἀπέραντες καὶ γόνιμες ἐκτάσεις, μὲ τὰ δασωμένα καὶ εὐγραμμά βουνά—παλιῶν θεῶν κατοικίες, — μὲ τὰ ὠραία ποτάμια καὶ τὰ γαλήνια ρυάκια μὲ τὶς γύρω φάραγγες, τὶς ζαφειρένιες λίμνες καὶ τὶς κρυσταλλένιες πηγές,— ἂν καμιά φορά, λέγω, γίνῃ σωστὴ καὶ τέλεια ἐκμετάλλευση ὅλων τῶν πλουτοπαραγωγῶν τῆς πόρων καὶ δυνάμεων, θὰ καταντήσῃ ἡ χώρα αὕτη τὸ χρυσοφόρο καὶ πιδ ἀνεξάντλητο μεταλλεῖο, ἢ καρδιά τῆς Στερεᾶς καὶ ἡ ζωὴ δλόκληρης τῆς Ἑλλάδος . . .

ΝΙΚ. Σ. ΓΚΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΕΧΝΗ ΑΓΡΙΝΙΟΥ

ΕΛΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ

Ὁ Τοῦρλός

ERNST ZAHN

ΡΟΔΑ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ἀκριβῶς ἔπως καὶ στὰ παραμύθια!

Ὁ ὑπέροχος κήπος μὲ τὰ ρόδα, τὰ θαυμάσια στὴν ἀκράτητη γονιμότητά των, ἦταν ζωσμένος ἀπὸ πυκνά καὶ σιγηλὰ δένδρα, ὥστε νὰ μοιάζει μὲ κρυμμένον παράδεισο. Ἐὰν δένδρα ἀκίνητα ἐκάρφωναν τὴν ἀλχημική των κορυφήν εἰς τὸ ἄπειρο γαλάζιο τοῦ ἡσυχου οὐρανοῦ. Ἡ ἔπαυλις ὑψώνετο στὸ ἄκρο τοῦ ροδόκηπου. Μιά πελώρια τάρταρα καὶ μιὰ πλατεῖα μαρμαρίνη σκάλα ἐφθιναν ἕως τὰ ρόδα, ἄπειρα ρόδα, ποὺ γελούσαν ἀπὸ εὐθυμία καὶ εὐτυχία, περιστοιχισμένα ἀπὸ τὸ σοβαρὸ δάσος.

Ὁ κύριος τῆς ἐπαύλεως, ὁ βιομήχανος Μπότμερ, ἀγαποῦσε τὰ ρόδα καὶ εἶχε φυτέψει ἀπὸ κάθε εἶδος, ἀπὸ τὰ κοινότερα ἕως τὰ σπανιότερα καὶ περιεργότερα. Γιὰ τίποτε δὲν τὸ ἐμελλε περισσότερο, γιὰ τίποτε δὲν ἦταν τόσο περήφανος ὅσο γιὰ τὶς ροδωνιές του.

Καὶ μὲ τὴν ἐορτὴν τούτη τῶν ἀνθέων, ἀνακατεύετο καὶ μιὰ οἰκογενειακὴ ἐορτὴ, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε καλέσει πολὺν κόσμον γιὰ ἓνα χαρακτηριστικὸ Μπάλ-Κοστυμέ. Ντάμες καὶ καθαλιέροι μὲ μεσαιωνικὰ ντυσίματα, διέσχιζαν εὐθυμοὶ τὰ καταπράσινα μονοπάτια καὶ ἐπλανῶντο στὸ μάγο δάσος.

Ἀκριβῶς ἔπως στὰ παραμύθια!

Ὁ Φίλιππος Σπέρμαν, ὁ μουσουργός, κατέβαινε ἀπὸ τὴν πλατεῖα σκάλα πρὸς τὸ Πάρκο. Δυὸ κορίτσια τὸν συνώδευαν. Εἶχαν βγῆ ἀπὸ ἓνα σιωπηλὸ μονοπάτι καὶ ἐπερπατοῦσαν σιγαλά, ἀπορροφημένοι ἀπὸ τὴν ὁμιλίαν των. Ὁ καλλιτέχνης φοροῦσε ἓνα κοστούμι ἱππότου ἀπὸ μαυρο βελούδο. Αἱ τρεῖς κορμοστασιαὶ ἐφαίνοντο σὰν σκαλισμένοι στὸ μάρμαρο τῶν βαθμίδων ποὺ κατέβαιναν σιγά καὶ σταματοῦσαν κάθε τόσο.

Ἐὰν λέπτα καὶ ἄθρα προσωπία τῆς Μαργαρίτας καὶ τῆς Τρούδης ἦσαν γυρισμένα

στὸ μουσικὸ μὲ ἔκφρασι θαυμασμοῦ καὶ ἀφοσιώσεως.

— Μήπως τάχα δὲν εἶναι μουσικὴ βαθειὰ αὐτὴ ποὺ ἀκοῦμε νὰ ξεχύνεται ἀπ' ὄλο τὸν κήπο τὸ σιωπηλὸ; ῥωτοῦσε ὁ Σπέρμαν τὰ ὠραία κορίτσια. Ἡ ἀγνή καὶ δλόθερμη φλόγα τοῦ ἡλίου καλεῖ παράξενες φωνές ἀπὸ τὶς στεφανωτὲς κορφές τῶν δένδρων καὶ τοὺς κάλυκας τῶν ἀνθέων. Ἐὰν φύλλα λές καὶ ἀντιλαλοῦν ἀπὸ ἀρμονία εὐθυμῆ καὶ τὰ μπουμπουκία σὰν νὰ τραγουδοῦν ἀπὸ ἀπαλήν χαράν. Δὲν ἀκοῦτε, Μαργαρίτα; Αἱ κοιναὶ ψυχὰ εἶναι ἀπορροφημένοι ἀπὸ τὸν ἐξωτερικὸν θόρυβον, ὥστε νὰ μὴ μποροῦν ν' ἀκούσουν ἡχοὺς τόσο ἐλαφροὺς, ἀπαλοὺς, βαθεῖς. Ἄλλὰ αεῖς;

— Αἰσθάνομαι ὅτι εἰσθε θαυμάσιος γιὰ νὰ διηγῆσθε παραμύθια ὑπέροχα, μέσα εἰς τὰ ὁποῖα ἐνώνεται ἡ γοητεία τῆς φύσεως!

Ἐὰν ἑξάστερά τῆς μάτια συναντήθησαν μὲ τὰ μάτια τοῦ Σπέρμαν. Καὶ ὅταν ἐκεῖνος διακρίνε ἐκεῖ μέσα σοβαρότητα, ἀφοσίωσι, ἐμπιστοσύνη, τὰ τρεμουλιαστὰ βλέφαρα τῆς κόρης ἐμισόκλεισαν δειλὰ ἀπὸ συγκλίνησι.

— Ἐγὼ μονάχα αἰσθάνομαι ἐκεῖνο ποὺ λέτε! διέκοψε τολμηρῶς καὶ φρέσκα καὶ φρέσκα ἡ φωνὴ τῆς Τρούδης, γεμάτη πάθος καὶ ἐνθουσιασμόν.

Ἦταν νεωτάτη ἀκόμη ἡ Τρούδη, μὲ μιαν λεπτότητα γραμμῶν σώματος θαυμαστήν. Ἡ κόμη τῆς ἦταν λυτὴ, ἔπως ταίριαζε στὸ ἀρχαῖο φόρεμά τῆς, καὶ τὰ μαλλιά ἐκεῖνα εἶχαν μιὰ παράδοξη ἀνταύγειαν χαλκοῦ καὶ ἐπερταν σὰν ἀναμμένη φλόγα πάνω στὸν ἀγαλματώδη κορμὸ τῆς.

Ὁ μουσουργὸς ἐκύτταζε μὲ ἐκπληξί τὴν ζεστὴν ἔκφρασι τοῦ ὠραίου προσώπου τῆς. Ἦταν συνηθισμένος νὰ προκαλῆ τὸν θαυμασμόν τῶν γυναικῶν. Ἄλλὰ τὸσον ἀφελῆ καὶ

αὐθόρμητον ποτὲ δὲν εἶχε δῆ. Μιὰ παράδοξη ὑπερηφάνεια τὸν κατέλαβε καὶ ἐσκέφθη: «Ὅλες αἱ γυναῖκες ἐπερταν ὀύμνά του, ὅλες», ἀλλ' ἡ σκέψις αὐτὴ τοῦ ἐφυγε ἀμέσως. Καὶ ἐπανέλαβε τὴ συνηθισμένη προσωπίδα τῆς ἠλιθερῆς ἀστηρότητας. Ἐπειτα γύρισε στὴν Τρούδη καὶ εἶπε:

— Δὲν μοῦ μιλήσατε ἀκόμη γιὰ τὴν ἐπιστροφή σας ἀπὸ τὸ σχολεῖο!

— Εἶμαι στὸ σπῆτι μὲν μόλις ὀκτὼ ἡμέρες, εἶπε ἡ κόρη. — Καὶ μὲ παιδικὴν ἀφέλειαν ἀφηγήθη τὰ χρόνια τοῦ σχολείου τῆς, ἐνῶ ἐχάινοντο κάτω ἀπὸ μιαν κληματαριά, ποὺ ἐφαίνετο προστατεύουσα καὶ τοὺς τρεῖς μὲ τὰ γυρτὰ πυκνὰ κλαδιὰ τῆς. — Ἄλλὰ ἐγὼ σὰς ἀνεγνώρισα ἀμέσως, μαέστρο, παρὰ τὴν μακρὴν ἀπουσίαν, ἐτελείωσε βιαστικὰ ἐκείνη, κυττάζοντάς τον.

— Εἰσθε τότε δέκα χρόνων, παρετήρησεν ἐκεῖνος σὰν παραγμένος. Καὶ ἐγὼ... μόλις εἶχα πνυδρευθῆ.

— Ἐὰν σπουδαῖα πρόσωπα δὲν λησμονοῦνται! βροντοφώνησε. καὶ ἔδειχνε ἓνα ἐξαιρετικὸν θαυμασμὸ μὲ κάθε ματιὰ τῆς. Ἡ μεγαλύτερη ἀδελφὴ τὴν κύτταζε καὶ ἐφαίνετο σὰν νὰ σκέπτεται: «Μήπως καὶ ἐκείνη... ἄραγε;...»

Ἐξακολούθησαν τὸν περίπατο ἀφηρημένοι. Κάθε τόσο ἐφθιναν ἕως αὐτοὺς συγκεχυμένος ὁ θόρυβος μυρίων φωνῶν: ὄλοι οἱ προσκαλεσμένοι διασκέδαζαν στὸ χαριτωμένο περίπτερο, ποὺ εἶχε στολισθῆ ἐορτάσιμα. Ὁ Σπέρμαν μιλοῦσε μὲ τὸν τόνο συγκινημένο, μέσα στὸν ὁποῖον ἦταν ὄλη ἡ ἀληθινή καὶ μεγάλη καλλιτεχνικὴ του ψυχὴ. Ἡ θαυμαστὴ δύσις, ἡ πρωτότυπη ἐορτὴ, τὸ εἶδος τοῦ ντυσίματος, ἡ συντροφιά τῶν δύο ἀδρῶν πλασμάτων, τὸν εἶχαν σηκώσῃ σὲ μιὰ σφαῖρα ὑπέροχου καὶ αἰσθηματικῆς.

— Ζοῦμε τόσο σπανίως ὠραῖες ἡμέρες σὰν καὶ αὐτές! Εἶναι γεμάτες ἀρμονία τρισάθρα... Οἱ ἐπιθυμίες μας πνίγονται, οἱ πόνοι σβύνουν... Ἄν εἶχα τὸ βιολί μου!...

Ἡ Τρούδη τὸν διέκοψε ξαφνικά: — Ἀπόψε θὰ παίξετε, πρέπει! Ὅταν θὰ βγῆ τὸ φεγγάρι... σὲ μιὰ γωνιά ἀπόμωρη τοῦ περιβολιοῦ... πρέπει νὰ παίξετε... πρέπει! (Στὴν ἰδέα αὐτὴ, ἡ κόρη ἐκοκκίνισε καὶ ἐκτύπησε μὲ χαρὰ τὰ χέρια). Θὰ παίξετε στὴ Μικρὴ Λίμνη τῶν Νυμφῶν...

— Γιατὶ ὄχι; ἀποκρίθη ἐκεῖνος ἀφηρημέ-

νος σχεδόν. Ἐἔρω τὸ μέρος. Ἄλλὰ προσπαθήσατε νὰ μὴν εἶναι πολὺς κόσμος μαζί μας. (Ἐὰν ἤθελε νὰ παίξῃ μόνο γιὰ τὶς δύο σας!)

Καὶ ἐνῶ ἔλεγε αὐτὰ, ἐκύτταζε τὴ Μαργαρίτα. Ἐὸ ἀθρὸ πλάσμα εἶχε σταματήσῃ μπροστὰ ἀπὸ ἓνα θαυμάσιον ρόδο κατακόκκινον καὶ τ' ὄμορφόν τῆς χέρι τοῦ χαιδεύε ἀπαλὰ τὰ βελουδένια πέταλα. Ἐκεῖνος ἄγγισε φευγαλέα τὸ ἀπαλὸ ἐκεῖνο χέρι, σὰν γιὰ νὰ κυττάξῃ καλλίτερα τὸ ρόδο. Ἐότε ἡ Μαργαρίτα σήκωσε τὰ ἑξάστερά τῆς μάτια ἐπάνω του καὶ τὰ δύο τῶν βλέμματα ἄλλαξαν μιὰ σιωπηλὴ, πονετικὴ συνεννόησι.

Βήματα ἐπλησίαζαν. Ἄλλ' ἐκεῖνοι δὲν τ' ἀκούσαν.

— Σπανίως ἔχω ἰδῆ ρόδο τόσο κατακόκκινον, τόσο ὠραῖόν! εἶπε ὁ Σπέρμαν, θαυμάζοντας τὸ ἄνθος. Ὁ ἥλιος ἔλουζε τὰ ὠχρὰ καὶ δυνατὰ χαρακτηριστικὰ του, ποὺ ἔδειχναν μιὰ δυνατὴ ψυχὴ.

— Ἐὰν σὰς τὸ ἔκοβα εὐχαρίστως, εἶπε ἡ Μαργαρίτα. Ἄλλὰ ξέρετε ὅτι ὁ μπαμπὰς θέλει νὰ πεθαινῶν τὰ ρόδα πάνω στὰ κλαδιὰ ποὺ γεννήθησαν! Ἔτσι θέλει!...

— Ἐότε θὰ πάρω ἐγὼ ὄλη τὴν εὐθύνη! ἐφώνησε ἡ Τρούδη. Καὶ ἐτοιμάσθηκε νὰ κόψῃ τὸ μελαγχολικὸ καὶ ὑπέροχον ρόδο. Ἦταν σὰν νὰ συλλογιζέτο: «Ἐὸ κόβω ἐγὼ γιὰ σένα».

Ἄλλ' ὁ Σπέρμαν τῆς κράτησε τὸ χέρι:

— Ὅχι, κόρη μου, ἀφησέ το. Ὡς ξενιζόμενος καὶ ὡς φίλος, πρέπει νὰ σεβασθῶ τὴν πατρικὴ διαταγὴ! — Καὶ μὲ τὴν βία του νὰ ἐμποδίσῃ τὸ κόψιμο, τὸ χέρι του ἄγγισε τὰ δλόφλογα μαλλιά τῆς κόρης.

— Ἐὰν ρόδα ποὺ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ κόψῃ, ἔχουν μυστικὴ καὶ ἀπέθαντη ὄμορφιά, μιὰν ὄμορφιά παράδοξη καὶ βαθειὰ, συνεπέρανε ὁ Σπέρμαν μὲ τὸν τόνο παράδοξο καὶ σοβαρὸ, ἀφηρημένος, δυνατὰ.

Ἐὰν βήματα ἐπλησίαζαν ὄλοεν περισσότερο. Ἦσαν βήματα βαριά. Μιὰ σωματώδης γυναῖκα, προχωρημένη στὰ χρόνια, μ' ἄσπρα μαλλιά, ἐφθιναν σιμὰ τους. Ἦταν καὶ αὐτὴ κομψὰ κοστυμέ. Φαινόταν σκεπτικὴ. Σὰν νὰ εἶχε μείνη πολὺ διάστημα σὲ συλλογισμό. Γιατὶ, ὅταν τοὺς ἐπλησίασε, φάνηκε σὰν σκοτισμένη. Ἐὸ πρόσωπό τῆς ἀλλοιώθηκε σὰν ἀπὸ κάποιο ὀλιθερὸ προαίσθημα. Ἡ ψυχὴ τῆς αἰσθάνθηκε πόνο, καὶ αἰσθάνθηκε ἐπίσης ὅτι ἦταν μάταιον νὰ ἐπαναστατήσῃ γι' αὐτὸ τὸ πόνεμά τῆς. Κοκκίνησε καὶ ἐπροσπάθησε

νά χαμογελάσει, γιὰ νά νικήσῃ τὴν ἐσωτερικὴν συγκίνησιν :

— Ἔδω εἶσαι ; ρώτησε τὸν Σπέρμαν.

— Ὀλομόναχη, κυρία ; διέκοψε ἡ Μαργαρίτα, σοβαρῶς, μὲ γαλήνη.

— Εἶμαι συχνὰ καὶ εὐχαρίστως μονάχη, ἀπεκρίθη ἡ κυρία.—Κι ἐνῶ ἔλεγε αὐτά, τὰ χεῖλη τῆς ἔτρεμαν λιγάκι. Ἄλλ' ἐπὶ τέλος ἐνίκησεν ἡ εὐγένεια.

Τὸ πρόσωπό τῆς ἦταν ζαρωμένο κι' ἀνοστο. Τὸ ἀνολό τῆς ἀποτελοῦσε ἀντίθεση μὲ τὴ φρεσκάδα τῶν κοριτσιῶν. Ἄλλὰ δὲν ἦταν ἀσχημῆ. Τὰ ὠραῖα γαλάζια μάτια τῆς λαμποκοποῦσαν παράδοξα. Ὁ Σπέρμαν τοὺς παρουσίασε τῇ γυναίκα του. Μεταξὺ τῶν ἀνταλλάχθησαν σιωπηλὲς ὑποκλίσεις.

Ἡ γραῖα κυρία ἄρχισε τότε νά μιλή, σάν νά ἤθελε νά βγάλῃ τοὺς ἄλλους ἀπὸ τὸν κόπο τῆς ὀμιλίας. Ἡ σκανδαλιάρη Τρούδη τὴν κύτταξε σάν περίεργο ἀντικείμενο. Ὁ Σπέρμαν τὸ κατάλαβε καὶ εἶπε :

— Πηγαίνομε... πηγαίνομε στοὺς ἄλλους !

Ἡ Μαργαρίτα βρῆκε κάποια πρόφαση ; ἔπρεπε νά πάῃ κάτω στὸ λιβάδι ποὺ χόρευαν. Ἐμοιαζε μὲ ὠραῖο ἀγαλμα στημένο στὴ μέση τῆς λεωφόρου. Τὰ θαυμάσια μαλλιά τῆς τὰ κατάμαυρα εἶχαν κυματισμοὺς γαλάζιους. Ἡ Τρούδη τὴν ἀκολούθησε. Ἡ κυρία Σπέρμαν ἀκούμπησε μὲ ὕφος κουρασμένο στὸ μπράτσο τοῦ καλλιτέχνη, ὁ ὁποῖος μὲ προσποιητὴν εὐγένεια ὀδηγοῦσε τὴν γυναίκα του πρὸς τὴν ἔπαυλι.

Αἱ δύο ἀδελφαὶ ἔμειναν ἐκεῖ ἀκίνητες κι' ἐκύτταζαν. Ἦταν περίεργο νά βλέπῃ κανεὶς σιμά στὴ χονδρὴ γυναίκα του, τὴ λεπτὴ σιλουέτα τοῦ καλλιτέχνη.

— Μὰ πῶς μποροῦν νά ζοῦν μαζύ, παρέτῆρησε ἡ Τρούδη.

— Ἡ ζωὴ, ἀγαπητὴ μου, ἔχει μέσα τῆς μύριες παραδοξότητες ! ἐπιθύρισε ἡ Μαργαρίτα, κυττάζοντας τὸν ὀρίζοντα τὸν μακρυνό, τὸν ἀτέλειωτο.

— Δὲν μπορεῖ νά διαρκέσῃ πολὺ ἀκόμη. Δύο πρόσωπα τόσο διαφορετικὰ ! ἐφώνησε ἡ Τρούδη μὲ πάθος.

Ἡ Μαργαρίτα φαινόταν πάντα σάν νά ἦταν μακριὰ ἀπὸ κεί μὲ τὰς σκέψεις τῆς. Κι' ἄρχισε νά διηγῆται στὴν ἀδελφὴ τῆς, σάν μὲ ἀδιαφορία.

— Ἐρεῖς ὅτι ὁ Σπέρμαν εἶναι γιὸς πτωχοτάτων γονέων. Ὁ δρόμος ποὺ φέρνει στὸν

ἀνήφορο εἶναι δύσκολος. Ἡ γυναίκα του μπόρεσε νά τὸν βοηθήσῃ στὸ ἀνέδασμά του καὶ τοῦ ἔδωσε τὰ μέσα νά μορφωθῇ καὶ νά φθάσῃ στὸ σημεῖο ποὺ εἶναι σήμερα.

— Ἔτσι λοιπὸν, πουλήθηκε ;

— Ἦταν τότε νεώτατος. Συλλογιζόταν μονάχα τὴν τέχνη του, ποὺ μὲς στὴ φτώχεια του θὰ μαράζιαζε καὶ θὰ πέθαινε. Ποιὸς, στὰ νειάτα του, δὲν ἔκαμε μιὰ πράξη γιὰ τὴν ὁποία μετανοοῦναι ἔταν φθίαση στὴν ὠριμότητα;

— Ὁραῖα ! Ἄλλὰ γιατί δὲν ἐλευθερώνεται τώρα ; Μήπως εἶναι εὐτυχισμένος ; — Καὶ τὸ εἰρωνικὸ γέλιο, μὲ τὸ ὁποῖον ἔκλεισε τὴν ἐρώτησιν, ἔδωσε, σάν θλιβερὴ ἠχώ, τὴν ἀπάντησιν.

— Κάποτε ἡ εὐγνωμοσύνη εἶναι μιὰ βαρεῖά κι' ἀσύντριφτη ἀλυσίδα, ἐπιθύρισε ἡ Μαργαρίτα μὲ κόπο.

Ἡ μικροῦλα τὴν κύτταξε μὲ παράξενο ἀκτινοβόλημα στὰ μάτια :

— Εἶσαι πολὺ μέσα στὰ μυστικά τοῦ Σπέρμαν ! εἶπε στὴν ἀδελφὴ τῆς.

— Ἐρεῖς ὅτι ἡμουν πολλὰ χρόνια μαθήτρα του, ἀποκρίθηκε ἡ ἄλλη μὲ τὴ μεγαλύτερη γαλήνη. Ποιὸς θὰ συλλογιζόταν ὅτι θὰ ἔφθανε τόσο ψηλὰ καὶ θ' ἀποκτοῦσε τόση δόξα ; Ὅλοι τὸν θαυμάζουν κι' ἐκτιμοῦν τὴν τέχνη του. Οἱ θρίαμβοὶ του κατήντησαν μυθώδεις...

— Καὶ οἱ γυναῖκες ;

Ἰσκιος ἐθάμπωσε τὸ ξάστερο τῆς Μαργαρίτας πρόσωπο :

— Τί θές νά πῆς, ἀδελφοῦλα μου ; τὴν ρώτησε.

Καὶ σὲ λίγο :

— Ὅλες οἱ γυναῖκες τὸν θαυμάζουν, σχεδὸν τὸν χαλοῦν ! Τὸ καταλαβαίνω ! Εἶν' ἕνας ἐξαιρετικὸς ἀνθρώπος ! — Καὶ μὲ τὴν ὀργή τῆς, μέσα στὴ νεανική τῆς ἐπανάστασι, ἡ Τρούδη ἐσίμωσε στὸ κατακόκκινο ρόδο, καὶ τὸ ἔκοψε τὸ θαυμάσιο λουλούδι, καὶ τὸ μύδησε ὅλο μὲ τὰ τρεμουλιαστά τῆς χέρια... Ἡ Μαργαρίτα τὴν κύτταξε, χωρὶς νά μιλή καὶ τὸ πρόσωπό τῆς δὲν πρόδωσε τὴ σκέψιν τῆς.

... Ἀπομακρύνθηκαν στὸ σκοιερὸ μονοπάτι, ἀπὸ τὸν ἴδιο δρόμο ποὺ εἶχε περάσῃ ἡ κυρία Σπέρμαν. Κι' ἀντηχοῦσε τὸ θρόισμα τῶν μεταξωτῶν φορεμάτων των. Ἦσαν σάν δυὸ λιγερά κυπαρίσια ποὺ προχωροῦσαν περπατώντας σιγὰ μέσα σ' ἕνα βάθος καταπράσινο.

Ὁ Σπέρμαν, τυλιγμένος σ' ἕνα μεγάλο μαγδύρα ποὺ πήγαινε μὲ τὸ κοστούμι του, δνειροπολοῦσε στὴν ὥρα τοῦ δειλινοῦ, ὀρθὸς στὴ θαυμάσια ταράτσα τῆς ἔπαυλης.

Σὲ μιὰ σάλα ἐχόρευαν. Σ' ἄλλην ἐδειπνοῦσαν μέσα σ' εὐθυμία. Αὐτὸς δὲν ἀγαποῦσε οὔτε τὸ ἕνα οὔτε τ' ἄλλο. Οἱ φίλοι του τὸν ἔλεγαν περίεργο, ἐξωτικὸ, καὶ ἀπέδιδαν τὴν αἰτίαν εἰς τὸν παράξενον γάμον του.

Ὁ ἥλιος εἶχε δύση—ἡ μυστηριώδης ὥρα, ἀνάμεσα ἀπὸ τὴν ἡμέρα καὶ τὴ νύκτα, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ σκιὲς τοῦ παρελθόντος φαίνονται σάν νά σιμώνουν σ' ἐμᾶς καὶ νά ξαναζωντανεύουν μέσα μας—ἡ θλιβερὴ ὥρα ἦταν μὲς στὸ σῶσιμό τῆς.

Ὁ Σπέρμαν ἐθαύμαζε, κυριευμένος ἀπὸ τὸ τοπίον. Ἔδλεπε νά λαμποκοπᾷ ἔλη ἡ κοιλάδα, ἀφῶνῃ μὲς στὴν τελευταίαν ἀναλαμπὴ τῆς ἐτοιμοθάνατης ἡμέρας—ἐνῶ στὸν οὐρανὸ ποὺ σκοτεινίαζε, ἀναθάν μικρὲς φωτερὲς δάδες—τὰ μακρυνὰ ἄστρα—ποὺ τὸν τραβοῦσαν σιμά τους καὶ τὸν ἔκαναν νά συλλογιζέται ὅτι στὴ γῆ ἦταν, ἔδω κι' ἐκεῖ, κάποιο ἀπαλὸ πλάσμα, ποὺ τὰ ἔκραζε νά φανοῦν στὸν ὀρίζοντα καὶ τὰ χαιρετοῦσε μὲ πάθος. Ὁ Σπέρμαν δὲν ἦταν δνειροπόλος. Ἐδοκίμασε τὴν πραγματικότητα τῆς ζωῆς μὲ βλέμμα ἐρευνητικὸ καὶ χέρι ἀσφαλές. Καὶ παρεδίδοτο στὴν τύχη μὲ ὄλη τὴν ἐνδόμυχη δύναμί του.

Ἄλλ' ἀπόψε... ὅλα τοῦ ἐφαίνοντο ὄνειρο !

Ἐν ταῦταις τὸ σκοτάδι ἐτύλιξε γῆ κι' οὐρανὸ. Τὰ μονοπάτια κι' οἱ φράκτες καὶ τὰ λουλούδια τοῦ μεγάλου πάρκου γίνηκαν σκοτεινὲς σκιὲς τοῦ ἑαυτοῦ των. Ὁ Σπέρμαν συλλογίσθηκε ὅτι τὴν ἄλλη μέρα δὲν θὰ ξανάβλεπε τίποτε ἀπ' ὅσα τώρα καμάρωνε κι' ἀπολάμβανε. Γιατὶ θὰ ἔφευγε. Θὰ ἔφευγε νά ἐξαφανισθῇ, πρὶν ἀκόμη ξημερώσῃ, γιὰ νά πάῃ σὲ ἕνα μέρη μακρυνά.

Ἡ σκέψιν αὐτὴ τὸν βασάνιζε.

Τὸ σπῆτι, αὐτὸ τὸ σπῆτι, ἔπου ἦταν πάντα δεκτὸς μὲ χαρὰ, τοῦ ἦταν πολὺ ἀγαπητό ! Ἄλλὰ, φυσικὰ, αὔριο θὰ ἔπρεπε νά τὸ ἐγκαταλείψῃ, γιατί ἡ δόξα τὸν ἔκραζε ἄλλοῦ. Νευρικὰ ἐπῆρε μὲς στὰ τρεμουλιαστά χέρια του τὸ τηλεγράφημα ποὺ ἔλαθε τὴν ὥρα τοῦ τραπεζιοῦ. Προτάσεις καταπληκτικαί, μυθώδεις ! Γιατὶ ὄχι ; Ἐλάβαινε ἀπὸ ὄλοσθε. Καὶ φυσικὰ τίς ἐδέχετο ὅλες. Συχνὰ αἰσθανόταν ζάλη, σκεπτόμενος πῶς κατῶρ-

θῶσε νά φθάσῃ τόσο ψηλὰ. Καὶ θυμύταν τὰ χρόνια τῆς στενοχώριας, τῆς φτώχειας, ποὺ ζοῦσε στὸ φτωχικὸ καλύδι τοῦ πατέρα του, τοῦ γόφου !

Ὁρισμένως ἦτο θαυμάσια ἐπιχειρήσιν νά στεφανωθῇ τὴν πλούσια χήρα. Εἶχε μιὰ μέρα πάῃ στὴ μάνα του, ποὺ ἦταν πλούστρα τῆς. Ἡ χήρα τὸν εἶδε, κατάλαβε πόσο πόνος θὰ δοκίμαζε, ἂν δὲν μποροῦσε νά τελειοποιηθῇ στὴ μουσικῇ, καὶ τὸν βόηθησε νά σπουδάσῃ. Τὸν ἔβαλε στὸ Κονσερβατόριο. Κι' ἐκεῖνος ἀφῆκε ἔτσι νά πιασθῇ, φλογισμένος μόνον ἀπὸ τὴ μουσικῇ του. Καὶ ἔκαμε τὸ γάμο του μὲ τὴν πλούσια αὐτὴ χήρα, ἔτσι, χωρὶς σκέψιν καμμιὰ, χωρὶς φροντίδα ἀπολύτως...

Ἄλλ' ἦταν δίκαιο αὐτό ; Αἶ ; ... Κακό... Ἴσως... Ἴσως !... Ποῖδ ; ... Ἀνατριχίλα τὸν κλόνησε βαλεῖα.

«— Μὲ τὸ τάλεντο σου καὶ τὴν ἀγάπην στὴν τέχνην θὰ πιτύχωνες καὶ χωρὶς ἐκείνη !» τοῦ ἔλεγε μιὰ ἐνδόμυχη φωνή.

Μοιρατο ! Τυχερὸ του !

Χωρὶς νά τὸ θέλῃ, ὁ Σπέρμαν ἄρπαξε τὸ μαχαίρι ποὺ εἶχε στὴ ζώνη τῆς ἱπποτικῆς στολῆς ποῦ φοροῦσε. Τὸ κύτταξε. Ἦταν ἕνα ἀληθινὸ μαχαίρι, ἀκονισμένο, λαμπερό. Πόσο γελοῖος τοῦ φάνηκε πῶς ἦτο μέσα στὸ ἱπποτικὸ μασκάρωμα. Ποιὸς ἔξερει ! Ἴσως, πρὸ αἰώνων, τὸ μαχαίρι αὐτὸ εἶχε χρησιμεύσῃ σοβαρὰ γιὰ κάποια ἐκδίκησιν ! Καμάρωνε τὴν λεπίδα του μὲ θλιβερὴ ἀπελπισία. Γιὰ μιὰ στιγμὴ μάλιστα ἀκούσε πόνος στὰ δάκτυλά του. Τοῦ φάνηκε ὅτι διάκρινε, ὅτι ἐγνώρισε τὸν ἀληθινὸ ἐχθρὸ τῆς ζωῆς του. Μανία τὸν κυρίευσε. Ἄλλ' ἀποτόμως ἡ ταραχὴ ἔσβυσε.

Ποιὸς ἄλλος ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του, ἦταν ἐνοχος ; Ὅχι βέβαια ἡ γυναίκα του, ἡ ὁποία ἔδειχνε ὄλη τὴν ἀφοσίωσιν καὶ τρυφερότητα γι' αὐτόν.

Σιγὰ ὁ Σπέρμαν ἔχωσε στὸ θηκάρι πάλι τὸ μαχαίρι. Ἀλυσσίδες δυνατὲς τοῦ κρατοῦσαν δεμένα τὰ χέρια, τὰ πόδια... τὴν καρδιά.

Εἰρωνικὸ χαμόγελο ἀνήθησε πάγω στὰ χεῖλη του. Ποιὸς ἄλλος περισσότερῳ ἀπ' αὐτόν ἀπολάμβανε δόξας καὶ τιμὲς κι' ἀπολαύσεις τῆς ζωῆς ; Τί ζητοῦσε περισσότερο στὸν κόσμον ; Εἶχε γεννηθῇ ἀπὸ πτωχοὺς ἀξέστοις ἐργάτες, καὶ, μολονότι εἶχε μάθῃ τὴν ἐξωτερικὴν λεπτότητα στὴν κοινωνικὴ ζωὴ, ἐν τούτοις τὰ χαμηλὰ ἐνοστικὰ ξαναζωντανεύαν μέσα του, ἀδάμαστα κάθε τόσο.

Ἡ Τρούδη, Μπότμερ... Ἡ φανταστική εἰκόνα τῆς ὀρασιότητας κόρης ἐπρόβαλε σάν φάντασμα μπροστά του. Τὸ κομψὸ ἐκείνο προσωπάκι, τὸ κορμιζαρισμένο μὲ τὰ δλόφλογα ἐκείνα μαλλιά, μὲ τὰ περιπαθῆ μάτια, τὸν εἶχε ζαλίσει. Πόση νεότης κι ὁμορφιά!... «Ὀλα, ἔλα γι' αὐτόν!... Ἢ εἴθελε μονάχα νὰ ἤθελε!...

Τὸ εἰρωνικὸ χαμόγελο ξαναπαρουσιάσθηκε. «Ἐπειτα ἐχάθη πάλι.

Οἱ σέψεις του ἔπεσαν τότε στὴ Μαργαρίτα. Καὶ παραδόξως, κάθε ταπεινὴ καὶ ἀνάξια σκέψι ἐσθυσε στὴν καρδιά του. Ἕνα κύμα ἀγνότητος σηκίωθι, μὲς στὴν ψυχὴ του. Ἦταν ἡ παλίσροια τοῦ ἰδανικοῦ, ἡ ἀληθινὴ χαρὰ τοῦ Ἀληθινοῦ, τοῦ Καλοῦ, τοῦ Ὁραίου, ποῦ, ἀπὸ πτωχόπαιδο ἀγνωστο καὶ δυστυχημένο, τὸν εἶχε σηκώσῃ σὲ μιὰ ζωὴ ἀνθρώπου καὶ καλλιτέχνη!

Ἡ καρδιά του κτυποῦσε δυνατὰ... ἔτρεμε!

Στὴν τάρτασα ἦταν ἀπλωμένο βαθὺ σκοτάδι. Ἦ ἀστρα εἶχαν πάντα τὴ λαμπράδα των. Ὁ Σπέρμαν ἐσκέφθηκε τὸ βιολί του. Ἦταν ἡ ἴδια ἡ φωνὴ του γιὰ κάθε μεγάλη ἐνδόμωχη συγκίνησι. Ἐύρισε ἀποτόμως γιὰ νὰ πάη νὰ τὸ πάρῃ τὸ ἀγαπημένο του ὄργανο, λησμονώντας τελείως τὴν ὑπόσχεσι ποῦ εἶχε δώσει σὲ τὸν ἀδελφός. Κι ἤθελε μονάχος ν' ἀποσυρθῆ σὲ μιὰ γωνιά ἀπόμωρη τοῦ φανταστικοῦ περιβολιοῦ, ἀνάμεσα στὰ ρόδα τὰ δλόφλογα. Ἀλλά... ὀπίσω ἀπὸ τοὺς βελουδέσιους μπερντέδες τῆς σάλας παρουσιάσθηκε ἡ Τρούδη.

— Ἐδῶ εἰσθε; Σὰς ζήτησα παντοῦ! Δὲν θυμάσθε λοιπὸν τὴ Μικρὴ Λίμνη τῶν Νυμφῶν;

— Εἶμαι στὰς διαταγὰς σας! Πάω νὰ πάρω τὸ βιολί μου!

— Ἐφροντίσαμε ἐμεῖς. Εἶναι κι ἡ Μαργαρίτα.

Ὁ Σπέρμαν, ἀφηρημένος, ἔκανε μερικὰ βήματα· ἔπειτα εἶπε:

— Θὰ ἀντιληφθεῖν τὴν ἀπουσία σας. Αἱ δεσποινίδες ποῦ κάμνουν τὰς τιμὰς τῆς ὑποδοχῆς δὲν πρέπει νὰ λείπουν ἀπὸ τὸ χορὸ.

— Ἐκλονίσσαμε ἓνα περίπατο στὸ περιεῶλι. Ὅλοι ξέρουν ὅτι θὰ παίζετε βιολί!

... Κι ἐξέκίνησαν μαζί. Μιὰ παράδοξη ἀρμονία ὀνειροῦ ἐπλημμύρισε τὸν καλλιτέχνη ἐνῶ κατέβαινε τὰ σκαλιά. Καθὼς ἐστριβαν σ' ἓνα μονοπάτι, τὸν περιέλουσε φῶς δυνατὸ.

Δυὸ ὑπηρέτες, κρατώντας δάδες, μὲ ἐνδυμασία μεσαιωνικὴ, ἐπροπορεύοντο.

Ἀπὸ τὸ σκοτάδι ἐπρόβαλε ἡ Μαργαρίτα. Ἡ μορφή της ἀκτινοβολοῦσε μὲς στὸ φῶς μὲ ἀρμονία καταπληκτικὴ. Ἐπρόσφερε τὸ μπράτσο στὸν καλλιτέχνη. «Εἶμαι εὐχαριστημένη, πολὺ εὐχαριστημένη!» εἶπε μονάχα. Καὶ οἱ τρεῖς ἀκολούθησαν τὸ δρόμο ποῦ τοὺς ἀνοίγαν οἱ δυὸ τρεμουλιαστὲς στ' ἀγεράκι δάδες.

Παράδοξος περίπατος! Πολλὲς φωνὲς ἐφαινότο νὰ σηκώνουν. Ἀλλ' ἐχάθησαν μὲς στὸ πάρκο. Κι ἔλα ἐσώπασαν γύρω. Οἱ δάδες ἐμοιαζαν μὲ κόκκινες λόγγες ἀνάμεσα στὴν πρασινάδα τῶν θάμνων. Ἐκείνο ποῦ περισσότερο τοὺς ἐλκυε σ' αὐτόν τὸν περίπατό τους, ἦσαν τ' ἀστρα στὸ στερέωμα καὶ τὰ ρόδα μπροστά στὸ δρόμο των.

— Κυττάτε τὰ ρόδα, τὰ ρόδα! τοὺς εἶπε ὁ Σπέρμαν μὲ φωνὴ τρεμουλιαστή.

Κανείς δὲν ἀποκρίθηκε.

Ἀνέβηκαν τὸ μονοπάτι, μπήκαν στὸ πάρκο. Ἐβγαίνει τὸ φεγγάρι. Ἐμοιαζε πάλιν στὸν οὐρανὸ σάν ἀγνή νυμφαία σὲ γαλάζια λίμνη.

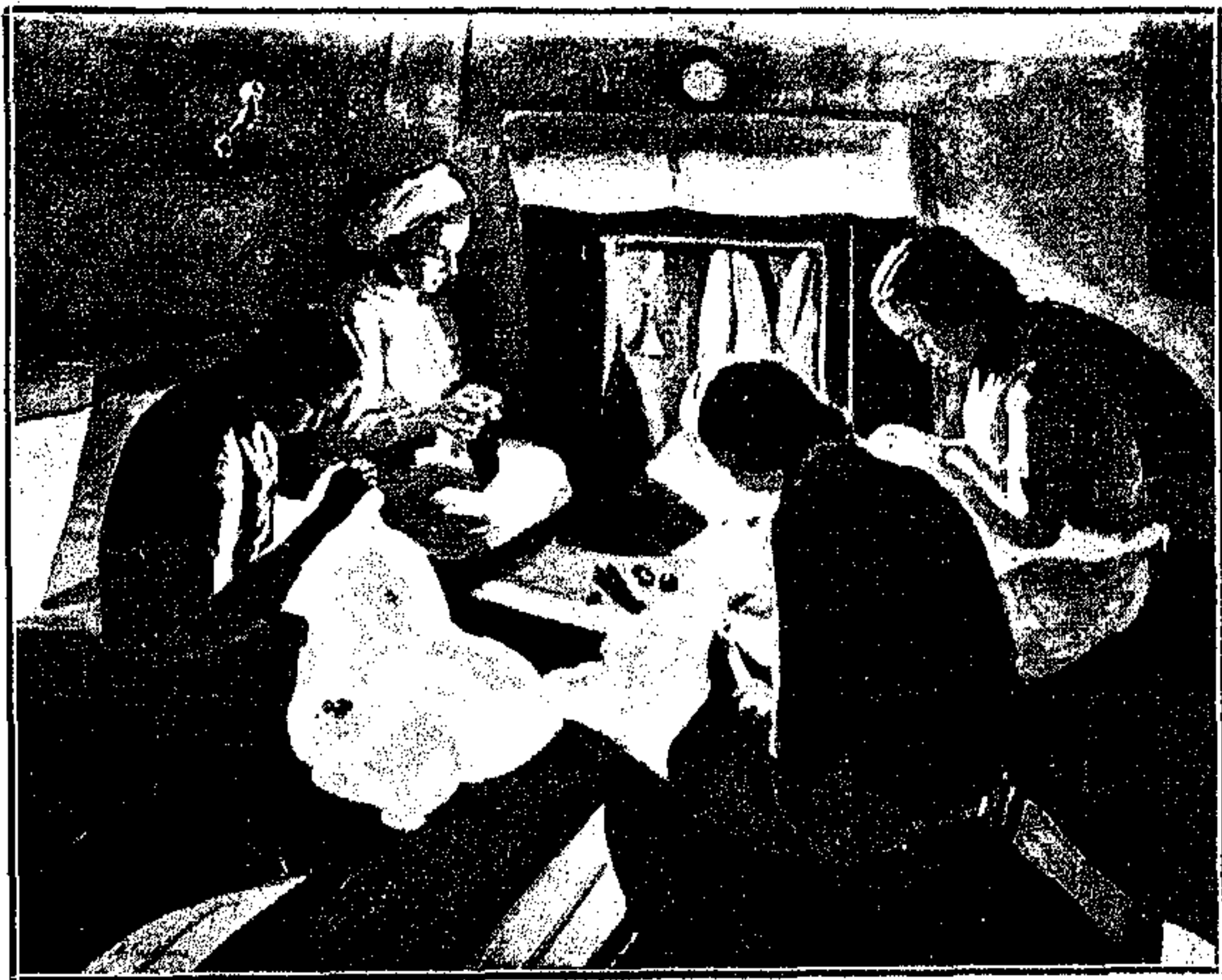
Κανείς δὲν ἀκολούθησε τοὺς τρεῖς φίλους.

Ὁ Σπέρμαν ἐπῆρε τὸ βιολί καὶ διευθύνθηκε στὴ Λίμνη. Ἕνα μικρὸ ἱερὸ ἦταν στὴν ἄκρη του. Ὁ καλλιτέχνης ἐτοποθετήθηκε ἐκεῖ μέσα. Τὸ φεγγάρι λαμποκοποῦσε, ρίχνοντας παράδοξα φῶτα στὸ σκοτεινὸ βελουδέο καὶ κάγοντας νὰ φαίνωνται πιδ λευκὰ ἀκόνια τὰ χέρια ποῦ κρατοῦσαν τὸ ὄργανο.

Καὶ τὸ ὄργανο ἄρχισε τὸ τραγοῦδι του. Αἱ ἀδελφαὶ ἀποσύρθηκαν πίσω ἀπὸ τοὺς φράκτες. Οἱ ὑπηρέται ἐφυγαν. Ἡ φωνὴ τοῦ βιολιοῦ φαινόταν σάν νὰ ρυτίδωνε τὰ νερά τῆς Λίμνης. Καὶ φάνηκε σάν ἡ φωνὴ νὰ μὴν ἔβγαίνει οὔτε ἀπὸ χορδές, οὔτε ἀπὸ ἀνθρώπινα χέρια. Ἐφάνηκε ἀληθινὰ ὅτι ἡ βαθεῖα ἀρμονία ἐξεκύνετο ἀπὸ τὰ δένδρα κι ἀπὸ τὰ λουλούδια κι ἀπὸ τ' ἀστρα. Οἱ προαιώνιοι κορμοὶ μιλοῦσαν σοβαρὰ καὶ μεγαλόπνοα. Τὰ ρόδα τραγοῦδοῦσαν ἔλα μαζί εὐθυμα καὶ πανηγυρικά. Ἀπὸ τ' ἀστρα ἐφευγαν ἤχοι μακρυνοί, ἐνῶ ἓνα λεπτὸ καὶ ὀλιβερό τραγοῦδι ἐρχόταν ἀπὸ κει πάνω, ὅπου τὸ φεγγάρι ὑψώνετο, ἔλα κι ὑψώνετο!

— Πόση δύναμη ἐπάνω στὴ φύση! ἐφώναξε ἡ Τρούδη.

Ὁ Σπέρμαν εἶχε τελειώσῃ κι ἐκύτταζε

Α. ΓΙΟΛΔΑΣΗΣ!

ΤΟ ΝΥΧΤΕΡΙ

τὸ μικρὸ ἱερὸ. Τὰ λόγια τῆς Τρούδης τὸν ἔκαμαν νὰ σηκώσῃ τὸ βλέμμα πρὸς αὐτὴν καὶ σχεδὸν ἐτρόμαξε σάν τὴν εἶδε σιμὰ του.

Ἦταν ἡ Τρούδη ἓνα κορίτσι πεισματάρικο, ἔξυπνο, χαϊδεμένο, γεμάτο πρόωρη ὀρμή καὶ συνειθισμένο πάντοτε νὰ ἐπιβάλλῃ τὴ θέλησί του. Μὲς στὸν ἐνθουσιασμὸ τῆς ἐπρόσθεσε:

— Θὰ ἤθελα νὰ σὰς ἀκολουθήσω σ' ἔλα τὸν κόσμο, γιὰ ν' ἀκούω πάντα τὴ μουσική σας!

Ἐκείνος τῆς ἐπικασε τὸ χέρι κι ἀστεϊευόμενος τῆς εἶπε:

— Θέλεις νὰ γίνω ὁ Μάγος τοῦ Δάσους, ὅπως στὰ παραμύθια; Ἐκείνος ποῦ τὸν ἀναζητοῦν ἔλα τὰ παιδιά;

Ἡ κόρη κοκκίνησε. Τὰ μάτια τῆς ἦσαν δακρυσκεπασμένα.

— Ποῦ εἶναι ἡ Μαργαρίτα; ρώτησε ὁ Σπέρμαν διευθυνόμενος πρὸς τὴν ἐπαυλῆ, βέβαιος ὅτι ἡ Τρούδη τὸν ἀκολουθοῦσε. Ἀλλ'

ἡ Τρούδη εἶχε μείνῃ στὴ θέσι τῆς, σαστισμένη, μὲ τὸ κεφάλι γυρμένο.

Ὁ καλλιτέχνης βρήκε τὴ μεγαλύτερη ἀδελφή τῆς ἀκουμπισμένη στὸν κορμὸ μιᾶς βελανιδιάς.

— Ποῦ εἶχατε σταθῆ, Μαργαρίτα; τὴν ρώτησε μὲ σοβαρὴ φωνή.

— Ἦταν τόσο ὥρατο! Ὁ ἀκουγα εὐχαρίστως γιὰ πολὺ ἀκόμη!

Ἡ ἀναπνοὴ τῆς φαινόταν σδυομένη. Ἀλλ' ἦταν μιὰ μεγάλη ἰσορροπία καὶ ἐπιφύλαξι στὴν ἀσφαλή τῆς φωνῆ καὶ στ' ἀγαθὸ τῆς βλέμμα. Ἐύρισε πρὸς αὐτόν, καὶ τὸ φεγγάρι τοὺς φώτισε καὶ τοὺς δυὸ, ἔλα καὶ τοὺς εὐλογοῦσε μὲ τὸ ἀγνὸ του φῶς. Στὸν Σπέρμαν ἐφαινότο πῶς ἦταν πολὺ ψυχρὸ τὸ φῶς ἐκείνο. Ἄν δὲν ἦταν δεσμευμένος μὲ ἀλυσίδες αἰώνιες καὶ ἀσύντριφτες, ἡ Μαργαρίτα θὰ ἦταν πρὸ πολλοῦ ἡ ἀληθινὴ καὶ μοναχὴ σύντροφος τῆς ζωῆς του... Ἀκόμη ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποῦ ἦταν ἡ καλλίτερη μαθήτρα

του... Ποτέ δέν εξεμυστηρεύθηκαν...
 "Αλλά κι οι δυο των τῶν ἤξευραν... τὸ
 αἰσθάνοντο... "Ὀμως... μὲ τὴν Μαργαρί-
 τα... δέν μπορούσε νά παύσῃ... ὅπως μὲ
 τίς ἄλλες γυναῖκες... ὄχι... ποτέ... μ'
 αὐτὴν... ὄχι!

— Πάμε ἀκόμη στὸ φῶς! παρακάλεσε ἐ-
 κείνος.

Περπάτησαν ὁ ἕνας σιμὰ στὸν ἄλλον, μὲς
 στὸ φῶς. Οἱ καρδιές των γοργοτυποῦσαν.
 Καθένας τῶν τῶν ἤξερε μὲς στήν καταναγκασ-
 τική των σιωπή.

Τὸ νυχτερινὸ ἀγεράκι κουνούσε τὰ φύλλα
 τοῦ κήπου. Στὸ σεληνόφως λαμποκοποῦσαν
 τὰ μύρια μυρωδάτα ρόδα.

— Ἄβριο πρέπει νά φύγω, Μαργαρίτα!
 ἄρχισε ὁ Σπέρμαν σοβαρά.

Ἡ Μαργαρίτα τὸν κύτταξε μὲ δακρυσμένο
 βλέμμα καὶ μὲ χαμόγελο κουρασμένης πι-
 κρίας, χωρὶς νά πῆ λέξη.

— Θὰ μείνω μακριὰ γιὰ πολὺν καιρὸ, Μαρ-

γαρίτα! ἐξακολούθησε μὲ ραγισμένη φωνή.
 Τότε ἡ Μαργαρίτα ἔσκυψε τὸ κεφάλι.
 Δέν εὑρισκε λόγια γιὰ τὸν πόνο ἐκείνου. Ὑ-
 πόκυπτε μὲ θλίψη ἀναγκαστική σ' ὅ,τι ἔκει-
 νος εἶχε ἀποφασίση.

Τῆ στιγμή τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ, κι οἱ δυὸ
 των αἰσθάνοντο τὴν ἐπιθυμία ἑνὸς ἰδιαίτερου
 σφιξίματος τοῦ χεριοῦ... ἑνὸς περιπαθοῦς
 χαιδέματος... ἴσως ἑνὸς φιλιοῦ...

Ἄλλὰ μιὰ ὑπεράνθρωπη δύναμι, μυστη-
 ριῶδης, τοὺς κράτησε...

— Κύττα, κύττα τὰ ρόδα, Μαργαρίτα...
 τὰ ρόδα ποὺ δέν μπορεί κανεὶς νά τὰ κόψῃ...
 ἀλλὰ εἶναι καταδικασμένα νά μαραθοῦν πᾶνω
 στὰ κλαδιά των!... Κύττα... Κύττα τὰ ρόδα!

Οἱ ὑπηρετὰι μὲ τίς δάδες ἐσίμωναν κι' ἀ-
 κούσθηκε καὶ τὸ βῆμα τῆς Τρούδης. "Ὀλοι
 μαζὺ διάβηκαν ἀνάμεσα ἀπὸ τὸν ὑπέροχο ρο-
 δῶνα.

Κι ὅλα τὰ ρόδα... ὅλα... ἔμειναν...
 ἐκεῖ... νά μαραθοῦν!

Μετάφρασις ΚΩΣΤΑ ΚΑΙΡΟΦΥΛΛΑ

ΕΠΙ ΤΕΛΟΥΣ ΝΑ ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ!

Ἀχιλλέως Α. Τζαρτζάνου: *Νεοελληνική Σύν-
 ταξις, ἢτοι Συντακτικὸν τῆς Νέας Ἑλληνικῆς
 Γλώσσης (Δημοτικῆς καὶ Κοινῆς ἀμιλουμένης).*

Ἐπί τέλους! Νά ένα βιβλίο ποὺ μᾶς πο-
 λυχρηαζότανε. Τὸ βιβλίο, ποὺ γιὰ νά γρα-
 φεῖ, ἔπρεπε νά βρεθῆ ἕνας μῆτε δημοτικι-
 στής, μῆτε καθαρευουσιάνος, μὰ μόνο καλο-
 μορφωμένος ἐπιστήμονας, ὁ ὁποῖος δέν πά-
 σχει ἀπὸ ὀκνηρία σκέψεως σὰν τοὺς παρα-
 πολλοὺς ποὺ κοιμοῦνται ἀπάνω στὰ μαλακὰ
 στρώματα καὶ τὰ πουπουλένια μαξιλάρια, ἀ-
 πάνω στὰ κρεβάτια ποὺ τὰ ἐτοιμάσανε καὶ
 τὰ στρώσανε οἱ πνευματικοὶ ἐργάτες εἴτε τῆς
 πολὺ παλιάς ἐποχῆς, εἴτε τῆς περασμένης
 γενεάς. Ἐπί τέλους νά, τὸ βιβλίο τὸ χρή-
 σιμο γιὰ τὴν Ἑλλάδα ὅσο τὸ φῶμι γιὰ τὸν
 ἄνθρωπο!

Νά, ένα ἔργο ποὺ τὸ ξεφύλλισμα τῶν σε-
 λίδων του μ' ἔκανε νά πεισθῶ, πὼς μπορῶ
 ἀκόμα νά ἐνθουσιασθῶ, πὼς μπορῶ ἀκόμα
 νά ξεφωνήσω ἀπὸ χαρὰ, πὼς μπορῶ νά ζη-
 λέψω καὶ ν' ἀγαπήσω τὸν ἀγνωστὸ μου, τὸν

τυχερὸ καὶ τὸν ἱκανὸ, ποὺ κατόρθωσε νά τὸ
 καταπιασθῆ καὶ νά τὸ βγάλει πέρα, ὑπερνι-
 κώντας τ' ἑνὸς πολὺ μεγάλες βέβαια δυσκολίες
 ποὺ στὸ δρόμο του θὰ συνάντησε.

Ὁ κ. Τζαρτζάνος φαίνεται, πὼς θὰ εἶναι
 ἀπὸ τοὺς βαθεῖς ἐπιστήμονες, ποὺ καταπιά-
 νονται τὰ ὠφέλιμα μὲ τὴν ὄρεξη καὶ μὲ τὴ
 θέληση ν' ἀντικρύσουν κάθε δυσκολία καὶ
 τελικὰ νά τὴν ὑπερπηθῶσιν μὲ τὴν ἐπιμο-
 νή τῆς εὐσυνειδήτης ἐρευνας. "Ὀλο τὸ ἔργο
 τοῦ ἔχει τὴ σφραγίδα τῆς λεπτόλογης καὶ ἀ-
 κριβόλογης ὑπομονητικῆς ἐπιστημονικῆς ἐρ-
 γασίας.

Ἄλλὰ δέν πρόκειται νά κόνω κριτικὴ τοῦ
 πρώτου ἑλληνικοῦ Συντακτικοῦ. Γιὰ μιὰ τέ-
 τοια προσπάθεια μοῦ λείπουν καὶ ἡ εἰδικὴ
 μάρφωση καὶ ἡ δύναμη. "Ὀποῖος θὰ ἐπιχει-
 ροῦσε νά τὸ κρίνει καλοσυνείδητα, νομίζω
 πὼς θὰ ἔκανε κατόρθωμα τόσο δύσκολο, ὅσο

δύσκολο ἦταν καὶ τὸ κατόρθωμα τοῦ κ.
 Τζαρτζάνου ποὺ εὐτύχησε νά τὸ γράφει τὸ
 Συντακτικὸ.

Μὲ τοῦτο τὸ σημειωμὰ μου κάτι ἄλλο θέλω
 νά ἐπιτύχω. Φιλοδοξῶ νά γίνω διαλαλητῆς
 τοῦ μεγάλου γεγονότος. Θέλω ὅλοι μας, ὅλος
 ὁ κόσμος τῶν Γραμμάτων, καὶ ὁ τελευταῖος
 ἀκόμα ἀπὸ τοὺς γραμματισμένους μας ν' ἀ-
 κούσει τὸ χαρμόσυνο ἀγγελμα γιὰ νά εὐφραν-
 θεῖ. Θέλω νά μάθουν ὅλοι ὅτι, ἐνῶ δέν τολ-
 μούσαμε νά ξεστομίσαμε τὴν κρυφὴ εὐχὴ ν'
 ἀποχτήσομε Συντακτικὸ τῆς γλώσσας μας,
 γιὰτὶ φανταζόμαστε τὴ συγγραφή του, ὅπως
 κι ἦτανε, πολὺ πῶς δύσκολη ἀπὸ τὴ συγ-
 γραφὴ τῆς Γραμματικῆς τῆς, ἀφοῦ καμιὰ
 προηγούμενη ἐργασία δέν εἶχε γίνει, βρέθη-
 κε ξαφνικὰ ὁ ἀθόρυβος ἐπιστήμονας ποὺ μᾶς
 τὸ χάρισε ἀκέραιο, προτοῦ νά τελειώσῃ καὶ
 ἴδῃ τὸ φῶς τὸ Λεξικὸ ποὺ χρόνια τὸ δου-
 λεύουν καὶ θὰ τὸ δουλεύουν οἱ κάπιοι ἐργά-
 τες τῆς ἑλληνικῆς ἐπιστήμης, καὶ προτοῦ νά
 δοῦμε τὴ Γραμματικὴ τῆς γλώσσας μας ποὺ
 καιροὺς τώρα μᾶς τὴν ὑπόσχεται ὁ Ψυχάρης,
 καὶ ποὺ ὡς τὴν ὥρα δέν τὴν ἔγραψε κανέ-
 νας ἐπιστήμονας δικὸς μας, ἀλλὰ τὴν σκια-
 γράφησαν, ἄλλοτε ἀτελέστερα κι ἄλλοτε πλη-
 ρέστερα, εἴτε σοφοὶ ξένοι, εἴτε οἱ παράξιοι
 αὐτοδίδαχοι, ὅπως ὁ Βλαστός κι ὁ Φιλήντας.
 Θέλω τέλος ν' ἀκουσθῆ πὼς μὲ τὴν ἀπά-
 χτησὴ τοῦ Συντακτικοῦ μας, ἀποδείχτηκε
 πειστικὰ, ὅτι ἡ Δημοτικὴ μας γλώσσα μπο-

ρεῖ νά ἐκφράσῃ μὲ λεπτότητες δουλεμένης
 γλώσσας τὰ πῶς οὖν ἐπὶ νοήματά μας, φτά-
 νει νά ξέρει αὐτὸς ποὺ τὴ γράφει νά τοποθε-
 τεῖ στὴ σειρά ποὺ πρέπει τὰ οὐσιαστικά, τὰ
 ἐπίθετα, τὰ ρήματα, καὶ νά ξέρει νά μεταχει-
 ρίζεται, κάθε φορὰ κατάλληλα, τὰ μόρια, τίς
 προθέσεις, τὰ ἐπιρρήματα.

Καὶ τώρα πρέπει τάχα νά ἐλπίσομε πὼς
 στὸ μέλλον, ὅσοι θέλουν νά γράφουν τὴ γλώσ-
 σα μας, θάχουν τὴ φιλοτιμία, ἀφοῦ μποροῦν
 νά τὴ διδάξῃσιν ἔχοντας τὸ κατάλληλο βι-
 βλίο, νά συμμορφώνονται γράφοντας τὴν μὲ
 τοὺς κανόνες τῆς συντάξεώς της!

Γιὰτὶ ὄχι!

"Ἄν ἔμεις αὐτὸ τὸ κάνουν πολλοὶ καὶ προ-
 σεχτικά, τότε σὲ λίγα χρόνια τὸ γλωσσικὸ
 ζήτημα θάχει λυθῆ! γιὰτὶ ἄμα ἡ ψυχὴ τῆς
 γλώσσας μας (ἡ σύνταξί της) θὰ ζήσει μέσα
 στὰ βιβλία μας καὶ στὰ γραφτά μας, τὰ ἐ-
 ξωτερικὰ σημάδια της, τὸ τυπικὸ της καὶ τὸ
 λεχτικὸ της, θὰ κυριαρχήσουν ἔλνοντας καὶ
 μὴ θέλοντας. Εὐγε, λοιπόν, στὸν ἐργάτη
 τῆς Ἐπιστήμης ποὺ πρόσφερε στὴν πατρίδα
 του τὸ πολύτιμο καὶ χρησιμότατο ἔργο!

Καὶ ζήτω ἡ Δημοτικὴ μας γλώσσα, ποὺ
 ὡς τὰ τώρα τῆς θαυμάζαμε τὴ ζωντανία τοῦ
 κορμιοῦ της (τὸ λεχτικὸ της) καὶ τὴ ζωη-
 ράδα τοῦ πνεύματός της (τὸ τυπικὸ της), μ'
 ἀπὸ τώρα κι ἔμπρός, θὰ μπορούμε νά νιώ-
 θομε καὶ τὴ δύναμη τῆς ψυχῆς της (τὴ σύν-
 ταξί της)!

Μ. ΤΣΙΡΙΜΩΚΟΣ

Η ΧΑΡΑ

Χαρισμένο στὴν Κα' Ἀθηνᾶ Σαραντίδη

Τώρα ποὺ ἀνοίξε φτερά
 καὶ μοῦ πέταξε ἡ χαρὰ,
 τώρα μέρα δέν περνᾶ,
 τώρα νύχτα δὲ γυρνᾶ
 ποὺ νά μὴ τὴν δῶ μοστὰ μου
 μὲ τὸ φόρεμα τοῦ γάμου,
 τὴ χαρὰ μου...

Τώρα ποὺ ἀνοίξε φτερά
 καὶ μοῦ πέταξε ἡ χαρὰ,
 τώρα μοῦ γινε ἡ χαρὰ
 τάρραγμα ἀγρίου βοριά,
 τώρα μοῦ εἶναι συφορά μου
 μὲς στὰ σωθικά μου
 ἡ χαρὰ μου...

Τώρα ποὺ ἀνοίξε φτερά

καὶ μοῦ πέταξε ἡ χαρὰ,
 μέσα μου σαράκι, ὡ νά!
 μὲ τρυπᾶει, μὲ τυραννᾶ,
 καὶ τὸ φόρεμα τοῦ γάμου
 ποὺ τὴν ἐντυνε, τὸ βγάνει,
 σάβανο γιὰ μὲ τὸ κάνει,
 ἡ χαρὰ μου...

Τώρα ποὺ ἀνοίξε φτερά
 καὶ μοῦ πέταξε ἡ χαρὰ,
 μοῦ γινε ἡ ζωὴ καημὸς
 κι ἀφρισμένος ποταμὸς
 φυλακῆς ἢ πλάσῃ τοῦχος,
 τὸ τραγοῦδι ξένος ἦχος...
 Δέν μπορῶ νά ζήσω δίχως
 τὴ χαρὰ μου!

ΛΙΑΗ Μ. ΙΑΚΩΒΙΔΗ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

Ο ΓΙΟΣ ΜΟΥ ΚΙ Η ΚΟΡΗ ΜΟΥ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ (*)

Ύδιόθασα κάπου πώς οι πιό επικίνδυνες ήλικιες του ανθρώπου είναι δύο: ή έρωτι- κή και ή φιλοσοφική. Η πρώτη από τὰ 12 ως τὰ 17, όταν ε' πρόσηβος ή ε' έφηβος πρωτοδοκιμάζει τήν ήδονή. Η δεύτερη από τὰ 18 ως τὰ 22, όταν ε' νέος, χωρίς άρκε- τες γνώσεις, χωρίς πείρα, άρχίζει νά σκέ- πτεται. Στην πρώτη, από μιá κακή συνανα- στραφή, επίδραση ή κατεύθυνση, κινδυνεύει νά γίνει φιλήδονος, έκλυτος, χαμένος σ' έλη του τή ζωή. Στη δεύτερη πάλι, από ένα κακό βιβλιο, από μιá κακή διδασκαλία, κιν- δυνεύει νά χαλάση τó μυαλό του για πάντα.

Έτοιον κίνδυνο ε' Νάνης δέν έτρεχε άκό- μα, κι' ίσως ούτε άργότερα δέν θά του πα- ρουσιαζόταν... Ο άλλος όμως ήταν παρών, τόν έβλεπα από καιρό όλοφάνερα.

Τό άπολυτήριο μέ τόν κακορίζικο εκείνο βαθμό, μ' έκαμε νά τόν φοβηθώ περισσότερο. Έτσι λοιπόν, — έλεγα, — τίποτα δέν θά μπο- ρούσε ε' γιός μου νά κάμη στη ζωή του, έκτός από κατακτήσεις έρωτικές; Τίποτα άνώτερο δέν θά τόν τραβούσε; Για τίποτα ευγενικότερο, άνθρωπινότερο, δέν θά ε'ό- δευε λίγη άπ' αυτή τή θέληση, τή δραστη- ριότητα, τήν ίκανότητα, τήν κατεργασία έπι- τέλους πού μεταχειρίστηκε στις γυναίκες; . .

“Οχι, δέν έκαμα καλά νά του φανώ τόσο μαλακός, τόσο άνεκτικός! Μ' έγέλασε ή ιδέα

πώς κι' εγώ είχα άρχισει από νωρίς χωρίς νά πάθω τίποτα, και μ' έκαμε νά του έπιτρέ- ψω πράγματα, πού έπρεπε νά του άπαγο- ρευθουν άυστηρά.

“Αλλά τώρα ήταν άργά! “Όσο άυστηρός κι' άν δειχνόμουν, δέν θά κατάφερνα νά βγάλω τó Νάνη άπ' τó δρόμο πού είχε πά- ρει. Άπεναντίας, θά τόν έκανα νά τρέξη πιό γρήγορα.

Εύκολο θά μου ήταν, παραδείγματος χάρη, νά του εξαφανίσω αυτή τή Μαριώ. Δέν είχα παρά νά πάω κι' εγώ στις θειές της, όπως είχε πάει κι' ε' γιός μου. “Αλλά θά χαλούσε τόν κόσμο νά τήν ξαναβρής, ή θά τήν άντι- καθιστούσε μέ άλλη κι' αυτή τή φορά, ξε- ροντας πιά πώς δέν τά σηκώνω, θά έκανε ώστε νά μ'ήν τó πάρω είδηση. Δέν θάταν χει- ρρότερο;

Κι' έν' άλλο άκόμα μ' ε'φοβίζε τώρα: τó οικονομικό μέρος, τά έξοδα πού τόν υπο- χρέωναν νά κάμη οι κατακτήσεις του. Πού βρήκε αυτός τόσα λεπτά, για νά πάρη τή Μαριώ; Και πού θά έβρισκε για νά τή δια- τηρήση; Δέν μπορούσα, δέν ήθελα πιά νά κάμω και μέ τή Μαριώ τή μυστική συμφωνία πού είχα κάμει μέ τήν Άντιγόνη.

Σκέφτηκα πώς δέν ήταν άλλος τρόπος ν' άπομακρύνω τους πιό μεγάλους κινδύνους παρά νά καταστήσω τó Νάνη οικονομικώς ανεξάρτητο. Κι' ή άπόλυσή του από τó Γυ- μνάσιο μου έδινε τó πρόσχημα.

Τόν έκραξα και του είπα:

— Κύριε Τάκη Παναγιωτόπουλε, τώρα πιά είσαι φοιτητής. Δέν ταιριάζει νά μου γυρεύης πότε έφτά κι ογδόντα για τó τάδε βιβλιο, και πότε τρεις και πενήντα για τó μπιλιέτο τής άπογευματινής. Είναι κι ε'νό-

ηλιση για μένα. Θά σου δίνω λοιπόν ένα τόσο τó μήνα και θά κάνης όλα σου τά έξο- δα. Σου φτάνουν, παραδείγματος χάρη, τρα- κόσιες δραχμές;

“Ο Νάνης έμόρφωσε πρώτα, κατά τή συ- γήθειά του, κι έπειτ' από κάμποσες στιγμές, ρώτησε:

— Και για τά ρούχα μου;

— “Οχι, όχι... Τά ρούχα σου θά σου τά πληρώνω εγώ. Μέ τις τρακόσιες θά κάνης μόνο τά μικρά σου έξοδα. Φτάνουν;

— Ναι.

— Σύμφωνοι. Νά ξέρης όμως, πώς δέν έχει πεντάρα παραπάνω!

— Καλά.

— Νά σε ρωτήσω κι έν' άλλο. Χρωστάς σέ κανένα;

— “Εγώ; “Οχι!

— Μά ξέρω πώς αυτόν τόν καιρό έκαμες έξοδα...

Δέν ξαφνιζόταν πιά ε' Νάνης, άμα του ε- λεγα «ξέρω».

— Ναι, άποκρίθηκε, μά είχα λεφτά.

— Από πού;

— Οικονόμησα άπ' αυτά πού μου έδινες για τις φορεσιές... και τά λοιπά.

— Κατάλαβα. Και δέν έμεινες κανένα ύ- πόλοιπο στο ράφτη;

— “Ενα μικρό... Θά τó πληρώσω τώρα από... τó μιστό μου.

— Νάνη, πρόσεξε καλά! Στο ξαναλέω. Δέν έχεις νά ξοδεύης παρ' αυτές τις τρακό- σιες δραχμές. Ήέρε το. Και πορεύου. Δέ θέλω νάκούσω καμμιά μέρα πώς έχεις χρέη. Δέ θά υπογράψης ποτέ συνάλλαγμα, μέ τήν ιδέα πώς θά τó πληρώσω εγώ. Η ζωή πού άρχισες είν' επικίνδυνη για τήν περιου- σία σου. Πρέπει νά μάθης, νά συνηθίσης από τώρα, νά μ'ήν ξοδεύης περισσότερο' από τó εισόδημά σου. Μόυ φαίνεται πώς σου δίνω πολλά. Τόσα δίνει κι ε' κ. “Αγγελίδης, πού έχει περισσότερο' από μας, στο Γιώργο πού είναι πολύ μεγαλύτερος από σένα. “Αν νο- μίζης πάλι πώς είναι λίγα...

— “Οχι, είναι αρκετά.

— Αυτό λοιπόν θά είναι. “Ός τήν ήμέρα πού θά μπορής νά κερδίξης χρήματα και σύ, νάχης δικά σου. Δηλαδή κι αυτά πού σου δίνω, δικά σου είναι. “Αλλά δέ θά σου δίνω, παρά θα σου είπα. Τίποτ' άλλο, παιδί μου. Ζήσε!

“Όταν ε' Νάνης πισοπλάτησε και βγήκε,

μου φάνηκε πως οι όμοιοι του, σηκωμένοι συ- νήθως, είχαν χαμηλώσει σαν άπό έν' άόρα- το βάρος. Τόσο δύσκολο λοιπόν ήταν αυτό πού του ζητούσα; . .

Τό βράδυ τά είπα όλα τής γυναίκας μου.

“Από τή στιγμή πού αποφάσισα νά μ'ήν άνακατευτώ πιά στις έρωτοδουλειές του γιού μου, ενόμισα πως έπρεπε νά τις ξέρη κι ή μητέρα του. Ίσως αισθανόμουν και τήν ά- νάγκη νά μιλήσω σέ κάποιον, νά μοιρασθώ μαζί του τó βάρος, νά ξελαφρώσω... .

“Η Λουίζα, άν και τά περίμενε, έπεσε άπ' τά σύννεφα. “Ός εκεί πάλι; Κι έρριξε όλα τά κατάβαρα σέ μένα.

— “Εού τόν έκανες έτσι, νά τó ξέρης! μου φώναξε. Ένθαρρύνθηκε από τó πρώτο, πού του τó συχώρεσες, για νά κάμη και τούτο.

— “Ας κάμη ε' τι θέλη, τής άποκρίθηκα. “Αντρας δέν είναι; Φτάνει νά μ'ήν πάθη.

— Και θά κάμη και θά πάθη! είπε ή Λουίζα σκεπτική.

5'

“Η προφητεία τής γυναίκας μου βγήκε πολύ γρήγορα.

“Εν' άπόγεμα, — δέν είχε περάσει μήνας από τó σπίτιμα, — είδα τή μαϊτρέσα του γιού μου στο δρόμο μ' έναν κουτσαβάκη.

Φορούσε τά καλά της, — ένα κόκκινο φου- στάνι, κομψά γοβάκια, ένα μεταξωτό μαν- τήλι στο κεφάλι λυτό, κατά τή μόδα του χωριού της, και τις μαργαριταρένιες βιδίτσες στ' αυτιά, τó δώρο του Νάνη. “Ηταν τόσο ά- φράτη κι όμορφη, ώστε όλοι γύριζαν και τήν κοίταζαν. Μά φαινόταν συγχυσμένη, ά- ναφοκοκκινισμένη, ταραγμένη, και βρισκόταν σέ ζωηρή συνομιλία, λογομαχία μάλλον, μέ τόν άνθρωπο πού τή συνόδευε. . .

“Τού είχε φύγει τó Νάνη; . . Είχε πά- ρει άδεια νά βγής έξω; . . Και ποιός ήταν αυτός ε' κούτσαβος, ε' μεσόκοπος, ε' μαυρειδε- ρός, ε' άγριος, μέ τó γαλάζιο κουκάμισο χωρίς γιακά και μέ τή χοντρή μαγκούρα στο μπράτσο; . .

Μπορεί νάταν ε' παλιός αγαπητικός, εκεί- νος πού τήν είχε παρατήσει. Μπορεί όμως νάταν και καινούριος.

“Η συνομιλία μαζί του άπορροφούσε τόσο πολύ τή Μαριώ, ώστε μέ προσπέρασε χωρίς νά με είδη καθόλου. Κι ήταν σ' ένα δρόμο πού άπειχε πολύ από τó σπίτι τής θεατρίνας.

(*) Συνέχεια από τó προηγούμενο. — Τό μυ- θιστόρημα τούτο άρχισε στη «Νέα Έστία» από τó 19ον τεύχος τού 1928. “Αλλά θά έξακολου- θήση και σ' όλη τήν Α' εξαμηνία τού 1929. Θά δώσωμεν λοιπόν, στο κατάλληλον μέρος, μιαν περίληψιν των προηγούμενων, ώστε νά τά παρα- κολουθήσουν και οι νέοι συνδρομηταί, πού μπο- ρούν όμως και νάγοράσουν τά έξη περιανά τεύχη (άρ. 19—24), άν θέλουν νά τó έχουν όλόκληρο.

Τὴ στιγμή πού περνοῦσαν ἀπὸ κοντά μου, ἐκεῖνος τῆς ἔλεγε:

— Ἄλλοῦ αὐτά! . . . Ἄλλοῦ αὐτά! . . .

Καὶ ἐκεῖνη τοῦ ἀπαντοῦσε:

— Μὰ ὄχι! . . . ὄχι! . . .

Τίποτ' ἄλλα δὲν ἀκουσθ. Μιλοῦσαν ζωηρά, μὰ καὶ σιγά.

Τοὺς εἶδα λίγο κι ἀπὸ πίσω, κι ἐτράθηξα γιὰ τὸ σπῆτι συλλογισμένος.

Ἔπρεπε νὰ τὸ πῶ τοῦ Νάνης;

Μὰ εἶχ' ἀποφασίσει νὰ μὴν ἀνακατευθῶ πιά στὶς «δουλειές» του. Ἄς ἔκανε καλά.

Ἔπειτα, ἂν ἡ Μαριώ τὸν εἶχε ἀφήσει, θὰ τῷ ἔξερε βέβαια. Κι' ἀκόμα θὰ ἔξερε, ἢ θὰ μάντευε, πῶς εἶχε ἀκολουθήσει κάποιον ἐραστή.

Μήπως δὲν τῆς εἶχε δείξει τὸ δρόμο ὁ Νάνης; Κι' ὡς πότε ἡ πρώτην μαγεύρισα, ἢ λιγδού, θὰ ἦταν ὑποχρεωμένη νὰ νηστεύη τὸ σκόρδο τῆς, γιὰ νάχη ἐραστή ἐν' ἀρχοντόπουλο;

Ἦταν πολὺ φυσικὸ νὰ γυρίσῃ γρήγορα στὶς παλιές τῆς συνήθειες καὶ σ' ἀγαπητικούς πού νὰ μυρίζουν κι' αὐτοὶ σκόρδο.

Μ' ἂν τὴν εἶχε ἀκόμα ὁ Νάνης; Κι' ἂν ὁ κουτσαβάκης ἐκεῖνος ἦταν ὁ παλιός πού τὴν ἔχασε κι' ἀξαφνα τὴν ξαναβρῆκε; Δὲν ἔπρεπε νὰ εἰδοποιηθῇ ὁ ἀνύποπτος ἴσως Νάνης, γιὰ νὰ πάρῃ τὰ μέτρα του;

Σ' αὐτὸ τὸ δῆλημμα βρισκόμουν, ὡς τὴν ὥρα πού καθήσαμε στὸ τραπέζι.

Ἔκανε, θυμοῦμαι, ζέστη κι' εἶχαμε στρώσει στὴν ταράτσα. Μετὰ τὸ γεῦμα, θὰ πηγαίναμε στὸ θέατρο.

Δὲν ἤθελα νὰ πάρω ἰδιαίτερως τὸ γιό μου καὶ νὰ τοῦ μιλήσω. Μοῦ φάνηκε ἄλλως πῶς μπορούσα νὰ τοῦ δώσω πλαγίως τὴν εἶδηση. Κι' εἶπα μπροστά σ' ὄλους:

— Ἄν τὸ βρῆτε, ποιὰν εἶδα σήμερα στὸ δρόμο; . . . Ἐκεῖνη τῆ χοντρέλλα, τῆ Μαριώ! . . . Εἶχ' ἓνα λαύσο! . . . Καὶ τὴν συντρόφευε ἓνας κούτσαβος! . . . Παναγία μου βόηθα!

Καὶ γελώντας, ἔδωσα μερικὲς λεπτόμερειες.

Ἡ γυναίκα μου μιλιὰ. Ὁ Νάνης, πού χλώμιασε ἀμέσως, μιλιὰ. Μόνο ἡ Κιάρρα, πού δὲν ἤξερε τίποτα, ρώτησε:

— Μὰ δὲν εἶναι τώρα πιά σὲ σπῆτι.

— Ποιὸς τὴν ξέρει! ψιθύρισα.

Ἦθελα ἄλλως νάξερα, ἐξακολούθησε ἡ Κιάρρα, γιὰτὶ αὐτὴ ἔφυγε ἀπὸ τὸ σπῆτι μας, πού φαινόταν τόσο εὐχαριστημένη!

— Αὐτὲς λογαριάσεις; ἔκαμε τότε ἡ Λουί-

ζα. Κάπου θὰ τῆς ἔδωσαν πέντε δραχμὲς παραπάνω.

— Ἐκτός ἂν τὴν ξεσήκωσε κανένας, γιὰ νὰ τὴν πάρῃ! πρόσθεσε φειδρά ἡ Κιάρρα. Μὴν ἦταν ἀντρας τῆς αὐτὸς ὁ κούτσαβος;

Ἔ, καὶ νάξερε ἡ Κιάρρα ποιὸς ἦταν τώρα ὁ «ἀντρας» τῆς Μαριώ; Ἦθελε καλοὺς πόντους νὰ ρίχνῃ τοῦ ἀδελφοῦλη τῆς, ἔταν θὰ τὴν παίραζε γιὰ τὸ Μακεσίνη!

Δὲν εἶπαμε τίποτ' ἄλλο. Ὁ Νάνης προσπαθοῦσε νὰ κρύψῃ τὴν ἀνησυχία πού τοῦ προξένησε ἡ εἶδησή του. Μὰ δὲν τὸ κατόρθωνε. Ἐγὼ τοῦλάχιστο τὴν ἔβλεπα καλά.

Κι' ἀφοῦ φάγαμε, σηκώθηκε πρῶτος.

— Ὁρεβουάρ!

— Πῶς; ἔκαμε ἡ Κιάρρα. Δὲ θάρθῃς μαζί μας στὸ θέατρο;

— Ὁχι, ἐγὼ ἔχω νὰ πάω ἄλλοῦ.

Δὲν ἦταν ἀσυνέθιστο. Ἀφότου ἔβαλε τὰ πολιτικά του, συχνὰ ὁ Νάνης, καὶ τὰ βράδια ἀκόμα, μὰς ἄφινε καὶ πήγαινε—ἢ ἔλεγε πῶς θὰ πάῃ,—μὲ τοὺς φίλους του.

Τοῦ τὸ συγχωροῦσα, μὲ τὴ συμφωνία μόνο νὰ μὴν παραγγῆ. Στὶς δώδεκα, στὴ μισή, τὸ πολὺ, ἔπρεπε νὰ εἶναι στὸ σπῆτι.

Ἄλλ' ἀπόψε ἡ Κιάρρα διαμαρτυρήθηκε:

— Μὰ δὲ μοῦ εἶπες πῶς θάρθῃς καὶ σὺ στὴ «Νέα Σκηγή»;

— Μὰ ἐννοοῦσα μ' ἓνα φίλο μου. Ἄν θέλῃ κι' αὐτός, θάρθουμε νὰ σὰς βροῦμε.

— Μὰ μὲ ποιόν;

— Θὰ τὸν ἴδῃς. Ὁρεβουάρ!

Δὲν εἶχ' ἀμφισβολία πῶς θὰ πήγαινε ἴσια στῆς κυρίας Μαγδαληνῆς, νὰ κάμῃ σκηγή τῆς Μαριώ; γιὰ τὸν κουτσαβάκη. Φτάνει νὰ μὴν ἔβρισκ' ἐκεῖ κι' αὐτὸν τὸν ἴδιο!

Ἄν πραγματικῶς ἦταν ὁ παλιός τῆς ἀγαπητικός, ἓνας τέτοιος φόβος ἦταν πολὺ δικαιολογημένος. Καὶ κρυφὰ ἀπὸ τὴν Κιάρρα, τὸν ἀνακοίνωσα στὴ Λουίζα. Μ' αὐτὴ δὲν τὸν συμμερίστηξε.

— Ἐννοια σου καὶ δὲ θὰ πιαστοῦν, μοῦ εἶπε. Αὐτοῦ τοῦ εἶδους οἱ ἀγαπητικοί, ἄμα πάῃ ὁ ἄλλος, ὁ κύριος, φεύγουν ἀπὸ τὴν πίσω πόρτα.

Ποῦ τῷ ἔξερε αὐτὸ ἡ γυναίκα μου, ἀπὸ ποιά πέρα, καὶ τῷ ἔλεγε μὲ τόση βεβαιότητα;

Ὅπως δὴποτε, ἠσύχασα. Καὶ στὶς δέκα μισή ὥρα ἀφοῦ ἔφυγε ὁ Νάνης—πήγαμε οἱ τρεῖς μας στὴ «Νέα Σκηγή».

(Ἀκολουθεῖ)

Τὸ Δεμαπενθήμερον

ΠΕΡΙ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

ΚΑΙ ΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Ἐνα γράμμα τοῦ Παλαμᾶ

(Πρὸς τὸν ποιητὴν τῶν «Σιγαλῶν Φωνῶν»)

Ἀγαπητὲ Ποιητῆ

Τέλος πάντων θὰ μπορέσω κ' ἐγὼ νὰ πῶ μιὰ Καλημέρα στὸ τραγοῦδι σου! Σ' εὐχαριστῶ γιὰ τὶς «Σιγαλὲς φωνές». Καὶ μιὰ καὶ δυὸ καὶ τρεῖς φορές καὶ τέσσαρες τὶς ξαναηθύρισα καὶ τὶς ἐμεγαλοφώνησα. Ποιήματα στὴν ἐντέλεια. Μοῦ ἔδωκαν μεγάλη χαρά. Θὰ ἤθελα μὲ μιὰ φράση νὰ τὰ χαρακτηρίσω, μὰ δὲν τὴ βρῶσκω. Τί πειράζει; Φτάνει, πῶς κάθε φορά πού τὰ διαβάζει κανεὶς—ἀποθέται—ἀντέχουν στὸ διάβασμα, καὶ παρουσιάζονται ὅμοια ὁμοῖα καὶ ὁμορφότερα. Μὰ νὰ μπορεῖ κανεὶς νὰ πῆ: Τὸ κίριο γνήρισμα τῶν «Σιγαλῶν Φωνῶν»: βάζουν τὸ λαϊκὸ μοτίβο στὴν ἐντεχνη μουσική. Ὅλη ἡ σειρά τῆς «Παλιᾶς Ἀθήνας» καὶ τοῦ «Παλιοῦ καιροῦ». Τὸ σύνθημα δίνει ὁ ἀρχιμουσικός πού εἶναι «Στὸ Ριζόκαστρο.» Καὶ ἡ δοχῆστρα ἀκολουθεῖ στὸ πρόσταμά του. Τὸ μολύβι μου πόσα κομμάτια σημειώνει! Νὰ ὁ «Κλήδονας», ἡ «Πεντέλη», ἡ «Μελλόνυμφη», ὁ «Καυγᾶς», τὸ «Ξαρραβόνιασμα», τὸ «Κοιμητήρι». Μὰ δὲν ὑπάρχουν καλύτερα καὶ χειρότερα. Μόνο σὲ μερικὰ σταματᾶ κανένας πῶς πολὺ, λ.χ. ἡ «Θεῖα Μαριώ». Θεέ μου! δὲν εἶναι ντροπὴ νὰ τὸ πῶ: μὲ δακρυσιμένα μάτια τὸ πέρισα. Ἄ! ἡ «Θεῖα Μαριώ!» Ὑστερα τὸ ἐπικολοῦν σου! Τὸ «Φοινικό», τὸ χαριτωμένο «Σπασμένο Σταμνί», τὸ τραγοῦδι τῆς Μούλας κτλ. κτλ., βάζουν μιὰ δύναμη στὴ χάρη σου. Κατορθώνεις νὰ κρατήσῃς τὴν ποίηση, πού θὰ κινδύνευε στὰ χέρια κάποιου ἄλλου λιγώτερο τεχνίτη νὰ γλυστρήσῃ στὴν κάπως πεζολογικὴ διήγησι. Ἐπειτα, ρυθμοποιός. Ἐπλασεβὲς μιὰ ὥρα! ἀστροφὴ πού μοιάζει τῆς ποίησός σου, πού συνοψίζει τὴ μελωδικὴ τῆς μαστοριά. Τὴν ἀγαπᾶς αὐτὴ τὴν ἀπὸ σένα δημιουργημένη στροφὴ καὶ συχνὰ μὰς τὴν παρουσιάζεις: θέλω νὰ εἰπῶ γιὰ τὴν ἀλύσιδα τῶν Κάνου στὸ γιὰλδ—Ὁ γυρισμός τοῦ Καπετάνιου—Στὰ ξένα—Στὴν ἀεροποταμιά—Ψυχοσάββατο—Ἀνθορραγία—ποιήματα πού ὁ μουσικός θὰ δυσκολευνόταν νὰ τὰ βάλῃ στὶς νότες του, γιὰτὶ εἶναι τὰ ἴδια μουσική. Καὶ τὰ «Ἀπλὰ τραγοῦδια»; Μὰ τὸ ἀπλὸ στὴν ποίηση πάντα δὲν εἶναι τόσο ἀπλὸ ὅσο ὑποθέτουμε, ἢ ὅσο μὰς παρουσιάζεται, καθὼς καὶ τὸ μὴ ἀπλὸ, ἐκεῖνο πού μὰς παρουσιάζεται σὰν κάτι βαθύ, ὑπονοητικὸ, στριμμένο, σκοτεινὸ, βιβλιακὸ, συχνότατα δὲν πηγάζει παρὰ

ἀπὸ μιὰ ἀπλότητα, δηλ. ἀπὸ μὴν ἀγνή ποιητικὴ διάθεση. Ἄς εἶναι. Ἐπιτελοῦν αὐτά. Νὰ, ἡ «Σπασμένη κιθάρα». Συμβολίζει τὴν κιθάρα τοῦ ποιητῆ, ἀκόμα καὶ τὴν ἐμπνευσι τοῦ ποιητῆ πού δὲν εἶναι πιά νέος. Ἄλλ' ἡ ποίησι—μὲ ὅσα κι' ἂν λένε—εἶναι νέα πάντα, νέα καὶ στοῦ πῶς γέρου ποιητῆ τὸ τραγοῦδι. Καὶ ἡ «Ὀπτασία» καὶ τὸ «Ἀπόψε» καὶ τὰ «Γκρίζα μαλλιά» καὶ ἡ «Κάποια Ἀνάμνησι»; Σοῦ σημειῶνω αὐτὰ ὀδηγούμενος ἀπὸ τὶς μολυβιές μου, κάπως ἄταχτα καὶ πρόχειρα. Σ' εὐχαριστῶ γιὰ τὸ βιβλίον σου καὶ γιὰ τὴ χαρὰ πού μοῦ ἔδωκες.

Μὲ τὸ θαυμασμὸ πού δὲν εἶναι παρὰ ἀγάπη

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Πῶς μὰς βλέπουν οἱ ξένοι: «Ἀρχαία καὶ Νεωτέρα Ἑλλάς».

Οἱ παρακολουθοῦντες τὸ γαλλικὸ βιβλίον θὰ ξέρουν βεβαίως τὶς ὥρατες ἐκδόσεις τῶν ἀρχαίων ἐλλήνων συγγραφέων, μὲ τὴ χαρακτηριστικὴ ἀρχαία γλαῦκα στὸ ἐξώφυλλο, ἐμβλημα τῆς ἐκδοτικῆς Ἐταιρίας G. P. L. B. D. Δὲν θὰ ξέρουν ὅμως, ἀσφαλῶς, ὅτι οἱ ἐκδόσεις αὐτὲς ἔχουν στὸν τόπο μὰς μιὰ κατανάλοση ἐξαιρετικὴ, ἢ ὅποια ἐκίνησε τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ θαυμασμὸ τῶν ἀμοδιῶν γαλλικῶν κύκλων.

Ἴδου τὴ πληροφοροῦμεθα ἀπὸ ἓνα κομμὸ γαλλικὸ φυλλάδιο, πού περιέχει σύντομη, ἀλλ' ὀρειωτάτη μελέτη τοῦ κ. Jean Malys μὲ τὸν τίτλον «Ἑλλάς ἀρχαία καὶ Ἑλλάς νεωτέρα», ἢ ὅποια, ἐκτὸς τούτου κινεῖ ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον γιὰ τὶς ὥρατες ἰδέες τῆς περὶ τῆς ἀρχαιότητος καὶ τῆς κρίσεως τῆς γιὰ τὴ σύγχρονη διανοητικὴ κίνησι τοῦ τόπου μὰς.

Ἀρχίζει μὲ τὴ θλιβερὴ διαπίστωση τοῦ ἀμειλίκτου διωγμοῦ, τὸν ὅποτον ὑφίσταται σήμερα ἡ κλασσικὴ μόρφωσι, καὶ τῆς ἀπεγνωσμένης πάλης πού διεξάγει μὲ τὸ κράτος, πού παντοῦ τῆς ἔχει κηρύξει τὸν πόλεμον. Προσθέτει ὅμως ὅτι ἡ κλασσικὴ μόρφωσι ἔχει ἀκόμη καὶ ἄλλους ἐχθρούς, ὅχι λιγώτερο ἐπικίνδυνους: εἶναι οἱ στενὲς ἀντιλήψεις καὶ οἱ προλήψεις τῶν φιλολόγων, οἱ ὅποιοι ἀντικρατοῦν τὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα «ὡς ἓνα κύκλον κλεισμένον πιά, ὡς μιὰ περίοδο, πού συμπλήρωσε πιά τὴν ἐξέλιξί τῆς, καὶ πού ἐξετάζεται μὲ τὴν προκαταληψίαν, ὅτι εἶναι μιὰ ἐποχὴ πεφραμένη ἀπὸ καιρὸ, ὀριστικὰ πλέον καὶ ἀμετάκλητα.» Ἰσως μάλιστα αὐτὸ ἀκριβῶς τῆς δίνει τάσην ἀξία: «τὰ ἐρεῖσια ἐμπνεῶν πάντοτε μεγάλη ποίησι».

Τὴν ἀντίληψιν αὐτὴ κατακρίνει ὁ συγγραφεὺς καὶ προσπαθεῖ ν' ἀναπτύξῃ τὴν ἰδέαν

του, ὅτι ἡ ἀρχαιότης πρέπει νὰ ἐξετάζεται ὡς ἓνας σταθμὸς μέσα εἰς τὸ πέρασμα τῶν αἰώνων, ὄχι ἀπομονωμένος, ἀλλὰ στενά συνδυσμένος μετὰ τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν αἰώνων ποὺ προηγήθησαν καὶ τῶν αἰώνων ποὺ ἀκολούθησαν. Ἡ θεωρία αὕτη χρησιμεύει εἰς τὸν κ. Jean Malys πρὸς μὴ ὀραία γέφυρα, γιὰ νὰ περάσῃ ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα εἰς τὴν νεώτερη ἐποχὴ καὶ νὰ καταλήξῃ τέλος εἰς τὴν σύγχρονη Ἑλλάδα. Ἄλλ' ἄς μεταφέρουμε ἐδῶ αὐτοῦσες τὶς ποιητικώτατες ιδέες του :

« Πολυάριθμοι σοφοὶ ἐτόνισαν πολλές φορές τὴν παρουσίαν τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος στὸ σύγχρονο πολιτισμὸ μας καὶ ἰδιαίτερα στὸ γαλλικόν. Μάλιστα ἐσημείωσαν συγκεκριμένα ἔχνη τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος σὲ ὀρισμένες γαλλικὲς ἐπαρχίες. Γιὰ ἓναν ποῦ ἔχει νοιώσει τὴν ἑλληνικὴν φιλολογοίαν, ἡ Προβηγκία ἀποτελεῖ μὴ χῶρα ποὺ βρίσκεται σὲ τέλεια ἁρμονία μετὰ τὴν εἰκόνα τῆς ἀρχαιότητος, καθὼς τὴν ἔχουμε σχηματίσει ἀπὸ τὰ μνημεῖα καὶ τὰ κείμενα. Καθὼς περιπατεῖ κανεὶς, τὸ καλοκαίρι, στὶς ἐξοχὰς τῆς Προβηγκίας, ἀνάμεσα στὸς ἀσημιτοὺς ἐλαιῶνες καὶ στὸς σκονισμένους δρόμους, γεμίζει ἀπὸ τὴν πόλησιν καὶ ὁμορφιά, ὥστε δὲ θὰ ξαφνισθῶν, ἂν ἀντίκρουε αἰφνης εἰς τὴν στροφὴν τοῦ δρόμου ἓναν ἀρχαῖον βουκό, καὶ στὸν ἴσκιον ἐνὸς δέντρου, πλάι σ' ἓνα διάφανον ὄνυακι, τὸν ἴδιον τὸν Πλάτωνα νὰ συνομιλῇ μετὰ τοὺς μαθητὰς του ! »

Ἄλλ' ἀκόμη περισσότερο ξαναβρίσκει κανεὶς τὸ ἀρχαῖον πνεῦμα εἰς τὴν σύγχρονη Ἑλλάδα. Ὁ συγγραφεὺς εἶναι βαθειὰ πεπεισμένος, ὅτι ἡ σύγχρονη Ἑλλὰς συνεχίζει τὴν ἀρχαία, καὶ κακίζει τὴν τάση τῶν ἑλληνιστῶν ἐκείνων, ποὺ ἐπισκίαζον τὰ ἀρχαῖα ἐρεθίσματα ἀν' αὐτοτελή καὶ ἀνεξάρτητα μνημεῖα πολιτισμοῦ, ἄσχετα πρὸς τὸ πλάσιον ὅπου σήμερον εὐρίσκονται. Ὅχι ! Ὁ κ. Μ. τρέφει μὴ πολὺ βαθύτερη καὶ οὐσιαστικώτερη ἀγάπην πρὸς τὰ ἐρεθίσματα αὐτὰ καὶ τονίζει, ὅτι « πρέπει νὰ γνωρίσωμε τὴν νεώτερη αὕτη Ἑλλάδα, γιατί, παρ' ὅλα τ' ἀντίθετα φαινόμενα, συνεχίζει τὴν ἀρχαία. Δὲν ἔχει τὴν ἴσην σημασίαν ἢ φυλετικὴν καταγωγὴν καὶ σύνθεσιν τοῦ συγχρόνου ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὅσην ἢ μορφήν καὶ οἱ τάσεις τῆς παιδείας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ του. . . Καὶ εἶναι χαρακτηριστικόν, ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ἐν τῶν γυμνάσια ἀπασχολεῖ 10 ἕως 12 ὄρες τὴν βδομάδα, καὶ ὅτι ἡ καθιερωμένη ὡς « ἐθνικὴ ἱστορία » ἀρχίζει ἀπὸ τὰ πρὸ μακρονὰ βῆθη τῆς ἱστορίας, πρὸν ἀπὸ τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον, ἀπὸ τὸ Βυζάντιον, καὶ φθάνει εἰς τὴν τελευταία ἑλληνικὴ ἐπανάστασιν τοῦ 19ου αἰῶνος.

Ἡ χαρακτηριστικὴ αὕτη λατρεία τοῦ παρελθόντος ἐμφυζῶναι τὴν σημερινὴν διανοητικὴν ζωὴν τῆς Ἑλλάδος. Ἡ παιδεία ἔχει κἀμει τεράστιες προσόδους καὶ τὰ δύο ἑλληνικά Πανεπιστήμια στεγάζουσιν σοφοὺς διασίμους, ὅπως οἱ κκ. Γ. Χατζηδάκης, γνωστὸς ἀπὸ τῆς γλωσσολογικῆς μελέτης του, Π. Λορεντζάτος, Γ. Καλλιτσούνις, Σίμος Μενάρδος, ποὺ ἀσχολοῦνται μετὰ τὴν Ἀρχαία Φιλολογία. Ἡ ἱστορία τῆς ἀρχαιότητος ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ τὸν κ.

Σ. Κουγέα καὶ ἡ Ἀρχαιολογία ἀπὸ τὸν κ. Ἀρβανιτόπουλον καὶ τοὺς ἐκλιπόντας σοφοὺς Καββαδία καὶ Σφόρδον. Ὁ κ. Α. Ἀδαμαντίου, ἀλλοτε μαθητὴς τῆς ἰδικῆς μας « *École Normale* » διδάσκει ἱστορίαν τῆς Βυζαντινῆς τέχνης, καθὼς καὶ οἱ κκ. Κ. Ἀμαντος, ποὺ ἀσχολεῖται καὶ μετὰ τὰς διαλέκτους τῆς Χίου, καὶ Ν. Βένης, διευθυντῆς τῆς γερμανικῆς « Βυζαντινῆς Ἐπετηρίδος » ποὺ ἐκδίδεται ἤδη εἰς Ἀθήνας. Ὁ κ. Γ. Σωτηρίου, πνεῦμα θετικὸν καὶ δραστήριον, διευθύνει τὸ Βυζαντινὸν Μουσεῖον καὶ διδάσκει Παιδαγωγικὰ καὶ Χριστιανικὴ Ἀρχαιολογία. Τέλος ἡ Γλωσσολογία ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ τὸν κ. Γ. Ἀναγνωστόπουλον, ποὺ ἀσχολεῖται μετὰ τὰ τσακωνικά καὶ δημοσίευσεν ἔξοχον μελέτην περὶ τῶν διαλέκτων τῆς νέας Ἑλλάδος.

Ἄξιζεν ἐπίσης νὰ μνημονευθῶν ὁ Μητροπολίτης Ἀθηναίων Χρυσόστομος, ποὺ διδάσκει ἱστορίαν τῶν πρώτων αἰώνων τοῦ Χριστιανισμοῦ οἱ κκ. Ἀνδρεάδης, Κ. Τριανταφυλλόπουλος, Δ. Παππούλιας, Σ. Σεφεριάδης, τῆς νομικῆς Σχολῆς Δ. Αἰγινίτης, καθηγητῆς τῆς ἀστρονομίας, συγγραφεὺς μελετῶν περὶ τοῦ κλίματος τῶν Ἀθηνῶν Ἀ. Κερρόπουλος, ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων, γνωστὸς ἀπὸ τῆς μελέτης του περὶ τοῦ Δημοσίου καὶ τοῦ Ἰδιωτικοῦ Βίου τῶν Ἑλλήνων Καστριώτης, διευθυντῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου Γ. Βλαχογιάννης, διευθυντῆς τῶν Ἀρχαίων τοῦ Κράτους, ἱστορικὸς ἀπομνημονευματογράφος τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος Γ. Οἰκονόμου, διευθυντῆς τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου.

Ἡ φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ νεοροῦ Πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης ἀριθμεῖ ἐπίσης σπουδαίους σοφοὺς : εἶναι οἱ κκ. Γ. Σωτηριάδης, τῆς νέας καὶ ἀρχαίας ἱστορίας Μανώλης Τριανταφυλλίδης, τῆς Γλωσσολογίας, ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς τοῦ δημοτικιστικοῦ κινήματος, Χρ. Τσοῦντας, ἀρχαιολόγος μεγάλης ἀξίας Στίλπων Κυριακίδης, Γ. Παπαδάκης, Γ. Βογιαντζίδης, Ρωμαῖος, Πελεκίδης, Ἀποστολάκης κλπ. Στὰ ὀνόματα αὐτὰ, ἄς προσθέσωμε καὶ τὰ ὀνόματα ἐφόρων ἀρχαιοτήτων ὅπως ἡ δ. Παραδελφίδη καὶ οἱ κκ. Καροῦζος, Μπέροτος, Φιλαδελφεὺς, Κουρουγιώτης.

Ἄλλὰ καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον ὑπάρχουν πολλοὶ καὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐπιστήμης : οἱ κκ. Καμπούρογλους, συγγραφεὺς ἔργων περὶ τῆς Βυζαντινῆς καὶ Νεωτέρας ἐποχῆς Κουκουλές, Λουκόπουλος, Φιλίντας, γλωσσολόγος μεγάλης ἀξίας, Δελμούζος, ἐπιφανὴς ἀρχηγὸς τῶν δημοτικιστῶν, τοῦ ὅπου ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο ἀποπνέουσιν ἑλληνικότητα καὶ ἡ κ. Χατζημυχάλη ποὺ μελετᾷ τὴν λαϊκὴν ἑλληνικὴν τέχνην, ὁ κ. Γλήνός, διευθυντῆς τοῦ παιδαγωγικοῦ, φιλοσοφικοῦ καὶ ἀρχαιολογικοῦ περιοδικοῦ « Ἀναγέννησις », καὶ ὁ κ. Παπαχριστοδούλου, διευθυντῆς τῶν « Ἐθνικῶν ».

Τέλος, ὁ συγγραφεὺς ἐκφράζει τὸ θαυμασμὸν του γιὰ τὴν μεγάλη ὀπισθόδρομὴν ποὺ παρέχουσιν εἰς τὴν ἐθνικὴν διανοητικὴν κίνησιν οἱ κεφαλαίου καὶ οἱ νεοῦ ἑλληνικῆς « Μακίνας », καὶ τονίζει, ὅτι παρ' ὅλα τὰ ἐμπόδια καὶ τὸ μικρὸν σχετικῶς χρονικὸν διάστημα ἐλεύθερης πολιτικῆς ζωῆς, ἡ Ἑλλὰς ἔχει ἤδη πρωτότυπη καὶ λαμ-

πρὴ φιλολογοίαν, πλῆθος ἐφημερίδων, περιοδικῶν καὶ νέων βιβλίων, ἀποκτᾷ δὲ τώρα καὶ Μεγάλαν Ἐγκυκλοπαιδικὰ Λεξικά. Καὶ συμπρατίνει :

« Ἡ νέα Ἑλλὰς εἶναι ἓνα ὑπαρξίτητο δοκουμένον γιὰ τὸν μελετητὴν τῆς ἀρχαίας. Δὲν τοῦ προσφέρει μόνον τὴν ἐρείπιάν της καὶ τὶς ἀναμνήσεις της, ἀλλ' ἀκόμη τὸ ἔδαφός της, τὸν οὐρανὸν της καὶ τὴν ζωὴν ποὺ δὲν ἔπαυε νὰ ζῆ, εἰς τὴν γωνίαν αὐτῆς τῆς γῆς, ἓνας λαὸς δραστήριος, ἔξυπνος καὶ πιστὸς εἰς τὴν προαιώνια παράδοσίν του. »

Μ. Δ. Σ.

Ὁ κ. Μενάρδος περὶ τῶν ποιητῶν μας.

Εἰς τὸ τελευταῖον τεῦχος τῆς « *Poetry Review* » (Νοεμβρίου - Δεκεμβρίου 1928) τοῦ ἐπισήμου ὄργανου τῶν Ἄγγλων ποιητῶν, δημοσιεύεται τὸ ἕνατον καὶ τελευταῖον ἀρθρον τοῦ κ. Σίμου Μενάρδου περὶ τῆς νεοελληνικῆς ποιήσεως. Τὰ ἀρθρα ταῦτα εἶναι περιλήψεις τῶν μαθημάτων, ὅσα ἔδωκεν ὁ Ἑλληνας καθηγητῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Λονδίνου (King's College). Ἀρχόμενα ἀπὸ τῆς δημοτικῆς ποιήσεως καὶ τοῦ Ρήγα τοῦ Φεραίου (τεῦχος Μαΐου - Ἰουνίου 1927), φθάνουν εἰς τοὺς ζῶντας κατὰ τὸ 1918 ποιητὰς.

Τὸ τελευταῖον ἀρθρον πραγματεύεται περὶ τῶν ἔργων τῶν ποιητῶν, ὅσους εἶχε βραβεύσει τὸ Κράτος διὰ τοῦ ἀριστείου τῶν γραμμάτων, ἰδίως τοῦ Σουρή, τοῦ Παλαμά, τοῦ Δροσίνη καὶ τοῦ Προβελεγγίου. Ἄλλ' ὁ κ. Μενάρδος ἐκθέτει εὐρύτερον τὰς γνώμας του περὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς νεοελληνικῆς ποιήσεως καὶ καταλήγει μετὰ πολλὴν αἰσιοδοξίαν περὶ τοῦ μέλλοντός της. Οἱ ἐκδόται τῆς « Ποιητικῆς Ἐπιθεωρήσεως », ἐπανειλημμένως ἐπιστήσαντες τὴν προσοχὴν τῶν ἀναγνωστῶν εἰς τὴν σημασίαν τῶν « αὐθεντικῶν » τούτων ἀρθρων, δηλοῦν ὅτι παρέχουν ὅλην τὴν σειρὰν αὐτῶν ἀντὶ μᾶς γινέας. Ἡ « Νέα Ἑστία » θὰ δώσῃ περίληψιν, ἰδίως τοῦ τελευταίου. Ε.

Αἱ Δελφικαὶ Ἑορταὶ

Ἀγαπητὲ κ. Σενόπουλε,

Σ' ἓνα μικρὸν σημείωμα τοῦ τελευταίου φύλλου τῆς « Ν. Ἑστίας » σχετικῶς μετὰ τὴν προσεχῆς « Δελφικῆς Ἑορτῆς », ὁ κ. Πέτρος Χάρης ἀφίνει νὰ ὑπονοηθῇ ὅτι σὲ κάποια συνέντευξιν ποὺ μοῦ ἔδωκε ὁ κ. Σικελιανός, μοῦ μίλησε γιὰ τοὺς γενικοὺς πνευματικοὺς σκοποὺς τῆς Δελφικῆς προσπαθείας, ἀλλ' ὅτι ἐγὼ ἀπέφυγα σκόπιμα νὰ ἐπιμείνω σ' αὐτοὺς, περιορισθῆς εἰς τὸ προγραμματικὸν μέρος τῶν ἑορτῶν.

Τὸ ἔργο καὶ ἡ προσωπικότης τοῦ κ. Σικελιανοῦ, μοῦ εἶναι, παρ' ὅλας τὶς τυχόν μου ἐπιφυλάξεις, ἀνεκὰθεν τόσο σεβαστά, ὥστε σπεύδω νὰ διαβεβαιώσω τὸν φίλον κ. Πέτρον Χάρη, ὅτι πολὺ περισσότερὸν ἀπὸ τὸ προγραμματικὸν μέρος θὰ ἐπέμνη, εἰς τὴν συνέντευξίν μου, εἰς τὴν καθαρῶς πνευματικὴν μέρος τῶν Δελφικῶν Ἑορτῶν, ἂν ὁ κ. Σικελιανός μοῦ ἔκαμνε πλατύτερον γι' αὐτὸν λόγον.

Δὲν μοῦ εἶπε ἄλλως παρὰ ὅ,τι ἀκριβῶς ἔγραψα εἰς τὴν συνέντευξίν μου.

Μὲ ἄκραν ἐκτίμησιν
ΚΛ. ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Ἡ Ἀκρόπολις

Ἡ « Νέα Ἑστία » χαιρετίζει μετὰ εὐλαβικῆς χαρᾶς τὴν ἐπανεκδόσιν τῆς ἐφημερίδος « Ἀκρόπολις » τοῦ ἀειμνήστου Γαβριηλίδου, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ γίγας αὐτὸς τῆς σκέψεως, μετὰ τὸ ἥρωϊκον ἠθικὸν ἀνάστημα, ὁ « διδάσκαλος » ὅπως ἀπεκαλεῖτο ἀπὸ τοὺς συγχρόνους του δημοσιογράφους καὶ πολιτικοὺς, ἔδιδε τὰ ὀραϊότερα δειγμάτια ἠθικῆς, καθήκοντος καὶ ἀνιδιοτελείας.

Πόσον τεραστία ὑπῆρξεν ἡ ἐπίδρασις τῆς « Ἀκροπόλεως » πρὸς μίαν ἀνωτέραν πολιτικὴν καὶ ἠθικὴν διαπαιδαγώγησιν τῶν συγχρόνων της ὅλοι οἱ παλαιότεροι Ἕλληνες ἐνθυμοῦνται, καὶ ἀκριβῶς αὐτὸ καθιστᾷ βαρυτάτην τὴν κληρονομίαν διὰ τοὺς μέλλοντας νὰ συνεχίσωσι μίαν σταδιοδρομίαν ὁποῖα ὑπῆρξεν ἡ σταδιοδρομία της. Ἄν καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν καθόλου, εὐχόμεθα ὅπως ἡ νέα Διεύθυνσις ἀποβῇ ἀνταξία τῶν ὀραίων παραδόσεων τοῦ μεγάλου προκατόχου της.

Ὁ Θεατρικὸς Διαγωνισμὸς

Ἐπεβλήθησαν καὶ τὰ ἐξῆς : « Μοῦμιες », ἔργον εἰς πρᾶξις τρεῖς. « Ἡ πενία τέχνης . . . » φάρμακον εἰς τρεῖς πράξεις. « Μία δικαστικὴ κλάνη », τριπράκτον δράμα. « Ἡ Ἐκδίκησις », τετραπράκτον δράμα. « Ἡ νέα ἐφεύρεσις », κωμωδία εἰς πράξεις τρεῖς. — Ἡ προθεσμία λήγει ὀριστικῶς τὴν 31 Ἰανουαρίου.

Τὸ Δεκαπενθήμερον

Διὰ τὴν δώσωμεν εἰς τὸ τεῦχος τοῦτο ὁλόκληρον τὸ ἀριστούργημα τοῦ Ζαῆν « Ρόδα », ἀναγκαζόμεθα νὰ φησώμεν διὰ τὸ ἐπόμενον πολλὰ τοῦ Δεκαπενθήμερου, προπάντων κριτικῶς περὶ βιβλίων.

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ

Θεᾶτρον Κοτοπούλη : *Henri Bataille*, Ἡ Γυμνὴ Γυναίκα, τετραπράκτον δράμα.

Θεᾶτρον Τριανόν, Οἴκτος Ἀμρᾶ : *Ch. Meré*, Τὸ μαρναβᾶλι τοῦ Ἐρωτος, τετραπράκτον κωμῆντι.

Ἐθνικὸν Θεᾶτρον : Ἐπικτητὴ παράστασις Ἀλβινῆς Θεοδωρίδης, Κ. Μουσοῦρη : *D. Nicoletti*, *Πρωτὴ μεσημέρι, βράδυ, τρίπρακτον κωμῆντι.*

Γιὰ περισσότερα ἀπὸ δύο μῆνες δὲν ἔπαυε στὰς Ἀθήνας κανένας θίασος πρῶτος. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχαν θέαμα μόνον εἰς τὴν ὀπισθόδρομον καὶ στὸν κίνηματόγραφον. Ἐκεῖνον ποὺ στερεῖται κανένας, τὸ νασταλγεῖ Ἀριστοφάνης καὶ τὸς μεγάλας ἑλλείψεις του καὶ ἡ φαντασία τοῦ προσθέτει μὴ γοητεία. Τὸ ἀθηναϊκὸν θέατρον ἔχει

προσφέρει σπάνια μιά ἔστω καὶ σχετικὴ αἰσθη-
τικὴ ἱκανοποίησι· τὸ πῶς συχνὰ φεύγει κανένας
ἀπὸ τὴν παρῶστασι ἀπεριόριστο ἀποκαρδιωμέ-
νος καὶ ἀδιασπρέμνος. Τίποτε οὐσιαστικὸν δὲν
ἔχει ἀλλάζει στὴ σύστασι καὶ στὴν ὄργανωσι
τῶν θεάσεων· κατὰ συνέπειαν δὲν ὑπάρχει καμιά
πιθανότητα νὰ πραγματοποιηθοῦν οἱ πομπώδεις
ὑποσχέσεις γιὰ τὴν ἀνύψωσι τοῦ νεοελληνικοῦ
θεάτρον τῶν δύο θεάσεων καὶ ἄρχισαν αὐτὲς τὶς
μέρες τὶς παραστάσεις τους καὶ καὶ πρόκειται
νὰ τὶς συνεχίσουν ἄλλο τὸ χειμῶνα. Ἐντούτοις
ἢ ἐπιθυμία τοῦ κοινῶν νὰ τὸ μεταφέρει τὸ
θέαμα στὴν περιοχὴ τῆς Τέχνης, εἶναι τόσο ἔν-
τονη, ὥστε, παρ' ὅλες τὶς ἀπαισιόδοξες προβλέ-
ψεις τῆς λογικῆς, ἔτρεξε μ' ἐλπίδα καὶ μ' ἐν-
θουσιασμό στὶς πρώτες παραστάσεις τῶν θεά-
σεων Κοτοπούλη καὶ Ἀμηρᾶ. Φυσικὰ ἀποκόμισε
πάλι τὴν ἴδια, τὴ συνειθισμένην, ἀλλὰ πάντοτε
πικρὴ ἀπογοήτευσιν.

Καὶ μόνο τὰ ἔργα καὶ διάλεξαν καὶ οἱ δύο
θεάσεις γιὰ τὴν ἐναρξιν τῶν παραστάσεων τους
εἶναι ἐνδεικτικὰ τοῦ πόσο λίγα ἐνδιαφέρονται
ν' ἀνταποκριθοῦν στὴν ἀναζήτησι ἑνὸς πρω-
τόπλαστον ποιητικοῦ κόσμου.

* *

Ἡ Κα Κοτοπούλη ἔπαιξε τὴ «Γυμνὴ Γυναί-
κα τοῦ Bataille, ἓνα ἔργο γνωστότατο, ὁμοιο-
ν μὲ ὅλα τὰ ἄλλα ἐπίσης γνωστὰ ἔργα τοῦ Ba-
taille, καὶ ἐντελῶς ῥηχό. Εἶναι ἀναντίρρητο ὅτι
ὁ Bataille ἔδωσε μιά ἄρτια σκηνακὴ μορφήν στὸν
ἑσωτερικὸν τοῦ κόσμου, τὸν ὅποιον ὀλοκλήρως
ἀλλ' ὁ κόσμος τοῦ αὐτοῦ ἦταν ἀσφυκτικὰ πε-
ριορισμένος. Ὁ Bataille εἶδε ἀπὸ τὴ ζωὴ μο-
νάχα τὸ αἰσθηματικὸν τῆς στοιχεῖα τὰ ὅποια
προσπάθει νὰ παρακολουθῆσει λογικὰ. Δὲν
συνέλαβε καὶ δὲν ἀπόδωσε τὸ πάθος σὺν
μιά δύνامي τρικυμισμένην, ὅχι μόνο στὶς ἐκδη-
λώσεις τῆς, ἀλλὰ καὶ μέσα τῆς, ἀπὸ ἀλλεπάλ-
ληλα καὶ ἀλληλοσυγκρουόμενα μεγάλα καὶ μι-
κρὰ ρεύματα· ἀπλοποίησε, «Ὅλα τὰ πρόσωπα
τοῦ ξέρουν πάντοτε ἀκριβῶς τί θέλουν καὶ ἀκο-
λουθοῦν τὸ δρόμον τους χωρὶς παρεκκλίσεις· ὅταν
γίνονται μεταστροφές μέσα τους, αὐτὲς γίνον-
ται ὁμαλά καὶ ὀρθολογισμένα, καὶ τὶς ἐξηγοῦν
μὲ περισσὶες λέξεις καὶ διασπληνίσεις. Τὰ πρό-
σωπα τοῦ Bataille μιλοῦν, μιλοῦν, μιλοῦν...

Ἐλάχιστες σκηνές καὶ φράσεις ξεχωρίζουν
κλείνοντας μέσα τους συγκυνητωμένους τὶς δυ-
νατότητες ἄλλων προσκτάσεων ἀπὸ κείνης καὶ
τὰ ξετυλιχτοῦν. Καὶ ὅλος ὁ βερμπαλισμὸς αὐ-
τοῦ ἀναπτύσσεται μέσα σὲ μιά λιγωμένη ἀτμό-
σφαιρα τραυερότητος καὶ φρασιπαθείας.

Ὁ Bataille εἶναι ἓνας συγγραφεὺς ὁ ὅποιος,
ὅπως ὅλοι οἱ συγγραφεῖς μὲ μέτρια δημιουργι-
κότητα, ξεπεράσθηκε πολὺ γρήγορα χωρὶς καὶ
τὸ ἔργο του νὰ σημεῖωσι ἓνα σταθμὸν μόνον
ἐπειδὴ ὀλοκλήρως τὸν κόσμον του, ἔχει κάποια
θέσι στὴν ἱστορίαν τοῦ γαλλικοῦ θεάτρον. Ἀλλ-
λά τί ἐνδιαφέρον παρουσιάζει γιὰ τὸ διεθνές
καὶ γιὰ τὸ ἑλληνικὸν θέατρο; Ἡ ἀπόφασι τῆς
Κας Κοτοπούλη νὰ παίξει Bataille, καὶ μάλι-
στα γιὰ τὴν ἐναρξιν τῶν παραστάσεων τῆς, εἶ-
ναι ἐντελῶς ἀδικαιολόγητη. Τὸ ἑλληνικὸν κοινὸν

ἔχει ἀνάγκη νὰ γνωρίσει τοὺς μοντέρνους συγ-
γραφεῖς καὶ ἀπὸ τοὺς παλιούς μόνον ὅσους ὑ-
πῆρξαν ποιηταί.

Ἀλλὰ μιά πού ἡ Κα Κοτοπούλη θέλησε νὰ
παίξει Bataille, εἶχε τουλάχιστον τὴν υποχρέωσι
νὰ ζωντανένη ὅσο εἶναι δυνατό πῶς αἰσθητι-
κὰ τὸ ἔργο του. Ἐπανειλημμένως εἶχε διακη-
ρῦσει πῶς θὰ προσλάμβανε φέτος γιὰ συναργά-
τες τῆς τὸν κ. Μελαῖ καὶ τὸν κ. Πολίτη, ὥστε
οἱ παραστάσεις τῆς ν' ἀποχτήσουν, χάρις στὸ
σκηνοθέτη, μιά ἁρμονία καὶ μιά ἐνότητα καὶ νὰ
σταθοῦν σ' ἓνα καλλιτεχνικὸν ἐπίπεδο. Ἐν τού-
τοις τὴν τελευταία στιγμὴν προτίμησε ν' ἀναλά-
βει μόνη τὴ σκηνοθέτησι τοῦ ἔργου. Καὶ πα-
ρουσίασε γιὰ σκηνογραφίαν τότε τὰ παλιά τῆς
καὶ πολυμεταχειρισμένα saloni fermés καὶ πό-
τε σκηνακὰ ἐντελῶς enlístes. Στὴν τελευταία
πράξι ἐμφάνισε ἓνα δωμάτιον κλινικῆς στὴν ἐπο-
χὴ τοῦ Bataille διακοσμημένον μὲ γεωμετρικὰ
σχήματα, τὰ ὅποια ἀσφαλῶς δὲν διανοήθηκε
γιὰ διακόσμησι νοσοκομείου οὔτε ὁ πῶς ἐπανά-
στάτης μοντέρνος ἀρχιτέκτονας, γιὰτὶ εἶναι ἀ-
δύνατον νὰ μὴν ἔδιναν ἐπιτάλας στοὺς ἄρρω-
στους.

Ἡ μόνη ἐνότητα τοῦ παιξίματος ἦταν μιά
τάσι ν' ἀφαιρθεῖ ἀπὸ τὸ ἔργο ἡ ξελεπτυσμένη
ἀτμόσφαιρα μὲ τὴν ὅποια περιβάλλει τὰ ἔργα
τοῦ Bataille καὶ ἡ ὅποια, ὅσο καὶ ἂν εἶναι
συχνὰ ψεύτικη, εἶναι χαρακτηριστικὴ τῆς ὀρθο-
παθείας του. «Ὅλοι οἱ ἠθοποιοὶ ἔδωσαν πᾶν ὁμο-
φωνα ἓναν τόνον χυδαιότητος στὸ ἔργο· ἐκτός
ἀπ' αὐτὴ τὴ συνταύτισί τους, ἐνεργοῦσαν καὶ
μιλοῦσαν ἀπάνω στὴ σκηνὴ ἀνεξάρτητα ὁ ἓνας
ἀπὸ τὸν ἄλλο καὶ συχνὰ παρερμήνευαν ἐντελῶς
τὰ πλάσματα τοῦ συγγραφέα. Ἡ Κα Κοτο-
πούλη περιορίστηκε ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἴσασιν τὸ τέ-
λος σ' ἓναν καὶ μόνον κλαυψιμικὸν τόνον, ὁ ὅποιος
ἐπνίξε ὅλα τὰ crescendos τοῦ ρόλου· ἐντούτοις
οἱ μεταπτώσεις στὸ ἔργο τοῦ Bataille, καθὼς
προστοιμάζονται καὶ ἀναπτύσσονται μὲ ἀπόλυτη
σαφήνεια, εἶναι εὐκόλο νὰ γίνουν ἀντιληπτές
καὶ ν' ἀποδοθοῦν ἀπὸ τὸν ἠθοποιό. Ἡ Κα
Παξινού, ἡ ὅποια γιὰ πρώτη φορὰ ἐμφανίσθη-
κε στὴ νεοελληνικὴ σκηνή, ἔχει μιά ὀπισθοδρο-
μικὴ ἐπιβλητικὴ ἐμφάνισι καὶ ἄρκετὸ h'rio, ἀλλὰ
φαίνεται νὰ ἐνδιαφέρεται μόνον στὸ τί ἐντύ-
πωσι θὰ προκαλέσει ἡ ἐπιβλητικὴ τῆς αὐτῆ ἐμ-
φάνισι καὶ ἡ κατανόησι τοῦ ρόλου νὰ εἶναι
τὸ τελευταῖον τῆς μέλημα. Ἡ Πριγκήπισσα ντὲ
Σαμπάν εἶναι μιά γυναίκα καὶ θέλει νὰ ἱκανο-
ποιήσει τοὺς ἔρωτες τῆς χωρὶς νὰ τὴ μέλλει
καὶ ἂν θὰ πατήσῃ ἀπάνω σὲ πτώματα, ἀλλὰ καὶ
διατηρεῖ πάντοτε, καὶ στὶς πῶς βίαιες στιγμῆς,
τὴν ἀριστοκρατικὴν τῆς εὐγένεια. Εἶναι une
grande dame. Ἀλλωστε αὐτὸ πρὸ πάντων θέλ-
γει τὸν ζωγράφον Μπερλι. Ἡ Κα Παξινού φαν-
τάστηκε ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐπιδείξει μόνον τὸ συν-
συναλισμὸν τῆς Πριγκήπισσας καὶ νὰ τὸν ἐ-
πιδείξει μὲ τὸν πῶς χτυπητὸν τρόπο. Ἡ Πριγκή-
πισσα, ὅπως τὴν παρουσίασε ἡ Κα Παξινού,
εἶχε τὴ θέσι τῆς σ' ἓνα περιβάλλον ἐντελῶς
ἄλλο ἀπὸ τὸ περιβάλλον τῶν σαλονιῶν. Ἡ
Κα Παξινού ἀδικεῖται καὶ ἀπὸ πολλὰ ἐλαττώ-
ματα ὀρθρωσις· ἡ φυσιογνωμία τῆς, ὅταν θέλει

ν' ἀλλάξει ἐκφραση· μορφοῦται. Εἶναι πολὺ προ-
βληματικὸν ἂν θὰ μπορέσει νὰ ὑπερνικήσει πο-
τὸ τὶς κελώριές τῆς αὐτῆς ἀδυναμίας.—(Ὁ κ.
Μυράτ σὲ ὅλες τὶς «συγκυνητικῆς» στιγμῆς τοῦ
ρόλου τοῦ ἔκλεινε στερεότοπα τὰ μάτια.

(Ἡ τὰ ἄλλα σὲ ἐρχόμενα).

A. Θ.

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

**Μαρίας Πολυδούρη: «Οἱ τριλλίες τοῦ σβή-
νον» ποιήματα.**

Ἄν διάβαζε κανεὶς τὰ ποιήματα αὐτὰ σκορ-
πισμένα ἐδῶ καὶ κεῖ, ἀσφαλῶς δὲ θὰ τοῖς ἔδι-
νε καμιά προσοχὴ καὶ θὰ περνοῦσαν ἀπαρη-
τήρητα κάθε φορὰ καὶ θὰ τὰ συναντοῦσε. Ἀλλ-
λά ἔτσι καθὼς εἶναι τυπωμένα ὅλα μαζί, πέρ-
νουν μιά παράξενη ἐπίδρασι τῶνα ἀπὸ τὰ ἄλλα,
ἀλληλοσυμπληροῦνται καὶ συνδυάζονται τόσο,
ὅτε νὰ δημιουργοῦν κάποιαν ἀτμόσφαιρα
δική τους, ἡ ὅποια δὲ μπορεῖ ν' ἀφήσῃ ἀδιά-
φορο τὸν ἀναγνώστη. Κι' ἐν τούτοις στὴν ἀρ-
χὴν πέρνει κανεὶς καὶ φυλλομετρᾷ τὸ βιβλίον ὀλο-
τελᾷ ἀσυγκίνητος καὶ ἀδιάφορος. Διαβάσει κά-
τι ἀπὸ δῶ καὶ ἀπὸ κεῖ καὶ ἡ προσοχὴ περᾶ
ξεκούραστη πρὸς ἓνα πλῆθος ἀνθρώπων καὶ
ἀβλαβῶν κοινοτοπιῶν, καὶ δὲν ξαφνίζουσι οὔ-
τε μὲ τὴν ὀμορφίαν τους, οὔτε τὴν μὲ ἀσχημιά.
Σταματᾷ ὡς τόσο περιεργὰ κάποιον-κάποιον, σὲ
διασθένθηκα τὸ κοντινὸν πέρασμα μιάς ποιη-
τικῆς πνοῆς. Ὑστερον προχωρεῖ πάλι ἀδιά-
φορα ὡς καὶ νὰ φτάσῃ στὸ τέλος, καὶ τότε
κλίει φυσικότερα τὸ βιβλίον. Ἀλλὰ τότε μόνον
νοιώθει ξαφνικὰ ὅτι ἔχει συνδεθεῖ ἤδη μὲ τὶς
σελίδες αὐτῆς καὶ ὅτι τὴν ὅρα δὲ φυλλομε-
τροῦσε ἓνα βιβλίον, ἀλλὰ μιά καρδιά. Ἡ καρ-
διά αὐτῆ εἶναι γυναικεία καὶ οἱ ἐκφραστικοὶ
τῆς τρόποι θερμοί, ἀφοβοί, ἀρθρονοί. Τὰ αἰ-
σθηματὰ τῆς, ποτισμένα μὲ μιά γνήσια μελαγ-
χολικὴ διάθεσι, καὶ ὡς τόσο δὲν εἶναι νοσηρῆ,
παραμένουν πηγαία καὶ ἴσως εἶναι προσωριμέ-
να νὰ μείνουν πηγαία, γιὰτὶ εἶναι φανερό ὅτι
ἔχουν χάσει κάποιο χρώμα, ἐκεῖ ὅπου ἡ διανοη-
τικὴ ἐπεξεργασία ἐπεχείρησε νὰ ἀναχαιτίσει
τὴν ὀρμὴν τους. Ἴσως εἶναι ἀκατάλληλα νὰ
προσαρμοσθοῦν σὲ τελειότερη μορφή. Ἐν τού-
τοις διατηροῦν μιά βαθύτατη εὐγένεια, μὴν
ἀνεσι καὶ ἐλευθερία κινήσεως μέσα σὲ μουσι-
κοὺς καὶ εὐκόλους στίχους. Τὰ αἰσθηματὰ αὐτὰ
τὰ γνωστὰ, ἡ ἐρωτικὴ μελαγχολία, ἡ νοσταλ-
γία, ἡ περιπάθεια, διατρέχουν ἀπ' ἀκρῆ σ' ἀ-
κρῆ τὸ βιβλίον, τὸ ἐνοποιῶν, τοῦ δίνουν μὴν
ὀλοκλήρη προσωπικότητα, ἓνα χαρακτήρα καὶ
μιά δική του ψυχικὴ ἀτμόσφαιρα, γεμάτη παλ-
μούς, συγκινήσεις καὶ αἰσθηματικὴν ἀγωνία.
Γιὰ αὐτὸ, εἶναι ἀδύνατον νὰ βρῆ κανεὶς ἓνα
τραγουδι καὶ νὰ τὸ παραθέσει ἐδῶ ὡς αὐτο-
τελὲς ἀντιπροσωπευτικὸν δείγμα τοῦ ἔργου τῆς
ποιητριάς Πολυδούρη. Ποιήματα ἄρτια καὶ τε-
λειωμένα δὲν ὑπάρχουν στὴν ποιητικὴ αὐτῆ
συλλογὴ, ἡ ὅποια ἐν τούτοις ὡς σύνολον εἶναι
κάτι ἄρτιον καὶ ἱκανοποιητικόν. Γιὰτὶ ὅλα ἔχουν
τὸν προορισμὸν τους καὶ τὴ δικαιολογίαν τους μέ-
σα σ' αὐτὸ τὸ βιβλίον. Δὲν ξέρω ἂν καὶ τὸ τε-
λευταῖον τετραμμένο αἰσθηματικὸν τραγουδάκι

τοῦ, καθὼς καὶ ἡ καὶ ἀσήμαντη ρομαντικὴ και-
νοτομία του, δὲν συντελοῦν στὴ δημιουργίαν τῆς
ἐλαφρῆς αὐτῆς πνοῆς καὶ αἰσθάνεται κανεὶς
πάνω ἀπὸ τὶς αἰσθηματικὰς σελίδες τοῦ βιβλίου,
σὺν τὰ πνέη ἓνα φέσημα ζωῆς καὶ ἀγάπης,
κάτι σὺν ζύγνημα καὶ σὺν ῥίγος, καὶ καὶ τὸ
ἀναγνωρίζει κανεὶς χωρὶς νὰ γελιέται: Εἶναι ἡ
ποιήσι! Κι' ὅταν τὸ διάβασμα μιάς ποιητικῆς
συλλογῆς ὀδηγήσῃ ὡς τὴν εὐτυχίαν αὐτῆν ἀνα-
γνωρίσῃ, ὅλοι, καὶ κριτικοὶ καὶ ἀναγνώστες
πρόκει νὰ εἶναι ἱκανοποιημένοι. Γιὰτὶ αὐτὸ
μόνον ἔχει ἀξία, τὰ δὲ λοιπὰ εἶναι «φιλολογία»,
δηλαδὴ τὸ πῶς μάταιον καὶ πῶς ἀνόητον πρᾶγμα.
M. A. Σ.

N. N. Δρακουλίδη: «Ὁ Σεξουαλισμὸς».

Ἀκούω πῶς ἡ δεκατετρασέλιδη αὐτὴ μελέτη,
—τράφηγμα σὲ αὐτοτελὲς τεῦχος τοῦ σχετικοῦ
ἄρθρου τῆς Μ. Ἑλληνικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας—
εἶχε κατανάλωσι τεράστια καὶ πῶς σήμερον θὰ
χει ἐξαντληθεῖ. Δὲν εἶναι παράξενον. Μῆσαι στὶς
ἐλάχιστες σελίδες, μὲ τρόπον ἀπόλυτον καταλη-
πτὸν ἀπ' ὅλους, ἀλλὰ καὶ συγγρόνως μὲ φράσι
πυκνότητα σὲ νοήματα καὶ, τρόπον τινά, ἐπι-
γραμματικὴν, ὁ κ. Ν. Δρακουλίδης ἐσυγκέντρω-
σε καὶ ἐταξινόμησε τὶς γενικὰς ὀδηγητικὰς γραμ-
μῆς καὶ κλείνει τὸ παρμῆγιστον αὐτὸν θέμα.

Ὅτι ἰδιαίτερος μᾶς κάνει ἐντύπωσι εἶναι
ὁ νεοφανής, ὁ πρωτόβγαλτος ἄρος ἀφροδισία,
μὲ τὸν ὅποιον ὁ συγγραφεὺς μεταφράζει τὴ λέ-
ξι *σεξουαλισμὸς*. Ἀπὸ τὰ ἔξη-ἑπτὰ συνώνυμα,
καὶ πρὸ τῶν ὁποίων στὴ σχετικὴ ὀρολογία, στὴν
ἀρχὴν τοῦ τεύχους, ἡ ἀφροδισία, πραγματικῶς
μᾶς φαίνεται ἡ ἐγγύτερη καὶ ἡ εὐρύτερη ἔννοια.
Καὶ ἡ ἐτυμολογικὴ τῆς κατασκευὴ δὲν εἶναι
καθόλου ξένη πρὸς τὸ ἐτυμολογικὸν πνεῦμα τῆς
γλώσσας μας. Ἀπομένει μόνον νὰ υλοθετηθεῖ.
Καί, καθὼς ἔλεγε ὁ Ροῖδης, ἡ ἀναγνώρισι ἀπὸ
τὸ κοινὸν ἑνὸς νέου ὄρου εἶναι τὸ πρῶτον ἡ-
μισυ τῆς ἀξίας του.

Τὸ βιβλίον εἶναι ἐγκρατέστατον στὴ γλώσσα
καὶ αὐστηρὰ περιορισμένον στὰ ὅρια τοῦ ἐπι-
στημονικοῦ λόγου. Ἀλλὰ τὸ θέμα εἶναι τόσο
ἄμεσον, τόσο γνωρίμον, καὶ τόσο ἐκλαϊκευμένον,
ὥστε καθένας μπορεῖ νὰ τὸ διαβάσει μὲ ἐνδια-
φέρον, μὲ ἀπληστία—πρὸ πάντων τὶς περιερ-
γότετες τελευταῖες σελίδες του... Μόνον σ' ἓνα
σημειῖον δὲν συμφωνοῦμε μὲ τὸν συγγραφεῖα: ἔ-
χει ὅπου ἡ περιγραφήν καὶ ἡ λειτουργίαν τοῦ γε-
νησιῶν ἐνατίκτου τὸν ἄγει σ' ἐνθερμὴν αἰσιο-
δοξίαν,—ὡσάν νὰ παρευρίσκειται ἐμπρὸς σὲ θε-
ουργίαν ἀποκαλυπτικὴν. Γιὰτὶ πιστεύομε πῶς
παρόμοια ἐμβάθυνσι μόνον σὲ ἀπαισιόδοξες σκέ-
ψεις μπορεῖ νὰ φέρει τὸν ἄνθρωπον τὸν συνει-
δητὸν, τὸν ἠθικὰ καὶ διανοητικὰ αὐτοτελὴ πρὸς
στιγμὴν ἀπὸ τὴ γύρω φύσι.
T. A.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

**Κωστή Παλαμά: «ΠΕΖΟΙ ΔΡΟΜΟΙ» Τό-
μος Α', Φιλικά Γράμματα. Σημειώματα σὲ πε-
ριθώριον. Τόμος Β', Τρεῖς Ἑλληνολόγοι (Φράνς,
Μπάθρον, Οὐγγώ.) Ἐκδοτικὸς Οἶκος Ζηράκη.
Ὁ Α' δρ. 35 (δραμ. 50), ὁ Β' δρ. 30 (δραμ. 45).**

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

22 Δεκεμβρίου

Ἡ «ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ» ἐνχαριστεῖ θερμῶς τοὺς ἀγαπητοὺς τῆς φίλους, οἱ ὁποῖοι μὲ τόσον ἐνθουσιασμὸν ἐδέχθησαν τὴν Ἀγγελίαν τῆς τοῦ 1929 καὶ ἀνέλαβαν τὴν ἰδέαν αὐτῆς προπαγάνδαν. Τὰ ποτελέματά τῃ ἐράνησαν ἤδη ἀπὸ τὴν ἐξακτον σφραγὴν ἐγγυητόν. — Τὸ πρῶτον τοῦτο τεῦχος τοῦ Γ' Ἔτος θὰ σταλῆ πρὸς ἅλους τοὺς συνδρομητὰς ἀνεξαιρέτως. Παρακαλοῦνται ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων ἡ συνδρομὴ ἔληξε τὴν 31 Δεκεμβρίου, νὰ τὴν ἀνανεώσουν πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ δευτέρου, ὅστε νὰ μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ. — Γ. Π. Πάτρας. Ὁ κ. Πέτρος Χάρης ἔλαβε τὸ γράμμα σας καὶ θὰ σᾶς ἀπαντήσῃ ἰδιαιτέρως. — κ. Α. Δ. Σόρον. Ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆν, ἢ ἀπὸ φιλόν σύμφωνα (κ, π, τ) ἢ ἀπὸ διὰλοδν(ξ, ψ) τὸ Ν εἶναι ἀπαραίτητον: τὴν Κυριακή, τὴν Πίστη, τὴν Τέχνη, τὴν Ξανθή, τὴν Ψυχὴ. Εἰς κάποια μέρη λέγουσιν «τὴ Ψυχὴ», «τὴ Κυριακή» κτλ. Ἀλλὰ εἶναι ἰδιωματικὸν καὶ εἰς τὴν γραφομένην δημοτικὴν δὲν ἐπιτρέπεται. Ἐλάβομεν ὑπὸ σημείωσιν καὶ τὸ ἄλλο πού μᾶς γράφετε... — κ. Μ. Ν. «ἐθελοντήν». ἔνταῦθα. Θερμοτάτης ἐνχαριστίας. Εἰς τὴν συλλογὴν τῶν «Νεοελλήνων Λυρικῶν» τοῦ κ. Dieterich, ὑπάρχουν τρία-τέσσερα ποιήματα τοῦ Μ. Καλυβίτη («Δύση», «Ἐσπερινός» κτλ.). Ὁ κ. Δ. σημειώνει ὅτι ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον «Καλυβίτης» κρύπτεται ἓνας Κορινθίος ἀπὸ τὸ «Ἡράκλειον καὶ οἱ τὰ ποιήματα του κτλ. μεταφράσαν ἀπὸ τὸ Ἀλεξανδρινὸν περιοδικὸν «Γράμματα», τόμος Α' (1911). — κ. Θ. Κ., Παρίσι. Τὸ χειρόγραφον ἐλήφθη, ἡσυχάσατε. Εἴμεθα σύμφωνοι καθ' ὅλα. — κ. Ν. Δ. Π., Τρίκαλα. Δυστυχῶς τὸ ἐλάβαμεν, ἢ μᾶλλον τὸ ἀνοίξαμεν, ἀργά: δὲν ὑπῆρχε πλέον θέσις σ' αὐτὸ τὸ τεῦχος. — κ. Β. Μπ., Τρίκαλα. Πολὺ ἀδόκιμα ἀκόμη. Ἀλλὰ ἔχετε καιρὸν. — κ. Α. Δ. Ζάκυνθον. Τιμὴ καὶ διὰ τὴν «Ν. Ε.». Πολὺ ἐνχαριστῶς θὰ τὸ δημοσιεύσωμεν ἐν καιρῷ. — κ. Θαν. Σουλτ. Νὰ μᾶς στείλετε περισσότερα, διὰ νὰ σᾶς εἰποῦμεν μίαν βάσιμον κρίσιν. Τὸ σημερινὸν δὲν ἱκανοποιεῖ. — κ. Ἀχ. Μπαγγέταν, Λεβάνδων. Διορθώσατε τὸ μέτρον σας πρὸ παντός! Εἶναι ζήτημα πού ἀπαιτεῖ αὐτὴ καὶ ὄχι μελέτην συγγραμμάτων. Οἱ «Θύμης» πλοῦς» μποροῦν νὰ γίνου δημοσιεύσιμες, ἀλλὰ πρέπει νὰ προσπαθήσετε πολὺ, πολὺ. — κ. Φωτ. Δεῖλ. Μέσα ἀπὸ τὴν ἀσάφειαν καὶ τὴν ἀοριστίαν, πού καθιστοῦν ἀδημοσίευτα τὰ δύο σας ποιήματα, διακρίνομεν, — καθὼς νομίζομεν — ἰσχυρὰν διάθεσιν ποιητικὴν. Ἡ περίπτωσις σας εἶναι ἀξιοπαρατήρητη. Νὰ διορθώσετε τὸ «Μὴ μ' ἀρνηθῆς» καὶ νὰ μᾶς τὸ ξαναστελέτε. Νοήματα καὶ στιχογραφικὸν μέτρον! — κ. Κωνσ. Τ., Ἀδόκιμον ἀκόμη. Νὰ πιστέψωμεν ὅτι εἶναι ὁ καρπὸς πραγματικῆς σας συγκινησεως, καὶ μάλιστα ἀπὸ ἓνα τόσον ἀντάξιον θέμα; — κ. Γιάνν. Τζαβ., Θυρίαν. Ἡ ὑπόμονητικὴ ἐπίδοσις σας μᾶς συγκινεῖ. Ἀλλ' ἡ ποιησις εἶναι ἀραγε ζήτημα ὑπομονῆς ἢ ἐπιμονῆς μόνον; Ὡς τόσο, προσπαθήσατε! Νὰ γράψετε εἰς τὸ εἶδος τοῦ «Κοιμάται ἡ Βοσκοπούλα», διὰ νὰ φησά-

σατε ταχύτερα εἰς τὴν πρώτην ἐπιτυχίαν. Οἱ ἄλλοι ρυθμοὶ μᾶλλον κατάλληλοι διὰ θούρια. — κ. Γ. Μ. Τερζ., ἔνταῦθα. Ὅλα τὰ ἔχομεν. Ἀλλὰ μὲ τὴν σειρὰν. Τώρα πού τὰ ποιήματα σας ἐνεκρίθησαν πλέον ὡς σύνολον, περιτεθεῖ εἰδικὴ κάθε φοράν κρίσις. Θὰ δημοσιεύωνται βαθμηδόν. Ἡ φράση των εἶναι πολὺ ἱκανοποιητικὴ. Ὡς τόσο, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐμπνέωνται καὶ ἀπὸ κάποιον καλὸν, δυνατώτερον καλὸν... — κ. Α. Καραγ., Τὰ «Σύντριμμα» θὰ δημοσιευθῶν. Τὸ «Μαγαζιμένο Λούλουδο» θὰ ἦταν πολὺ ἀνώτερον, ἐάν τὸ τρίτο τετράστιχο ἠμποροῦσε νὰ διορθωθῆ. Ἡ λέξις «στάλατα» ἀδόκιμος. Γιὰ προσπαθήσατε! — κ. Μαν. Παπ., Σέρρας. Καὶ τὸ ἰδικόν σας νὰ διορθωθῆ. Τὸ τελευταῖον τετράστιχον, ἀναδίπλωσις τῆς ἀρχικῆς εἰκόνας, ἀνακόπτει τὸ φυσικὸν τέλος τοῦ ποιήματος, εἰς τὸ ἴδιον ὁδηγεῖ τὸ γ' τετράστιχον. — κ. Νοτ. Βαλμ., ἔνταῦθα. Εἰς τὴν ἀρχὴν σημειώνομεν κάτι ἀνάλογον μὲ τὸ «παρένθυρον» τοῦ ἀλεξανδρινοῦ Πλωτίνου: δηλαδὴ σφοδρότητα λύπης ἐν οὐ δέοντι. Κατωτέρω, τὸ «νεκροστόλισμα» περιγράφεται μᾶλλον ψυχρὰ καὶ ὄχι ἀρκετὰ γραφικῶς. Καὶ τὸ τέλος του κοινότοπον. Προσπαθήσατε νὰ τὸ ξαναγράψετε εἰς ἄλλον τόνον. — κ. Γιάνν. Κισκ., ἔνταῦθα. Τεχνοτροπία καὶ οὐσία ἐντελῶς διαφορετικὴ ἀπὸ τὰ προηγούμενα καὶ ἀπὸ ὅ,τι ἐπεριμέναμεν. Ἀλλὰ καὶ καταφανῆς ἀνακολούθια εἰς τὰ νοήματα. Γιὰ ἀκούσατε καὶ σεῖς: «Χθὲς βράδυ, πού... μιλοῦσα — κ' ἐγὼ ἐσιωποῦσα», εἰς τὴν αὐτὴν πρότασιν. Περιμένομεν ἄλλα. — κ. Δημ. Κλ., Καβάλλαν. Μὲ σᾶς ἠμποροῦμεν νὰ εἴμεθα εὐλικρινεῖς χωρὶς παρεξήγησιν... Ἔχετε εὐαίσθητη ψυχὴ καὶ φαντασία. Ἀλλὰ πόθος γνώσεως ὀπτιμιστικὸς («Θέλω νὰ φτάσω») φοβούμεθα μὴ σᾶς κάμη καὶ παραστρατήσατε ἀπὸ τὴν ἀγνήν ποιήσιν, ὅπως συχνὰ συμβαίνει. Ἡ Ποίησις αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἶναι λύσις, ἐπιτυχία, ἰδανικόν. Δὲν εἶναι μόνον μέσον πρὸς στάθμευσιν μιᾶς διαβατικῆς ἀνησυχίας. Νὰ καλλιεργήσατε τὸ εἶδος ὡσάν τὴν «Νυκτικὴν Καλύπτραν». Μὲ αὐτὴν, ἐννοεῖτε τί θέλετε νὰ εἰποῦμεν εἰς τὸν στενὸν μας ἐδῶ χώρον. — κ. Γεώργ. Ἀϊβάξ., Κάρρον. Γράμμον πρωτόπειρον, ἀλλὰ περιεχόνον ἐξαιρετόν. Ἀξίζει τὸν κόπον νὰ τὸ ξαναγράψετε, νὰ τὸ στρώσετε καλά, πάντοτε ὅμως ἐπάνω στὸ ἀφελές καὶ ἀπεριττον ὕφος του. Προσέξτε μὴ κάμετε φιλολογίαν! Καὶ νὰ τὸ ξαναστελέτε νὰ δημοσιευθῆ. — κ. Γ. Ζ. Οἶνον.. Ἔχετε τὴν ἐμπνευσιν, ἀλλὰ σᾶς λείπει ἀκόμη ἡ ἀσκήσις, ἡ σαφήνεια, τὸ μέτρον. Περιμένομεν ωραιότερα. — κ. Ν. Πατρ., Μυστράν. Δυσνόητα, ἀλλὰ καὶ δυσανάγνωστα καὶ τὰ τρία. Κάτι πρωτότυπον ἔχουν μέσα των, ἀλλ' ὄχι ἀκόμη ἀνεπτυγμένον εἰς ἱκανὸν βαθμὸν. — κ. Α. Μπονελ., Σέρρας. Ἡ «Ἀγάπη δύο ψυχῶν» μπορεῖ νὰ γίνῃ δημοσιεύσιμη, ἐάν ὁ στίχος ὑποταχθῆ εἰς τοὺς μετρικοὺς κανόνας καὶ τὸ τέλος διατυπωθῆ σαφέστερα. — κ. Νειν. Ἀνθόπ., Καλάμας. Ὁ «Υπάλληλος» ἔχει περιγραφή μὲ συγκίνησιν καὶ στοργήν, ἀλλ' ὄχι ἐπαρκῶς θὰ ἔπρεπε κάποιο γεγονός

Τὸ μοναδικὸν δῶρο πού δὲν τὸ βαριέται κανεὶς ποτέ, εἶναι πάντοτε μία φωτογραφικὴ μηχανὴ KODAK. Ζητήσατε νὰ σᾶς δείξουν τὰ νέα μοντέλα.

ΑΠΟ 230 ΚΑΙ ΑΝΩ.

σπουδαιότερον, κάποια λεπτομέρεια ἐντονότερα ἢς κατακλείς τῆς ποιητικῆς. — *κ. Κώστ. Καλαντζ.*, εἶναι κάπως ἀσύγχρονος πλέον ἢ ὑπερβολικῆ ἀπὸ τῆς πραγματικῆς. Διὰ τὴν ἀναζητεῖται μέσα εἰς τὴν σύγχρονον ζωὴν ζωντανὰ θέματα; Ἡ πεζότης γίνεται ποιητικὴ στὴν ὄρασιν τοῦ πραγματικοῦ καλλιτέχνου ἀρκεῖ ἀπὸ τὴν ὑπόληψιν. — *κ. Τιμ. Κρατιν.* Τὰ ποιήματά σας, ὡς συνθέσεις, θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ ἐγένοντο μᾶλλον συγκεντρωμένα εἰς ἕκτασιν. «Τὸ βοῦσμα ἐνὸς ποταμοῦ, λέγει περίπου ὁ ποιητής, μᾶς δίδει τὸν ῥόθον ὅλης τῆς θάλασσας». — *κ. Κ. Ἐρημάκη*, Θεσσαλονίκην. Δὲν τὰ βρίζετε κάπως πολὺ ἀπλά, πολὺ σύντομα καὶ ἐπιφανειακά; Ἐπιμείνατε εἰς τὸ εἶδος, ἀλλὰ πλουτίσατέ το με λεπτομερείας! — *δ. Φρσο. Καρρ.*, ἐνταῦθα. Δὲν εἶναι γραμμικὰ ἐμμέτρως, ἀλλ' ἐν ταύταις εἶναι ἔμμετρα καὶ κάλιν ὅμως, τὸ μέτρον των εἶναι ἐφαρμόζον. Ἐπανελέθετε λοιπόν, καὶ ἰδίως στ' «Ἀστέρια». — *κ. Βασ. Ἀράπ.*, Τὸ λουλούδι μέσα στὰ βιβλία, — ὡραία θέμα γιὰ νὰ ἐπεκταθῆτε γύρω του. Ἄν συμφωνῆτε, ξαναγράψετε τὸ ποίημα μ' αὐτὸν τὸν τρόπο. — *κ. Φοιβ. Χρυσανυ.* Θὰ εἴχαμεν νὰ εἰποῦμεν καὶ διὰ σῆς ἢ, τι καὶ ἀνωτέρω πρὸς τὸν *κ. Κ. Καλατζ.* Μὴ ἀχρηστεύσετε τὰ τάλαντά σας ζυνηγώντας ἀπίθανα, ἢ τουλάχιστον σπάνια θέματα. Προσπαθήσατε μὲ τὴν τέχνην, καὶ ἔχι μὲ τὴν ὑπερβολήν, νὰ ἐπιτύχετε. Καὶ θὰ τὸ κατορθώσατε. — *Φοιβη.* Κρατοῦμεν τὴν «Καταχνιάν». Καὶ ἡ «Ἀλήθεια» μπορούσε νὰ γίνῃ δημοσιεύσιμη, ἐάν ἐδιορθώοντο ἀκόμη. — *κ. Ἀνδρέαν I. Ζ.*, ἐνταῦθα. Ἡ σάτιρά σας ἤμποροῦσε νὰ εἶναι τελειότερα. Στὴν ἀρχὴ ἔχει ἕνα πρωτότυπον, πράγματι, ἦθος. Ἀλλὰ χάνεται κατόπιν. — *Πρόσπερον.* Κρατοῦμεν τὸ «Τραγοῦδι», ἔχι τόσον διὰ τὴν τεχνικὴν ἀριότητα, (μοιάζει ὡσάν δύο θέματα μαζί), ἀλλὰ διὰ τὴν θέρημν του εἰλικρινεῖαν. — *κ. Τακ. Τζώρτζ.* Σικάγον. Ἀπὸ τὰ τρία, τὸ «Παράπονον», μολογῶντι ἔχι ἱκανοποιητικὰ ἄριον, τὸ θεωροῦμεν δημοσιεύσιμον. Ἐπίσης ἀκόμη εἰς τὴν ρομαντικὴν ἐποχὴν τῆς τέχνης σας, ἀλλὰ πρέπει καὶ νὰ σᾶς κληθῶμεν ἀναλόγως. — *κ. Α. Καλαματ.*, Παρίσι. Ναί, ἐδημοσιεύσαμεν ἰδικὰ σας προσφάτως, καὶ ἔχομεν ἀκόμη δύο, — ὡραιότερα, κατὰ τὴν γνώμην μας, ἀπὸ τὰ σημερινά, ἀλλὰ καὶ ἀπ' αὐτά, θὰ δημοσιευθοῦν τὸ 1^ο καὶ τὸ 5^ο, πού συνθέτον πολὺ αὐτοτελές. — *κ. Ἄνν. Τεργ.* Τὰ «Παιδιά» εἶναι τ' ὡραιότερον ἀπ' ὅλα. Ἀπλά, εἰλικρινές, βγαλμένο ἀπὸ τὴν πραγματικὴν μητρικὴν ψυχὴν. — *Φοιβη.* ἐνταῦθα. Τὸ ἐδιαβάσαμεν ὅλο προσεκτικὰ, μήπως σᾶς ἀδικήσωμεν. Καὶ σᾶς λέγομεν μὲ βεβαιότητα ὅτι δὲν εἶναι δημοσιεύσιμον ἀκόμη. Ζῆτε στὴν πρωτεύουσα: στρέψατε λοιπὸν τὰ μάτια σας εἰς θέματα πού εἶναι καθε μέρη ἐμπρός σας! Αὐτὸ εἶναι τὸ μυστικὸν τῆς μεγάλης τέχνης. — *Κίττε.* ἐνταῦθα. Πολὺ λυπούμεθα, διότι ὁρισμένοι μετρικαὶ ὑπερβασταὶ κόμνον τὸ ποίημά σας ἀδημοσίευτον, ἐνῆ ζωγραφίζεται μέσα του ἀληθινὴ καὶ ζωηροτάτη ψυχολογία. Ἐννοοῦμεν τὸ «Φτωχός, μὰ πλούσιος». Τί κρίμα! Διαβά-

ξετε λοιπὸν ποιήματα προσεκτικὰ, γιὰ νὰ συνειθίσῃτε τὸ αὐτί σας εἰς μίαν ἀσχηροτέραν μετρικὴν ἀκρίβειαν! — *κ. Ἰμον Ἰδην.* Κέρκυραν. Ἄ, ἔχι ἀκόμη! Ἦμπορεῖτε νὰ γάρψετε μόνος σας τὴν σύγκρισιν μὲ τὰ ποιήματα ποιητικῶν δημοσιεύομεν εἰς τὴν «Ν. Ἐστίαν». — *κ. Βίκε. Παππαδ.* Σύρον. Ὁρατο τὸ διήγημά σας. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι εἶναι πρῶτο γράψιμο. Νὰ τὸ ξαναγράψετε μὲ περισσότερη στοργὴ στὶς λεπτομέρειας, στὶς περιγραφάς, στὸ ἦθος. Καὶ τὴν κυριώτερον αὐτοανάλυσιν τοῦ V νὰ τὴν γάρψετε περισσότερον ἕκτανῆ. Καὶ νὰ τὸ στείλετε πρὸς δημοσίευσιν. — *κ. Κ. Διο.* Ἐνταῦθα. Ἐγκαθαρίσατε ὀλίγον τὰ νοήματά σας. Γράψετε πάντως μὲ ἱκανὴν κατάρτισιν, καὶ τὸ συγκεχυμένον σας ἦθος μᾶς φαίνεται ἀκόμη. Ἀλλὰ δὲν συμφωνοῦμεν εἰς τοῦτο — *κ. Γεώργ. Καλαματ.* Θὰ δημοσιευθοῦν καὶ τὰ δύο. Ἀλλὰ πρέπει νὰ δοκιμάζεσθε νὰ δίδετε περισσοτέραν ἐπιγραμματικότητα σ' αὐτὸ τὸ εἶδος. — *κ. Μιχ. Μπ.*, Κομοτ. Συμμορφούμεθα. Οἱ «Νοσταλγίαι» μᾶς ἤρεσαν περισσότερον ἀπὸ τὸ ἄλλο. Θὰ δημοσιευθοῦν προσεχῶς. — *κ. Περικλ. Κομν.*, ἐνταῦθα. Λί μεταφράσεις σας ἐκ τοῦ . . . ἰσπανικοῦ μᾶς ἐνθουσιάζουν τὸν Στεκέντι, καὶ τὸν ἰδικόν μας, πλαιότερα, καὶ Θ. Βελιανίτην. Μὲ ὅλην τὴν εὐλάβειαν, πρὸς τὸ θέμα πού ἐμπνέει τὰ ποιήματα αὐτά, θὰ σᾶς εἰποῦμεν ὅτι δὲν εὐρίσκονται ὅλα εἰς τὸ αὐτὸ ἦθος, καὶ εἰς τὸ ἦθος τοῦ θέματος. Μοιάζουν, τὰ περισσότερα, ὡς νὰ μὴ ἤμποροῦν νὰ δώσουν τὸν τελευταῖον τον, τὸν κίτριον τόνον. Ὡς τόσο, ὡς σύνολον εἶναι δημοσιεύσιμα ὅλα. Θὰ διαλέξωμεν, μὲ τὴν σειράν, καὶ ἰδίως ἀπὸ τὰ πρῶτα-πρῶτα καὶ τὰ τελευταία. — *κ. Γούλ. Παρμ.*, ἐνταῦθα. Ἀνεπιφύλακτα δεκτόν. — *δ. Καλλ. Κορδ.* Ἰσθμίων. Ἐπίσης τὸ «Γιατὶ πονῶ» τὸ δικό σας. — *κ. Γεω. Ἀμπάτην.* ἐνταῦθα. Διακρίνεται εἰς ἄλλην τὴν σειράν φλέβα ἀληθινὰ ποιητικῆ. Ἡ «Καινούργια γλάστρα», τὸ «Ἐωτικὸν στάχυ», τὸ «Στὸν ἑαυτὸ μου» ἀξίζουν εἰλικρινῆ συγκαταθήρημα. Σχεδὸν ὅλα τὰ ἐκράτησαμεν διὰ δημοσίευσιν. — *κ. Γιαν. Κισκ.*, ἐνταῦθα. Ἡ τρίτη δόσις περισσοτέρων ἱκανοποιητικῆ ἀπὸ τὴν δευτέραν, ἀλλ' ἔχι ὡσάν τὴν πρώτην. Ἡ πρωτοτυπία σας εἶναι ἀξιοσημείωτη, («Ἀγάπης»), ἀλλὰ δὲν μπορεῖτε ἀκόμη νὰ δώσετε κάποια ἀποκρυστάλλωσιν εἰς τὰ νοήματα καὶ ἰδίως εἰς τὰς κατακλείδας («τὸ τραγοῦδι τοῦ δρόμου»). Δημοσιεύσιμα ὅποις δῆποτε. — *Δρα Β. Α. Παναγ.*, Κουκουνάραν Πύλου. Δὲν μᾶς ἐδόθη καιρὸς νὰ τὸ διαβάσωμεν μέχρι τῆς στιγμῆς. Εἰς σχετικὴν περίπτωσιν, θὰ συμμορφωθῶμεν μὲ τὴν ἐπιθυμίαν σας. — *κ. Στ. Παππ.*, Χ; Ἡ ἐπιστολή σας ἀφορᾷ βέβαια σχετικὴν βιβλιοκρισίαν μας. Ἀλλὰ λυπούμεθα διότι ὡς τοιαύτην δὲν ἤμποροῦμεν νὰ τὴν δημοσιεύσωμεν. Σχεφθῆτε, τί θὰ ἐγένετο, ἐάν ἐδίδοτο ἕνα τέτοιο παράδειγμα! — *κ. Μ. Κ. Χανιά.* Φρουτόν, Ἀγρίνιον, Σ. Κ., Ἐνταῦθα, Φ. Μ., Τ. Μ., Πειραιῶ, Κ. Β., Ἡράκλειον, Η. Γ. Τ., Θ. Τε., ἐνταῦθα. Θὰ ἔχετε συντόμως ἀπάντησιν.

Ἡ «ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ»

ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΤΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΤΕΡΟΝ ΜΝΗΜΕΙΟΝ

ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΙΑΣ

Συνεργάται οἱ ἀριστεῖς τῆς Ἑλληνικῆς διανοήσεως

ΤΟ ὍΛΟΝ ΕΡΓΟΝ ΘΑ ΑΠΑΡΤΙΣΘΗ ΑΠΟ 24 ΤΟΜΟΥΣ

Ἐκυκλοφόρησαν ἤδη οἱ 6 πρῶτοι τόμοι καὶ οἱ ὑπόλοιποι θὰ ἐκδίδονται μὲ ταχύτητα ἐνὸς τόμου ἀνά τρεῖς μῆνας

ΕΓΓΡΑΦΟΝΤΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ

ΔΙΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΗΜΙΣΥ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ, ἨΤΟΙ ΔΙΑ 12 ΤΟΜΟΥΣ

ΠΡΟΣ ΔΡΧ. 3000

καταβαλλομένας εἰς 30 μηνιαίας 100δράχμους δόσεις

Πληροφορίαι καὶ ἐγκύκλιοι ἐγγραφῶν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς ἐκδοτρίας Ἐταιρίας ΠΥΡΣΟΣ, Α. Ε. ΕΚΔΟΣΕΩΝ καὶ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ, Λυκούργου 18, ΑΘΗΝΑΙ

καὶ εἰς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀντιπροσώπους.

ΤΑ ΩΡΑΙΟΤΕΡΑ ΚΑΙ
ΕΚΛΕΚΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ
ΚΑΠΕΛΛΑ

ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ & ΚΑΣΔΟΝΗΣ

ΣΤΑΔΙΟΥ 25Α

Χάρη στην φωτογραφικήν σας μηχανήν

K O D A K

διατηρείτε πάντοτε ζωντανάς τὰς ἀναμνήσεις τῆς
ζωῆς σας. Ζητήσατε νὰ σᾶς δείξουν τὰ νέα μόντελα:

ΑΠΟ 230 ΚΑΙ ΑΝΩ.